

LIETUVOS SPORTO UNIVERSITETAS
SPORTO EDUKOLOGIJOS FAKULTETAS
SPORTINĖS REKREACIJOS IR TURIZMO STUDIJŲ PROGRAMA

Viktorija Leveckytė

**PAROLIMPINĮ JUDĖJIMĄ SĄLYGOJANČIŲ VEIKSNIŲ
NUSTATYMAS**

BAKALAURO BAIGIAMASIS DARBAS

Darbo vadovė: Doc. dr. Diana Rėklaitienė

Baigiamųjų darbų aprobavimo komisija ginti baigiamąjį darbą:

Baigiamųjų darbų aprobavimo pirmininkas:

Baigiamųjų darbų ir jų gynimo vertinimo komisijos įvertinimas:

Baigiamųjų darbų ir jų gynimo vertinimo komisijos sekretorė (-ius):

KAUNAS, 2013

Turinys

ĮVADAS.....	5
1. LITERATŪROS APŽVALGA.....	7
1.1. Žmonės turintys fizinę negalią ir jų galimybės sportuoti	7
1.2. Parolimpinio judėjimo samprata	11
1.3. Parolimpinis judėjimas Lietuvoje	13
1.4 Parolimpinių žaidynių reikalavimai ir nuostatos	16
1.5 Parolimpinių žaidynių teikiama ekonominė ir kultūrinė nauda	20
1.6 Pagrindinės parolimpinių žaidynių problemos	23
2. TYRIMO METODIKA IR ORGANIZAVIMAS.....	32
2.1. Tyrimo metodai, organizavimas, tyrimo imtis.....	32
3. TYRIMO REZULTATAI IR JŲ APTARIMAS	35
IŠVADOS.....	50
PASIŪLYMAI IR REKOMENDACIJOS	51
NAUDOTA LITERATŪRA	52
PRIEDAI	55

SANTRAUKA

Parolimpinį judėjimą sąlygojančių veiksnių nustatymas

Darbo tikslas – išanalizuoti parolimpinį judėjimą sąlygojančius veiksnus.

Raktiniai žodžiai – neįgaliųjų sportas, parolimpinės žaidynės, parolimpinis judėjimas.

Aktualumas: Augantis susidomėjimas sportu ir Parolimpinėmis žaidynėmis skatina labiau domėtis sportine veikla. Tačiau padidėjus sporto įtakai visuomenei padidėjo ir problemų susijusių su neįgaliųjų sportine veikla. Kaip parodė Londono parolimpinės žaidynės, Lietuva taip pat susiduria su daug problemų, kurios lemia prastus Lietuvos sportininkų pasiekimus žaidynių metu.

Problema – kokie veiksniai sąlygoja parolimpinį judėjimą?

Objektas – parolimpinį judėjimą sąlygojantys veiksniai.

Darbo uždaviniai:

1. Apibrėžti parolimpinio judėjimo sampratą.
2. Atskleisti parolimpinį judėjimą sąlygojančius veiksnus teoriniu aspektu.
3. Išanalizuoti parolimpinio judėjimo sunkumus sąlygojančius veiksnus Lietuvoje.

Darbo metodai:

1. Mokslinės literatūros analizė
2. Individualus giluminis interviu
3. Kokybinė turinio analizė.

Darbo rezultatai ir išvados: siekiant apibrėžti parolimpinio judėjimo sampratą buvo išsiaiškinta, kad pasaulyje neįgalūs žmonės sudaro apie 10 procentų visų gyventojų, o parolimpinis sportas vis labiau populiarėja. Atlikus individualų giluminį interviu, su šešiais ekspertais kurie yra įvairiai susiję su parolimpiniu judėjimu paaiškėjo, kad Lietuvoje parolimpinis judėjimas susiduria su labai daug problemų tokių kaip finansavimas, visuomenės požiūris, kvalifikuotų specialistų stoka. Žmonėms turintiems fizinę negalią skiriama per mažai dėmesio, trūksta būtiniausių įrenginių, bei aplinkos pritaikymo. Todėl dauguma neįgalių aukšto meistriškumo sportininkų negali tinkamai pasiruošti parolimpinėms žaidynėms ir iškovoti parolimpinius medalius.

SUMMARY

Evaluation of the factors determining Paralympic movement

The aim of the work – to analyze the factors determining Paralympic movement

Key words - sport of the disabled, Paralympic games, Paralympic movement.

Relevance – growing interest in sport and Paralympic movement motivates people to take more interest in sporting activity. Growing sport influence on society causes bigger amount of problems related with sporting activity of the disabled. How show London Paralympic games Lithuania also have many problems, which determined poor Lithuania athlete achievements in Paralympic games.

The problem – what factors determine Paralympic movement ?

The object – factors determining Paralympic movement.

The tasks of the work:

1. To define conception of Paralympic movement.
2. To define the factors, determining Paralympic movement, from a theoretical standpoint.
3. To analyse the factors determining difficulties of Paralympic movement in Lithuania.

Methods used in the work:

1. Analysis of scientific literature.
2. Individual deep interview.
3. Qualitative content analysis.

Results and conclusion of the work. To define the conception of Paralympic movement it was found out that 10 percent of all population is disabled people and Paralympic sport is becoming more and more popular. After individual deep interview with six experts, who are differently related to Paralympic movement, it became clear that Lithuanian Paralympic movement faces a lot of problems, such as funding, public viewpoint, lack of qualified specialists and others. It is paid not enough regard to disabled people, lack of most essential equipment and adjusted environment. Therefore the majority of very skilful disabled sportsmen are not able to prepare properly for Paralympic Games and win Paralympic medals.

IVADAS

Neįgalieji – neatskiriama mūsų visuomenės dalis. Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis 2012m. Lietuvoje gyveno 264,63 tūkstančiai neįgalių asmenų, iš kurių 15,5 tūkstančiai vaikų, kuriems nustatytas neįgalumo lygis. Neįgaliųjų skaičius Lietuvoje atitinka Jungtinių Tautų Organizacijos duomenis, kad pasaulyje žmonės su negalia sudaro apie 10 procentų visų gyventojų. Pasaulyje yra daugiau kaip milijardas negalią turinčių žmonių iš kurių net 110 – 190 mln. kasdien susiduria su įvairiomis kliūtimis, - praneša Pasaulinė sveikatos organizacija (PSO), su Pasaulio bankų grupe parengusi pirmąją Pasaulinę ataskaitą dėl negalios (Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 2012).

Nepelno siekianti organizacija „Lietuvos neįgaliųjų forumas“ (LNF, 2011), vienijanti 14 didžiausių respublikinių neįgaliųjų organizacijų, pastebi, kad Lietuvoje neįgalieji susiduria su sunkumais, kurie paplitę daugelyje valstybių: aplinkos prieinamumo, švietimo, užimtumo, sveikatos apsaugos paslaugų tinkamumo, naudojimosi kitomis žmogaus teisėmis lygiai su kitais asmenimis, taip pat neįgalieji susiduria su tokiomis problemomis kaip specialaus transporto, pastatų bei apgyvendinimo įstaigų pritaikytų neįgaliesiems stoka, socialinė atskirtis ir kt.

Sportas - fizinių pratimų varžybos ir treniruotės: mėgėjų arba profesionalų sportas (terminų žodynas). Neįgaliųjų sportas- tai veikla vienijanti žmones turinčius įvairią fizinę negalią. Visi neįgalieji, kurie negali savarankiškai judėti, dirbti fizinį ar intelektualinį darbą ir kiti, gali save išreikšti užsiimdami sportine veikla. Siekiant pagerinti neįgaliųjų gyvenimo kokybę bei integraciją į visuomenę, būtina gerinti neįgaliųjų sporto būklę (Stonkus, 2000).

Vykstant visuomenės humanizavimo ir demokratijos procesams pasaulyje ir Lietuvoje stipriai keičiasi požiūris į neįgaliuosius. Svarbūs teisiniai Jungtinių Tautų Organizacijos ir Europos Sąjungos politiniai dokumentai skatina valstybes keisti požiūrį į neįgaliuosius ir integruoti juos į visuomenę kaip lygiateisius narius visose gyvenimo srityse. Šiuo metu Lietuvoje galiojantys teisės aktai taip pat gina ir užtikrina neįgaliųjų teises, tačiau ar tikrai neįgalieji turi vienodas galimybes įvairiausiose gyvenimo srityse, ar visuomenė tolerantiška neįgaliems asmenims. Viena iš labai veiksmingų priemonių integruoti neįgaliuosius į visuomenę yra sportas. Pasaulyje labai gerai žinomos ir ypač 2012 metais sulaukė daug dėmesio parolimpinės žaidynės, kurios pritraukė žiūrovų ne mažiau nei olimpinės žaidynės. Lietuvos parolimpiečiai taip pat dalyvavo varžybose atstovaudami mūsų šalį, tačiau nepasiekė tų rezultatų, kurių buvo tikėtasi, todėl tyrimo metu bus siekiama išsiaiškinti, kokios pagrindinės priežastys lemia Lietuvos parolimpiečių rezultatus tolio lygio varžybose ir kokios yra parolimpinio judėjimo perspektyvos Lietuvoje.

Darbo tikslas – išanalizuoti parolimpinį judėjimą sąlygojančius veiksnius.

Aktualumas: Augantis susidomėjimas sportu ir Parolimpinėmis žaidynėmis skatina labiau domėtis sportine veikla. Tačiau padidėjus sporto įtakai visuomenei padidėjo ir problemų susijusių su neįgaliųjų sportine veikla. Kaip parodė Londono parolimpinės žaidynės, Lietuva taip pat susiduria su daug problemų, kurios lemia prastus Lietuvos sportininkų pasiekimus žaidynių metu.

Problema – kokie veiksniai sąlygoja parolimpinį judėjimą.

Objektas – parolimpinį judėjimą sąlygojantys veiksniai.

Darbo uždaviniai:

1. Apibrėžti parolimpinio judėjimo sampratą.
2. Atskleisti parolimpinį judėjimą sąlygojančius veiksnius teoriniu aspektu.
3. Išanalizuoti parolimpinio judėjimo sunkumus sąlygojančius veiksnius Lietuvoje.

Darbo metodai:

1. Mokslinės literatūros analizė
2. Individualus giluminis interviu
3. Kokybinė turinio analizė.

Darbo rezultatai ir išvados: siekiant apibrėžti parolimpinio judėjimo sampratą buvo išsiaiškinta, kad pasaulyje neįgalūs žmonės sudaro apie 10 procentų visų gyventojų, o parolimpinis sportas vis labiau populiarėja. Atlikus individualų giluminį interviu, su šešiais ekspertais kurie yra įvairiai susiję su parolimpiniu judėjimu paaiškėjo, kad Lietuvoje parolimpinis judėjimas susiduria su labai daug problemų tokių kaip finansavimas, visuomenės požiūris, kvalifikuotų specialistų stoka. Žmonėms turintiems fizinę negalią skiriama per mažai dėmesio, trūksta būtiniausių įrenginių, bei aplinkos pritaikymo. Todėl dauguma neįgalių aukšto meistriškumo sportininkų negali tinkamai pasiruošti parolimpinėms žaidynėms ir iškovoti parolimpinius medalius.

1. LITERATŪROS APŽVALGA

Norint apžvelgti parolimpinių žaidynių būklę pasaulyje, yra tikslinga pradėti problemos nagrinėjimą nuo bendro supratimo apie neįgaliuosius žmones ir parolimpines žaidynes. Šiame skyriuje bus apžvelgiama neįgalaus žmogaus samprata, parolimpinio judėjimo samprata.

1.1. Žmonės turintys fizinę negalią ir jų galimybės sportuoti

Pasaulyje yra nemažai neįgaliųjų. Pastaraisiais metais jie sparčiau integruojasi į sveikų žmonių visuomenę ir pasiekia gerų rezultatų. Neįgalieji – neatskiriama visuomenės dalis, sudaranti maždaug 10 procentų visų gyventojų (Sabaitė, Karpavičius, 2003).

Neįgalumas - dėl asmens kūno sandaros ir funkcijų sutrikimo bei nepalankių aplinkos veiksnių sąveikos atsiradęs ilgalaikis sveikatos būklės pablogėjimas, dalyvavimo visuomenės gyvenime ir veiklos galimybių sumažėjimas. Neįgalusis – asmuo, kuriam įstatymo nustatyta tvarka pripažintas neįgalumo lygis arba mažesnis negu 55 procentų darbingumo lygis ir (ar) nustatyta specialiųjų poreikių tenkinimo reikmė (Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas, 2007).

Lietuvoje neįgalumas suskirstytas į tam tikrus lygius. Neįgalumo lygis – tai kompleksiskai įvertinus nustatytas asmens sveikatos būklės, savarankiškumo kasdienėje veikloje ir galimybių ugdytis netekimo mastas. Neįgalumas gali būti trijų lygių :

1. Sunkaus neįgalumo lygis - asmens būklė, kai dėl ligos, traumos, sužalojimo, įgimtų arba vaikystėje įgytų sveikatos sutrikimų, aplinkos veiksnių neigiamo poveikio žymiai sumažėjusios galimybės ugdytis, dalyvauti, veikti ir būtina nuolatinė kitų žmonių slauga, priežiūra, pagalba;

2. Vidutinis neįgalumo lygis - asmens būklė, kai dėl ligos, traumos, sužalojimo, įgimtų arba vaikystėje įgytų sveikatos sutrikimų, aplinkos veiksnių neigiamo poveikio sumažėjusios galimybės ugdytis, dalyvauti, veikti ir reikia nenuolatinės kitų žmonių priežiūros, pagalbos;

3. Lengvas neįgalumo lygis - asmens būklė, kai dėl ligos, traumos, sužalojimo, įgimtų arba vaikystėje įgytų sveikatos sutrikimų, aplinkos veiksnių neigiamo poveikio nežymiai sumažėjusios galimybės ugdytis, dalyvauti, veikti (Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, 2012).

Germanavičius (2007), išskiria tokias negalių rūšis pagal atsiradimo priežastis:

1. Įgimta negalia - tai būklė pasireiškianti gimimo metu. Ji gali būti paveldėta, atsirasti dėl problemų nėštumo metu ar dėl vaisiaus pažeidimo gimdymo metu.

2. Įgyta negalia - tai būklė, išsivysčiusi po gimimo gyvenimo eigoje. Ji gali atsirasti dėl traumos, ligos ar avarijos.

3.Senėjimas – natūralus ir neišvengiamas žmogaus organizmo senimas, kuris gali nepriklausyti nuo biologinio amžiaus ir dažniausiai prasideda dar brandos laikotarpiu.

Negalių rūšys pagal sutrikimo pobūdį:

1.Fizinė negalia. Ši negalia pasitaiko gana dažnai. Fizinė negalia nėra vien tik judėjimas naudojantis vežimėliu ar kitomis pagalbinėmis priemonėmis. Yra nemažai priežasčių, kurios išoriškai nėra pastebimos, tačiau šių ligų pasekmė – fizinė negalia. Fizinė negalia skirstoma į judėjimo negalią ir somatinių sutrikimų sukeltą negalią.

2.Judėjimo negalia – esant šiai negaliai yra apribota asmens galimybė judėti, valdyti rankų ar kojų judesius (paraplegija, kvadraplegija, paralyžius, cerebrinis paralyžius, raumenų/kaulų ligos).

3.Somatinių sutrikimų sukelta – chroniškų ligų sukelta negalia gali būti išoriškai nematoma (išsėtinė sklerozė, širdies ligos, retosios ligos).

4.Sensorinė negalia – jutimo organų sutrikimas, trukdantis priimti informaciją jutimo organais. (Germanavičius, 2007).

Žmonių su negalia sportas prasidėjo nuo medicininio gydymo. Kito medicininis gydymas, keitėsi ir sportas: nuo teorijos jis perėjo prie fizinių pratimų, pritaikytų visoms negalios formoms, vėliau tapo laisvalaikio sportu, žaidimais, varžybomis. Neįgaliųjų sportas apibūdinamas kaip veikla, palaikanti aktyvaus judesio formą, suteikianti fizinį pajėgumą ir galimybę dirbti atitinkamą darbą. Pagrindiniai neįgaliųjų sporto bruožai:

1. Kultivuojantiems individualiai pritaikytas pagal reabilitacijos programą.
2. Saugus, nes nelaimingi atsitikimai ir kontūzijos galimybė yra menka.
3. Pritaikytas visiems, kurie nori kasdien sportuoti.
4. Neįgaliųjų sportas suskirstytas į klases ir grupes pagal negalios dydį.

Neįgaliųjų varžybos skirstomos taip:

1. Varžybos įvairioms negalios grupėms;
2. Varžybos atskiroms negalios grupėms;
3. Varžybos, kuriose dalyvauja sveikieji ir turintys negalią (Ruzginas, 2001).

Per Pirmąjį pasaulinį karą vokiečių sveikatos tarnyba įvedė sporto pratimus sužeistiems kariams, kad jie greičiau pasveiktų ir grįžtų į karo tarnybą (Sabaitė, Karpavičius, 2003).

Neįgaliųjų sporto koncepcija stengiasi išplėsti sporto naudą kuo didesniai žmonių ratui, ji yra visapusiška, apimanti įvairių formų sportą: aukščiausio lygio sportas elitiniams sportininkams (prezentacinis lygis); reguliarus dalyvavimas organizuotoje sporto veikloje (klubų lygis); rekreacinis sportas asmeniniam malonumui; sveikatingumo sportas dėl medicininių priežasčių arba dėl sveikatos.

Pagal Adomaitienės knygą (2003), taikomoji neįgaliųjų fizinė veikla yra išskiriami trys pagrindiniai neįgaliųjų funkcinės kvalifikacijos tikslai. Įgaliųjų sporto klasifikacinė sistema sudaryta remiantis, amžiaus, svorio ir tam tikros sporto veiklos kriterijais. Neįgaliųjų sporto klasifikacinei sistemai įprastų sporto kriterijų nepakanka, nes neįgalieji tarpusavyje skiriasi judėjimo funkcijos pažeidimo sindromu, funkcijos pažeidimo laipsniu ir galimybėmis atlikti vieną ar kitą fizinį pratimą atitinkamomis sąlygomis. Taigi pagrindiniai tikslai yra šie:

1. Sudaryti lygiavertes pradines varžybų sąlygas kiekvienos klasės neįgaliam sportininkui, kur laimėjimas ar pralaimėjimas varžybose priklausytų nuo pastangų per treniruotes, talento, motyvacijos ir įgūdžių, bet ne nuo pažeistos funkcijos sunkumo laipsnio ar apimties.

2. Skatinti kuo platesnį neįgaliųjų dalyvavimą aktyviame ir varžybiniame sporte, kiek įmanoma suvienodinti jų varžymosi sąlygas atitinkamose klasėse.

3. Neleisti, kad iš neįgaliųjų sporto ir varžybų būtų išstumti labai sutrikusios judėjimo funkcijos asmenys, t.y. sudaryti jiems kuo palankesnes sąlygas varžytis tarpusavyje.

Kita vertus tarptautinis olimpinis komitetas sportininkus turinčius negalią skirsto šiek tiek plačiau negu prieš tai pateiktoje Adomaitienės (2003) neįgaliųjų funkcinės klasifikacijos formoj. TOK išskiria šešias sportininkų su negalia grupės:

1. Žmogus, kuriam amputuota koja/ranka: sportininkas su daline ar visiška amputacija mažiausiai vienos galūnės.
2. Cerebrinis paralyžius: žmonės, kurie neturi neprogresuojančios smegenų žalos, pavyzdžiui, cerebrinis paralyžius, trauminis smegenų sužalojimas, insultas ar panašių problemų veikianti raumenų kontrolę, pusiausvyra ar koordinacija.
3. Protinė negalia: sportininkas, kuris turi pastebimą pakenkimą protiniam funkcionavimui, susijusiam su apribojimais, pasireiškiančiais prisitaikančiame elgesyje.
4. Invalido vežimėlis: visiems sportininkams su stuburo smegenų pažeidimais ir kitokiomis negaliomis, kurios reikalauja varžytis sėdint invalido vežimėlyje. Sportininkai privalo nevaldyti mažiausiai 10 proc. savo apatinių galūnių.
5. Regėjimo-susilpnėjimas: sportininkai, kurių susilpnėjusi rega svyruoja nuo dalinės regos (pakankamas teisiškai laikyti aklu) iki visiško aklumo.
6. Les Atures: apima varžovus su mobilumo/judėjimo susilpnėjimu ar kitais fizinio funkcionavimo susilpnėjimais, kurie tiesiogiai nepatenka aukščiau išvardytoms kategorijoms. Pavyzdžiui, liliptiškumas, kartotinė/daugybinė sklerozė, galūnių deformuotumas nuo gimimo. (International Paralympic Committee, 2006).

Jau tradicija tapo, kad kas ketverius metus vyksta Tarptautinės olimpinės žaidynės, o iš kart po jų seka ir parolimpinės žaidynės kuriose rungtis sportininkai turintys regėjimo bei judėjimo sutrikimus, kurių svarbiausias tikslas pasiekti kuo aukštesnius rezultatus ir namo parsivežti parolimpinius medalius.

1 lentelė. Tarptautinių neįgaliųjų sporto organizacijų medicininės funkcinės klasifikacijos sistemos (Adomaitienė, 2003).

1. Cerebrinis paralyžius – Tarptautinė sporto ir rekreacijos asociacija (CP – ISRA)	Cerebrinis paralyžius yra neprogresuojantis galvos smegenų pažeidimas, sukeliantis raumenų jėgos ir jų tonuso, asmens judėjimo funkcijos, koordinacijos, statinės ir dinaminės pusiausvyros sutrikimus. Yra skiriamos aštuonios neįgaliųjų sportininkų funkcinio profilio klasės. 1 – 4 klasėms priskiriame asmenys, kurie gali sportuoti tik būdami vežimėliuose (vežimėlių klasės), o 5 – 8 klasėms kurie gali vaikščioti ir sportuoti be vežimėlių (vaikščiojamųjų klasės).
2. Tarptautinė Stok Mandevilio žaidynių federacija (ISMGF)	ISMGF kvalifikacija (1993) apima sportininkus, kurių nugaros smegenys visiškai arba iš dalies pažeistos dėl traumų arba poliomielito. Sportininkai skirstomi į 8 kategorijas pagal nugaros smegenų pažeidimo lygį, raumenų jėgos susilpnėjimą arba išnykimą, vertinant penkių balų sistema nuo 0 iki 5, ir likusios judėjimo funkcijos lygį (ISMWSF, 1993).
3. Tarptautinė neįgaliųjų sporto organizacija (ISOD)	ISOD kvalifikacijos sistemai priklauso asmenys, kuriems amputuotos rankos ir/ar kojos įvairiame aukštyje arba kurių galūnės ar jų dalys nuo gimimo neišsivysčiusios (<i>dizmelija</i>). Jie priskiriami <i>amputuotojų grupei (Amputies)</i>. Taip pat asmenys, kurių judėjimo funkcija sutrikusi labai įvairiai ir kurie <u>neįtraukti į ISMGF ar CP – ISRA organizacijas</u>, ir jie priskiriami <i>kitų grupei</i> (prancūzų kalba – <i>Les autres</i>). Pagal kitų grupės sistemą kvalifikuojami asmenys, neįgalūs dėl judėjimo funkcijos sutrikimų, dėl sąnarių kontraktūros, išsėtinės sklerozės, raumenų distrofijos, artrogripozės ir kt., kurie negali dalyvauti kitų tarptautinių invalidų sporto organizacijų rengiamose varžybose. Šioje grupėje gali dalyvauti beveik visi asmenys, kurių judėjimo kvalifikacija sutrikusi, įskaitant ir mažiausią fizinę negalią (ISOD, 1990).
4. Tarptautinė aklųjų sporto asociacija (IBSA)	IBSA kvalifikacija apima asmenis, kurių regos funkcija sutrikusi. Jie skirstomi į tris klases (IBSA, 1993, Sherrill, 1998). Kai kurių autorių nuomone IBSA turėtų pakeisti tam tikrų sporto šakų taisykles ir išskirti įgimtą ir įgytą aklumą.

Tarptautinės neįgaliųjų sporto organizacijos, buriančios atitinkamos kilmės ir profilio funkcijos pažeidimus turinčius neįgalius sportininkus ir organizuojančios jiems tarptautines varžybas, turi savo sportininkų funkcinės kvalifikacijos taisykles (žr. 1 lentelė), kurios sudaro kuo palankesnes sąlygas lygiais pagrindais varžytis tam tikrose sporto šakose (Adomaitienė, 2003).

Iki 1970 metų pabaigos neįgaliųjų sportininkų kvalifikacija rėmėsi tik medicinos diagnoze ir neturėjo jokio ryšio su sporto specifika. Kiekvienas neįgalus sportininkas galėjo dalyvauti visų sporto šakų varžybose tik su tokią pačią medicininę diagnozę turinčiais sportininkais. Tai kėlė daug keblumų, nes besirungiančių sportininkų grupės buvo labai mažos ir rimtas varžybas organizuoti buvo labai sudėtinga. Todėl, kylant neįgaliųjų sportininkų meistriškumui, atsirado būtinybė pereiti prie funkcinės kvalifikacijos priklausomai nuo sporto šakų specifikos, kur sportiniams rezultatams skirtingą reikšmę turi ištvermės, jėgos, greičio ir technikos bei taktikos rodikliai (Adomaitienė, 2003).

Apibendrinimas: Žmonės turintys fizinę negalią yra neatskiriama visuomenės dalis, kuri taip pat nori sportuoti ir užsiiminėti profesionaliuoju sportu. Nors Lietuvoje dar vyrauja neigiamas požiūris į neįgaliuosius tačiau Lietuvos vyriausybės institucijos stengiasi neįgaliuosius integruoti į visuomenę per sportą. Nes sportas yra puikus būdas išreikšti save, įgyti pasitikėjimo savimi, pagerinti tiek fizinę, tiek psichologinę savijautą.

1.2. Parolimpinio judėjimo samprata

Olimpizmas – koncepcija, kurios pradžia sietina su senovės Graikija. Garbingos kovos Olimpijos žaidynėse principai rėmėsi autentiška humaniška senovės žmonių kultūra, apėmė tris tos pačios idėjos vienijimas žmogaus veiklos sritis: filosofiją, muziką, judesius. Nuo senų laikų olimpizmo bruožai buvo: prieinamumas – gyvenimo būdas, gyvenimo filosofija yra priimtina ir prieinama bet kurio amžiaus, socialinės padėties, įvairių gebėjimų žmogui. Nenutrūkstumumas, pastovumas – olimpinis ugdymas vyksta nuolat. Olimpinis sąjūdis – bene plačiausia ilgametė tikslinga veikla žmonijos istorijoje (Stonkus, 2000). Laikui bėgant, tobulėjant visuomenei bei technologijoms, pradėjo atsirasti pirmosios parolimpizmo idėjos, kurios išaugo į milžiniško susidomėjimo pasaulines rungtynes.

Parolimpiada yra neįgaliųjų, turinčių regėjimo ir judėjimo sutrikimų (amputuotų, cerebrinio paralyžiaus ištiktų, judančių vežimėliais), pasaulinė sporto šventė. Rengiamos kas keturis metus, dažniausiai toje šalyje kur vyko eilinės olimpinės žaidynės. Terminas parolimpiada iš pradžių buvo sudarytos iš dviejų žodžių: paraplegija (abipusis t.y. abiejų rankų, arba abiejų kojų paralyžius) ir olimpiada. Vėliau, kai žaidynėse ėmė dalyvauti netik paralyžiaus ištiktieji, terminui buvo parinkta priešdėlio para- (prie, šalia) reikšmė. Parolimpiada reiškia, kad neįgaliųjų žaidynės prisijungia prie

olimpinių žaidynių, žaidynes rengia Tarptautinis Olimpinis komitetas. Pirmosios parolimpinės žaidynės įvyko 1960 m. Romoje (Italija). Jose dalyvavo dešimties šalių sportininkai. Dabar vasaros parolimpiadoje yra aštuoniolikos sporto šakų varžybos (šaudymas iš lanko, lengvoji atletika, boccia (boulango variantas), dviračių sportas, jojimas, 5-žaidėjų futbolas, 7-žaidėjų futbolas, aklių riedulys, dziudo, sunkumų kilnojimas, kanojų irklavimas (nuo 2016 m.), irklavimas, buriavimas, šaudymas, plaukimas, stalo tenisas, triatlonas, tinklinis sėdomis, vežimėlių krepšinis, vežimėlių regbis, vežimėlių fechtavimas, vežimėlių tenisas. Žiemos parolimpinėse žaidynėse įtrauktos šios sporto šakos: kalnų slidinėjimas, Šiaurės disciplinos, rogučių ledo ritulys, vežimėlių akmenslydis, biatlonas. 1992 m. Barcelonos (Ispanija) parolimpinėse žaidynėse dalyvavo 3200 neįgaliųjų iš 84 šalių, tarp jų ir iš Lietuvos. 1994 m. įvyko žiemos parolimpinės žaidynės Lilehameryje (Norvegija), jose dalyvavo keturiasdešimties šalių atstovai (Stonkus, 2002).

1988 metais 3053 neįgalių sportininkų iš 61 pasaulio šalių susirinko į Seulo (Korėja) parolimpines žaidynes. Pirmą kartą parolimpiečiai pelnė teisę dalyvauti visose pagrindinėse olimpinėse rungtyse. Ir rungtyniavo tose pačiose sporto vietose kaip ir sveiki olimpiečiai. Nuo 1988m. parolimpinės žaidynės buvo organizuojamos panašiai kaip sveikų žmonių. Buvo nustatyti dalyvavimo žaidynėse normatyvai, žaidėjai turėjo teisę iškovoti kelialapį dalyvauti žaidynėse.

1989m. įkurtas Tarptautinis parolimpinis komitetas (IPC). Jo prezidentu buvo išrinktas dr. R.D. Steadwardas. 1992 metais parolimpiečius sutiko Barcelona (Ispanija). Į parolimpiadą atvyko apie 3020 atletų iš 82 šalių. Tai buvo jau IX parolimpinės žaidynės. Jos pirmą kartą turėjo nuosavą televiziją (Adomaitienė, 2003).

Parolimpiniai miestai kuriuose vyko vasaros parolimpinės žaidynės: 1960 m. Romoje (Italija), 1964 m. Tokijuje (Japonija), 1968 m. Tel Avive (Izraelis), 1972 m. Haidelberge (Vokietija), 1976 m. Toronte (Kanada), 1980 m. Arnhaime (Nyderlandai), 1984 m. Stok Medevilyje ir Niujorke (JAV), 1988 m. Seule (Pietų Korėja), 1992 m. Barselonoje (Ispanija), 1996 m. Atlantoje (JAV), 2000 m. Sidnėjuje (Australija), 2004 m. Atėnuose (Graikija), 2008 m. Pekine (Kinija), 2012m. Londone (Anglija) (Žeimantas, 2012).

Parolimpinėse žaidynėse dalyvauja žmonės turintys fizinę negalią. Negalia -tai negalėjimas normaliai veikti, dirbti, nesveikata dėl organizmo funkcijų pažeidimų. Negalia gali būti: elgesio, judėjimo, klausos, bendravimo, mokymosi, proto, regos. Tai socialinis fenomenas pasireiškiantis suvaržymais, priespauda, diskriminacija žmonių, kurie turi neišgydomą nuolstinį sutrikimą. Negalią gali sukelti fiziniai, pojūčių, intelektiniai, psichiniai sutrikimai ar įvairios lėtinės ligos. Negalia gali būti įgimta ir įgyta. Negalia pastebima kaip tiesiogiai išplaukianti iš individų, kuomet yra susitelkiama į tų

individų požiūrius ir kaip jie galėtų geriau funkcionuoti. Šis požiūris yra asocijuojamas su vadinamuoju medicininio negalios modeliu. Taip pat gali būti pabrėžiama sąveika tarp individų bei jų aplinkos. Čia galima susitelkti į visuomenės vaidmenį ženklinant kai kuriuos žmones kaip turinčius negalią santykinai su kitais, priverčiant ar palaikant negalią tuose žmonėse per prieinamumo nuostatas ir standartus, kurie priimtini daugumai. Šis požiūris yra dažniausiai asocijuojamas su žmonių teisėmis ar socialiniu negalios modeliu. Parolimpinėse žaidynėse negali dalyvauti žmonės turintys klausos negalią, kurčiųjų olimpiados rengiamos atskirai. Tačiau parolimpiadoje dalyvauja žmonės turintys regos sutrikimus. Rega – vienas svarbiausių jutimų. Didžioji dalis žinių apie išorinį pasaulį yra susiję su rega. Per regėjimą skiriami aplinkos daiktai, gyvų kūnų judėjimas, negyvų kūnų padėtis, grafiniai ir šviesos signalai. Rega svarbi darbinei veiklai. Regos sutrikimų yra labai įvairių, nuo ligų galinčių dalinai sutrikdyti regėjimą iki visiško apakimo, kuriuos gali lemti akies sužalojimai (British Embassy, 2012).

Apibendrinimas: Sportu neįgalieji žmonės užsiiminėjo nuo senų laikų, tačiau šiais laikais patobulėjus visuomenei ir atsiradus naujiems techniniams išradimams sportas neįgaliesiems tapo vis labiau prieinamas. Atsiradus naujoms galimybėms tobulėti, vis daugiau neįgaliųjų savo laisvalaikį skiria sportui, o kai kurie pereina į profesionalųjį sportą, varžydamiesi dėl kuo geresnių rezultatų ir garbės.

1.3. Parolimpinis judėjimas Lietuvoje

Pasak garsios parolimpietės Irenos Perminienės Lietuvoje organizuota neįgaliųjų sporto veikla prasidėjo ne nuo 1984–1985 metų, kaip teigia dauguma spaudos ir internetinių šaltinių, žmonės vežimėliuose Lietuvoje pradėjo organizuotai sportuoti žymiai ankščiau, dar 1975 metais, o sporto pradininkai – Vilniaus ir Kauno neįgalūs žmonės (Žeimantas, 2012). 1985 metais buvo įkurtas invalidų respublikinis sporto ir sveikatingumo klubas „Draugystė“. Klubo įkūrimas suaktyvino neįgaliųjų sportinę veiklą visoje šalyje. 1986–1988 metais buvo įkurti klubo filialai septyniuose Lietuvos miestuose. Pirmosios turinčių judėjimo negalią žmonių varžybos įvyko 1984 m. rugpjūčio 18 d. Pasvalio rajone. Dalyvavo 34 aktyviausi neįgalieji iš įvairių Lietuvos miestų ir rajonų. Vyko disko, granatos, krepšinio baudų metimai, pneumatinio šaudymo, svarmenų kėlimo ir tampeklių tempimo varžybos (Teišerskis, 2006).

1990 m. kovo 11 d. atkūrus Lietuvos nepriklausomybę vyko esminiai pokyčiai Lietuvos sporte, taip pat ir neįgaliųjų. Pradėti pertvarkyti juridiniai pagrindai, perorganizuojama medicininė, socialinė, edukacinė ir profesinė rehabilitacija. 1990 metais buvo įkurta savarankiška Lietuvos invalidų sporto federacija (LISF) ir 1992-aisiais LISF buvo priimta į Tarptautinę invalidų sporto organizaciją (ISOD),

Tarptautinę cerebrinio paralyžiaus ir rekreacijos asociaciją (CPISRA) ir kt. Neįgaliųjų sporto varžybas įtraukė į bendrus sporto varžybų kalendorinius planus. Lietuvos parolimpinis komitetas (LPK), įkurtas 1990-aisiais, 1991 metais įstojo į Tarptautinį ir Europos parolimpinius komitetus. 1990 metais Lietuvos tautinis olimpinis komitetas tapo Tarptautinio specialiojo olimpinio komiteto nariu. Lietuvos neįgalieji plačiau žaisti krepšinį pradėjo tik buitinais vežimėliais. „Santakos“ komanda ir vadovai brandino mintį – apsirūpinti sportiniais vežimėliais. Lietuvoje pirmieji pradėjo jais treniruotis K.Skučas, P.Baranauskas, A.Sadauskas, R.Uikauskas, K.Bernotas, G.Marčiulionis ir kiti. „Santakoje“ buvo įkurta autorialio sekcija (Teišerskis, 2006).

Lietuvos neįgalieji pirmą kartą šalies istorijoje dalyvavo Parolimpinėse žaidynėse Barselonoje M. Baumgartė užėmė trečią vietą lengvosios atletikos (penkiakovė) rungtyje. Tais pačiais metais buvo įkurtas Kauno neįgaliojo jaunimo sporto klubas. Neįgaliųjų sportas Lietuvoje vystosi sparčiai. Prie to labai prisidėjo ir Kauno neįgaliųjų sporto klubas „Santaka“.

Lietuvos sportininkai pradėjo dalyvauti Parolimpinėse žaidynėse po Nepriklausomybės atgavimo: 1992 m. pelnyti 7 medaliai, 1996 m. - 11 (geriausias pasirodymas šalies sporto istorijoje, užimta 34 vieta bendroje komandinėje įskaitoje), 2000 m. - 3, 2004 m. - 7 ir 2008 m. - 2 medaliai, 2012m. nelaimėtas nė vienas medalis.

Dabar truputį plačiau apžvelgsiu mūsų šalies neįgaliųjų sportininkų pasiekimus parolimpinėse žaidynėse nuo 1994m. žiemos parolimpinių žaidynių iki 2012 metų Londono parolimpinių žaidynių. Žeimantas (2012) savo knygoje „Lietuvos parolimpinis sportas 1991 – 2011m.“ puikiai pristatė Lietuvos parolimpinio sporto pirmtakus bei pirmąsias Lietuvos parolimpines žaidynes Barselonoje, taip jis pristatė ir kitus Lietuvos pasiekimus pasauliniu mastu, su kuriais aš jus ir pabandysiu supažindinti.

Po labai sėkmingų Barselonos vasaros parolimpinių žaidynių Lietuvos sportininkai pradėjo ruošti Lilehamerio žiemos parolimpinėms žaidynėms, kurios turėjo įvykti 1994 metų kovo 10-20 dienomis. Į Lilehamerio žiemos parolimpines žaidynes buvo įtrauktos šios sporto šakos: kalnų slidinėjimas, Šiaurės disciplinos, rogučių ledo rutulys, vežimėlių akmenslydis, biatlonas. Iš Lietuvos į Lilehamerį išvažiavo tik du slidininkai: S. Kriaučiūnienė ir S. Leonavičius. Kaip ir buvo tikėtasi Lietuvos slidininkai aukštų rezultatų nepasiekė (Žeimantas, 2012). Tai buvo pirmasis ir paskutinysis Lietuvos parolimpiečių pasirodymas žiemos parolimpinėse žaidynėse, daugiau Lietuvos sportininkai niekada nebandė dalyvauti žiemos parolimpinėse žaidynėse. Po nesėkmingo pasirodymo Lilehamerį Lietuvos parolimpiečiai pradėjo ruošti Atlantoje vyksiančioms parolimpinėms žaidynėms.

Lietuvos parolimpinis komitetas patvirtino Lietuvos parolimpinę delegaciją, vyksiančią į Atlantą. Ją sudarė 9 sportininkai: K. Bartkėnas; M. Baumgartė; V. Girnius; A. Grigaliūnienė; S.

Leonavičius; S. Markevičienė; J. Stoškus; A. Tatulis; R. Urbonas. Po triukšmingo Atlantos parolimpinių žaidynių uždarymo Lietuvos sportininkai namo parsivežė: 11 medalių, trys iš jų buvo aukso (Žeimantas, 2012). Po sėkmingo pasirodymo Atlantoje buvo sukurtas filmas „Atlantos nugalėtojai“, o rašytojas J. Mačiukevičius parašė ir išleido nuotaikingą knygą „Atlantos karštis“. Tačiau viskas kažkada nurimsta ir baigiasi, nurimus pergalės šūkiams reikėjo pradėti ruoštis Australijos parolimpinėms žaidynėms kurios turėjo įvykti 2000 metais Sidnėjuje.

Tarp Atlantos ir Sidnėjaus parolimpinių žaidynių Lietuvos sportininkai pasiekė aukštus laimėjimus Europos ir pasaulio čempionatuose, todėl buvo iš ko suformuoti stiprios sudėties Lietuvos parolimpinę delegaciją Australijoje vyksiančiose parolimpinėse žaidynėse. Į ją buvo įtraukti lengvaatlečiai L. Balsys, M. Baumgartė, S. Leonavičius, S. Markevičienė, D. Skėrienė, A. Tatulis, R. Urbonas, dziudo imtynininkai A. Stepanovas ir J. Stoškus, plaukikas K. Skučas. Taip pat į pirmąsias savo parolimpines žaidynes išvyko Lietuvos golbolo rinktinė. Šiose parolimpinėse žaidynėse Lietuvos sportininkams nelabai pasisekė, sportininkai iš Sidnėjaus parolimpinių žaidynių parsivežė tik tris medalius (Žeimantas, 2012).

Pasiruošimas Atėnų parolimpinėms žaidynėms. Šioms parolimpinėms žaidynėms atstovavo 20 Lietuvos neįgaliųjų sportininkų, Lietuvos aklųjų sporto federaciją atstovavo 14 narių, Lietuvos invalidų sporto federaciją - 6 atletai (Žeimantas, 2012). Į Atėnus buvo išsiųsta gausi Lietuvos delegacija, Lietuvos sportininkai namo parsivežė 7 medalius.

Lietuvos 26 sportininkų delegacija Pekino parolimpinėse žaidynėse. Dešimt dienų trukusiančiose Pekino parolimpinėse žaidynėse pareiškė norą dalyvauti daugiau kaip 4000 negalią turinčių sportininkų. Jie turėjo išsidalinti 472 medalių komplektus – 170 daugiau, nei olimpinių žaidynių dalyviai. Tačiau Lietuvos parolimpinė komanda laimėjo tik du sidabro medalius. Pasak Lietuvos parolimpinio komiteto generalinio direktoriaus Gintaro Zavadckio labiausiai pakenkė tai, kad organizatoriai, mažindami medalių komplektų skaičių, sujungė B1 ir B2 tai yra visiškai nematančių ir silpnaregių sportininkų grupes. Jeigu grupės būtų nesujungtos Lietuva iš Pekino parolimpinių žaidynių būtų parsivežusi ne du parolimpinius medalius, o tris (Žeimantas, 2012).

Didžiosios Londono parolimpinės žaidynės. Londono parolimpinės žaidynės buvo iškilmingai atidarytos rugpjūčio 29d. Per atidarymą Lietuvos trispalvę nešė tituluotas rutulio stūmikas Ronaldas Urbonas. Lietuvos delegacija per žaidynių atidarymą įžengė ne pilnos sudėties, Lietuvos golbolo rinktinė nusprendė patausoti jėgas jau kitos dienos ryto varžyboms. Šį kartą Lietuvos parolimpinės delegacijos pagrindą sudarė jau patyrę, žaidynių dvasią pajutę sportininkai. Nors Londono parolimpinės žaidynės ir buvo labai gerai suorganizuotos tačiau Lietuvos neįgaliesiems sportininkams

nepavyko iškovoti prizinių vietų. Šiaip ar taip visi Lietuvos sportininkai pateko į geriausiųjų pasaulio sportininkų dešimtukus, tad mes galime pagrįstai jais didžiuotis (Žeimantas, 2012).

Apibendrinimas: Neįgaliųjų sporto infrastruktūros išvystymas Lietuvoje dar pakankamai silpnas, kadangi sporto klubų kiekis yra nedidelis, o norintys sportuoti neįgalieji tai gali padaryti tik didžiuosiuose Lietuvos miestuose. Būtina kurti klubus ir mažesniuose miestuose, nes sportas yra puiki galimybė integruotis į visuomenę, kuri priimtų, gerbtų ir suteiktų galimybę tapti visaverčiais visuomenės nariais kurie garsintų Lietuvos vardą visame pasaulyje, kaip tai daro Lietuvos parolimpiečiai.

1.4 Parolimpinių žaidynių reikalavimai ir nuostatos

Tarptautinis olimpinis komitetas (IPC) – TPK buvo įkurtas 1989 m. rugsėjo 22d., tai pasaulio parolimpinio judėjimo valdymo organas, taip pat ir vasaros bei žiemos parolimpinių žaidynių organizatorius. (International Paralympic Committee position, 2009). Tarptautinis parolimpinis komitetas (TPK) yra Bonoje (Vokietija) įsikūrusi parolimpiniam judėjimui vadovaujanti pasaulinė organizacija, kuri rengia vasaros parolimpines žaidynes ir parolimpines žiemos žaidynes.

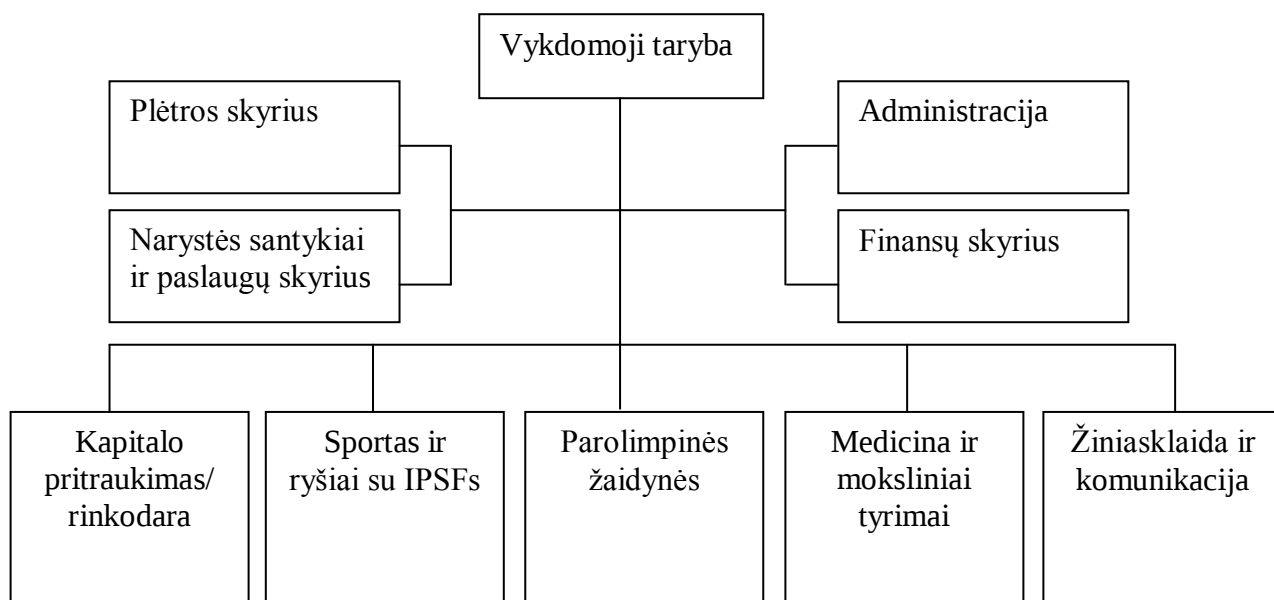
Tarptautinį parolimpinį komitetą sudaro:

- IPC generalinė asamblėja
- IPC vykdomasis komitetas
- IPC valdymo komitetas
- IPC būstinė ir įvairūs komitetai.

Parolimpinio komiteto tikslai:

- Užtikrinti ir prižiūrėti sėkmingą parolimpinių žaidynių organizavimą.
- Užtikrinti parolimpinio judėjimo augimą per plėtros nacionalinį parolimpinį komitetą, tautų paramą ir TPK organizacijų narių veiklą.
- Skatinti ir prisidėti prie sporto galimybių plėtros, nuo pradžios iki elito lygio.
- Plėtoti moterų ir vyrų sportininkų galimybes, turinčius sunkią negalią.
- Remti ir skatinti švietimo, kultūros, mokslinių tyrimų ir mokslinę veiklą, kad prisidėtų prie plėtros ir Parolimpinio judėjimo skatinimo.
- Skatinti pasaulinį žiniasklaidos susidomėjimą Parolimpiniu judėjimu, skleisti jo viziją ir misiją per sportą.

- Skatinti kiekvienų parolimpinių žaidynių sporto savivaldą kaip neatskiriamą tarptautinio lygio sportininkų, darbingų asmenų judėjimą, arba kaip nepriklausomas sporto organizacijas, ir visą laiką apsaugoti ir išsaugoti savo tapatybę.
- Užtikrinti, kad sporto praktikoje per parolimpinį judėjimą būtų išlaikoma sąžiningo žaidimo dvasia, sumažintas vyraujantis smurtas, kad nekiltų rizika sportininkų sveikatai ir būtų laikomasi pagrindinių etikos principų.
- Prisidėti prie visų parolimpinių atletų sporto aplinkos be narkotikų sukūrimo, kartu su Pasaulio prieš dopingo vartojimą agentūra (WADA).
- Skatinti parolimpinį sporto be jokios diskriminacijos dėl politinių, religinių, ekonominių, negalios, lyties ar rasės priežasčių.
- Užtikrinti lėšų, būtinų palaikyti būsimą augimą Parolimpiniame Judėjime.

1pav. Valdančiųjų IPC organizacinė struktūra (Paralympic games, 2004)

Parolimpinių žaidynių metu, turi būti laikomasi tarptautinių nuostatų. Šios taisyklės užtikrina, kad pagrindinės teisės ir pareigos IPC pripažįstamos ir saugomos, kartu puoselėjant visuotinius etinius ir moralinius principus, priimtos parolimpinio judėjimo.

2 lentelė. Bendrosios parolimpinių žaidynių tinkamumo dalyvauti taisyklės (Games Qualification Guide, 2012)

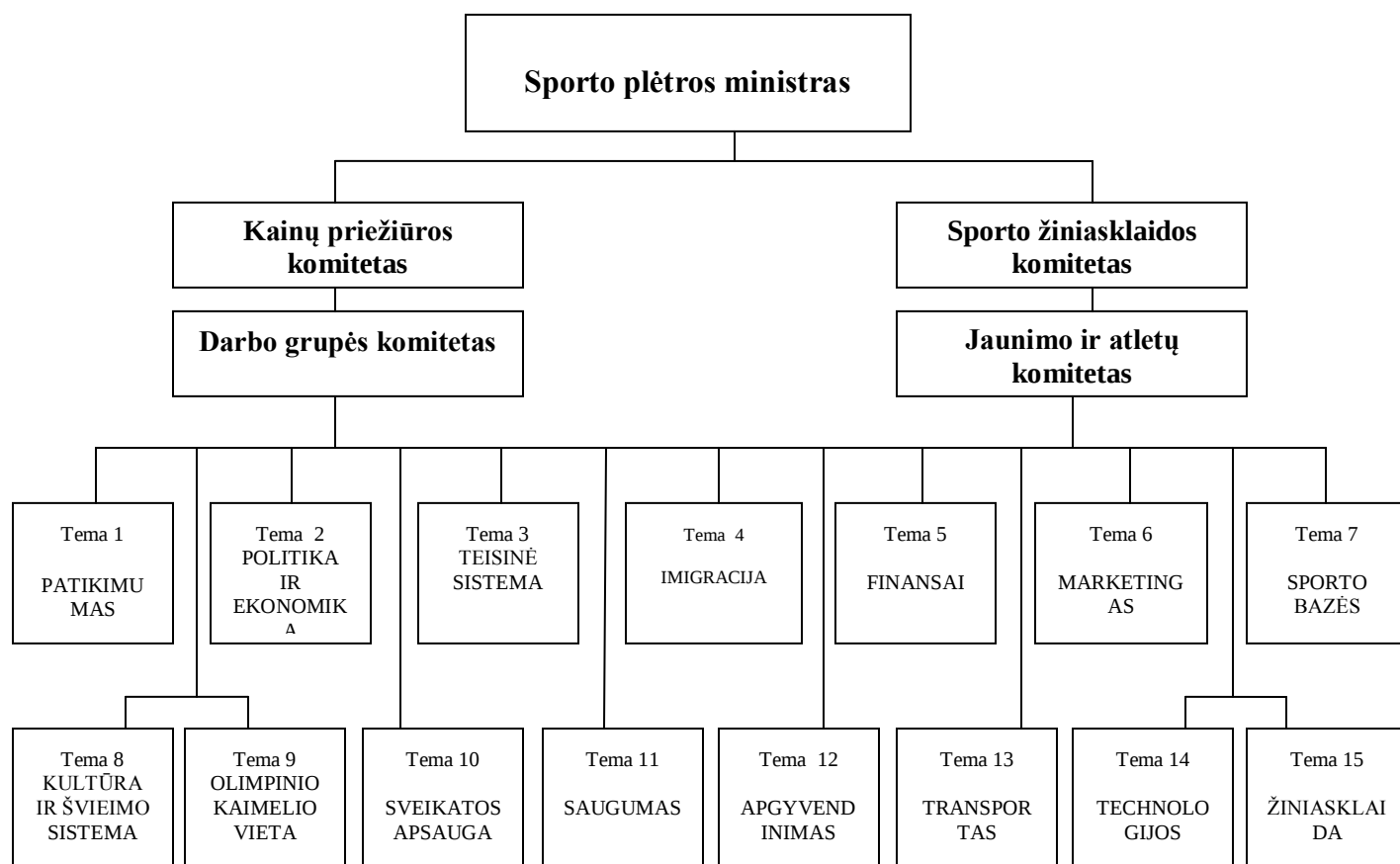
IPC narystė	Tik pripažinti NPK ir tos šalies sportininkai gali atrankiniu būdu pretenduoti dalyvauti parolimpinėse žaidynėse. NPK turi užtikrinti savo organizacijos gerą reputaciją kvalifikacijos laikotarpiu ir parolimpinių žaidynių metu.
IPC sportininkų Tautybės kodekso laikymasis	Parolimpinių žaidynių atletas turi būti tos šalies, kurią jis atstovauja pilietis ir laikytis IPC nustatytų sportininkų tautybės reikalavimų.
Minimalus reikalavimas dėl amžiaus	Parolimpinių žaidynių atletų minimalus amžius yra nustatytas IPC bendroju pagrindu. Tačiau reiktų atkreipti dėmesį, kad tinkamo amžiaus riba gali būti nustatyta pritaikant konkrečiam sportininkui tinkamumo kriterijų. Nors IPC ir sveikina aktyvų jaunimą su tam tikromis negaliomis, tačiau NPC yra reikalaujama atsižvelgti į atletų amžių ir į parolimpines žaidynes siųsti tik tuos sportininkus, kurie yra tinkamai tam pasirengę ir gebėtų konkuruoti su kitais atletais.
Laikymasis IPC Teisės kodekso	Kad galėtų pretenduoti dalyvauti parolimpinėse žaidynėse visi sportininkai turi pasirašyti ir sutikti laikytis taisyklių ir nuostatų, išdėstytų IPC teisės kodekso formoje. IPC teisės kodekso forma yra viena iš NPC registracijos proceso dalis.
Klasifikacijos taisyklių laikymasis	TPK pripažįsta ir gerbia, NPC teisę nustatyti nacionalinių atrankos standartų nuostatus sportininkams ar komandoms atrankoje į Parolimpines žaidynes. Tačiau tokie standartai turi būti suderinti su "teisinių ir pareigų TPK nariais" Įstatinio normos 2.2.6 straipsnyje pateiktais reikalavimais ir gerbti IPC sąlygų patvirtinimo ir kitų administracinių terminų datas.
NPC atrankos standartų atitikimas	Tik kvalifikuoti sportininkai, kurie atitinka konkrečias sporto klasifikavimo taisykles ir nurodo sportininko tinkamumo kriterijus, turi teisę dalyvauti parolimpinėse žaidynėse. Tai kiekvieno NPC atsakomybė užtikrinti, kad jo sportininkai yra suskirstyti tinkamai ir yra pasirengę konkuruoti.

IPC išskiriami bendrieji nuostatai apima šias sritis:

- IPC narystė,
- IPC sportininkų Tautybės kodekso laikymasis,
- Minimalus reikalavimas dėl amžiaus,

- Laikymasis IPC Teisės kodekso,
- Klasifikacijos taisyklių laikymasis,
- NPC atrankos standartų atitikimas.

Taip pat parolimpinis komitetas nurodo, kad kiekviena šalis kandidatė pretenduojanti surengti parolimpines žaidynes yra būtina įgyvendinti penkiolika privalomų reikalavimų (žr. 2 pav), kurių pagrindą sudaro kultūrinės, socialinės, ekonominės ir politinės temos. Kiekviena šalis kandidatė, norint organizuoti parolimpines žaidynes turi atlikti detalią šalies analizę ir pateikti tarptautiniam Olimpiniam komitetui reikalavimus atitinkančią paraišką. (International Paralympic Committee position, 2009).

2 pav. Organizacinė struktūra norint rengti olimpines - parolimpines žaidynes (Singapore 2010 candidature File, 2010)

Norint surengti olimpines, o iš kart po jų parolimpines žaidynes šalyje reikia turėti stiprią šalies ekonomiką, stabilią ir saugią politinę aplinką, gerai išvystytą sveikatos apsaugą ir kitas svarbias visuomenei sritis, nes kitu atveju galimybės surengti žaidynes stipriai mažėja. Kai kalba eina apie tokio masto renginį viskas turi būti kruopščiai parengta ir atitikti visus reikalavimus.

Apibendrinimas: Parolimpinės žaidynės - tai masinis renginys, pritraukiantis didžiulį kiekį žmonių, todėl tokiems renginiams organizuoti būtini griežti reikalavimai ir nuostatos, pagal kuriuos tik tinkamos šalys kandidatės turi galimybę rengti tokį didingą renginį. Organizuojant tokio masto renginį yra be galo svarbu užtikrinti saugumą ir išvengti netikėtumų ar kitokių galimų trukdžių.

1.5 Parolimpinių žaidynių teikiama ekonominė ir kultūrinė nauda

Parolimpinių žaidynių metu gaunama ekonominė nauda. Olimpinės ir parolimpinės žaidynės yra masinis renginys, kuris pritraukia be galią sporto aistruolių, kurie apsistodami šalyje kurioje vyksta žaidynės investuoja savo pinigus į vietos rinką, taip keldami miesto ir šalies ekonomiką. Tačiau kiekvienoms žaidynėms surengti taip pat reikalingos didžiulės lėšos kurios yra gaunamos:

- 64% iš valstybės biudžeto,
- 23% iš rėmėjų,
- 13% iš miesto savivaldybės.

Olimpinėms ir parolimpinėms žaidynėms surengti reikalinga suma yra apie 7,5 milijardai svarų. O gauta ekonominė nauda iš žaidynių skaičiuojama nuo dešimčių milijardų dolerių, neskaitant to kokią naudą gauna valstybė ir miestai kuriuose vyksta žaidynės, juk tokiu būdu garsinamas šalies vardas, šalies mažmeninės ir didmeninės įmonės turi puikę galimybę tarptautiniai reklamai vystyti, pritraukti naujų klientų bei padidinti savo pardavimus. Televizijų kontraktai, kurie sudaromi su viso pasaulio televizijomis, neša didžiulį pelną tiek konkrečioms įmonėms, tiek ir visai valstybei (wikipiadia, 2012).

Per 2010m. (žr. 3 lentelėje) parolimpinio komiteto gautos pajamos siekė 7.139.873 eurų, o išlaidos 7,125,271 eurų, tai reiškia, kad buvo sukurtas 14,602 eurų grynasis pelnas. Beveik pusę gautų pajamų 45% buvo sukurtos per parolimpinių žaidynių rinkodarą ir transliavimo teisių pardavimą. Net 23% grynojo pelno buvo atidėti naujoms investicijoms ir užsaldytos tolesniam pajamų kaupimui. Kitas gautas pajamas sudarė 3,5% narystės mokestis, 66% konkrečių projektų finansavimas susijusių su parolimpinėmis žaidynėmis. Gautas išlaidas sudarė administraciniai mokesčiai ir darbuotojų darbo užmokesčiai (IPC annual report, 2010).

3 lentelė. IPC finansinės būklės ataskaita(IPC annnnual report, 2010)

Aktyvai	2009m.	2010m.
Ilgalaikis turtas	449,838	378,380
Trumpalaikis turtas	175,582	566,513
Pinigai ir bankų balansas	1,825,698	2,574,054
Iš anksto apmokėtos sąnaudos	493,379	893,366
Viso turto:	2,944,498 €	4,412,313 €
Nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai		

Teisinei klausimai	493,029	632,632
Nuostatos	713,713	858,094
Išipareigojimai	1,238,159	1,294,275
Laukiamos pajamos	499,597	1,627,312
Nuosavo kapitalo viso:	2,944,498 €	4,412,313 €
Pajamos	2009m.	2010m.
Narystės mokesčiai	217,218	216,581
IPC gautos pajamos iš sporto	1,448,561	1,441,344
Rinkodara/rėmimas/kapitalo pritraukimas	3,778,269	4,171,979
Dotacijos	33,683	138,291
Kita	228,061	280,855
Specifinis projektų finansavimas	377,903	890,822
Iš viso pajamų:	6,083,696 €	7,139,873 €
Išlaidos	2009m.	2010m.
Vykdomoji tarnyba	409,538	372,711
Parolimpinės žaidynės	165,795	323,166
Administracija	2,531,137	2,827,558
Sporto biudžetas	1,654,163	1,697,496
Sporto ir IPSFs santykiai	64,144	43,816
Medicina ir mokslas	103,704	69,104
Bendroji eksploatacija ir paslaugos	101,405	117,767
Žiniasklaida ir komunikacijos	110,238	110,605
Rinkodara	146,731	159,752
Narystės ryšiai ir paslaugos	27,531	0
Plėtra	96,121	0
Narystės paslaugos ir NPK plėtra	0	88,559
Specifinės projektų išlaidos	651,152	1,089,736
Neriboto kapitalo rezervo paskirstymas	0	125,000
Viso išlaidų:	6,061,659 €	7,125,271 €
Bendras rezultatas	22.037 €	14.602 €

Parolimpinių žaidynių metu gaunama ekonominė nauda apima: komercines galimybes užtikrinti viešųjų pirkimų galimybes, galimybės šalies verslui pasinaudoti naujomis prekybos vietų patalpomis, sukuriami apie 7000 tūkstančius naujų darbo vietų (London 2012 Olympic games and Paralympic Games: funding and legacy, 2012).

Parolimpinių žaidynių metu gaunama kultūrinė nauda. Pagal Max Fuchs kultūra tai – žmogaus kuriama vertybių ir normų sistema, padedanti jam pažinti bei įprasinti tikrovę ir teikianti veiklos kriterijus (Merkevičiūtė, 2004).

Parolimpinių žaidynių metu sportininkų, dalyvių, žiūrovų ir turistų vienas iš pagrindinių tikslų yra aplankyti šalį, kurioje vyksta parolimpinės žaidynės, visi nori pamatyti tai ką geriausią gali pasiūlyti miestas. Atletai treniruodamiesi, gali būti apsistoję mieste net virš mėnesio laiko, todėl labai svarbu, kad pagrindinės miesto vertybės atsiskleistų per tam tikrą laiko tarpą. Kultūra, pramogos ir laisvalaikis sudaro viešojo ir privataus sektoriaus infrastruktūrą, tai apima: meno galerijas, kultūros centrus, koncertų sales, restoranus viešbučius ir t.t. Vykstant olimpinėms ar parolimpinėms žaidynėms, per pora mėnesių šalį aplanko apie 300 tūkstančių užsienio turistų (per Pekino olimpinės žaidynės Kinijos sostinę aplankė 6,5 mln. turistų, o užsienio turistų apie 380 tūkst., penkių žvaigždučių viešbučių užimtumas siekė 81 procentą). Tokių masinių renginių metu gaunamas išties nemažas pelnas, kuris pakelia šalies ekonomiką (olimpiada Kinijai uždirbo 2 mlrd. dolerių grynojo pelno). Tai ne vien puiki galimybė užsidirbti, bet ir puiki proga parodyti šalies kultūrą, papročius, tradicijas. Vykstant olimpinėms ir parolimpinėms žaidynėms šalyje surengiama daugiau kultūrinių renginių nei per įprastus metus. Žaidynių metu olimpinės bei šalies simbolikos atributikos galima rasti kiekvienoje parduotuvėje, o per parolimpines žaidynes pardavus suvenyrus yra uždirbama apie vieną milijardą dolerių, tokios gaunamos pajamos pagerina ekonominį šalies stovį. Žaidynių metu dauguma miestų yra paruošę informacinius bukletus, įvairius leidinius ar internetinius puslapius kur yra prieinama informacija, nustatytos pagrindinės kultūros, pramogų ir laisvalaikio sritys, kurios yra prieinamos visiems turistams, tokiu būdu šalies svečiai gali lengviau susiplanuoti savo kelionės maršrutus ir laisvalaikį po žaidynių (IPC Accessibility Guide, 2009).

Apibendrinimas: Daugelis šalių konkuruoja dėl galimybės rengti olimpinės ir parolimpinės žaidynės ne tik dėl planuojamo pelno, prestižo, galios, bet ir dėl žinomumo skatinimo. Todėl galima teigti , kad parolimpinių žaidynių metu yra gaunama nepalyginama ekonominė ir kultūrinė nauda. Parolimpinės žaidynės, tai puiki galimybė kiekvienam sportininkui parodyti savo galimybes ir pakovoti už savo šalį, o kiekvienai šaliai, kurioje vyksta parolimpinės žaidynės, tai puiki galimybė pristatyti save iš pačios geriausios pusės, pakelti ekonomiką, svetingai sutikti visus turistus ir pritraukti naujus investuotojus taip skatinant vietinės rinkos augimą. Kiekviena šalis turi savitą kultūrą ir papročius, kuriuos stengiasi atskleisti ir parodyti svečiams iš užsienio. Juk per kultūrą, papročius ir istoriją galima sužinoti tiek įdomių, mus supančių dalykų. Todėl kiekviena šalis žaidynių metu stengiasi pristatyti savo šalies kultūrą ir papročius, kad turistai lengviau įsisavintų to krašto papročius ir susipažintų su šalies tradicijomis.

1.6 Pagrindinės parolimpinių žaidynių problemos

Kaip ir visi masiniai renginiai, taip ir parolimpinės žaidynės susiduria su be galia problemų, kurias nuolatos stengiasi sumažinti ar išvis panaikinti tarptautinis olimpinis komitetas. Viena dažniausių problemų parolimpinėse žaidynėse bei kituose sporto renginiuose yra neteisėtas įvairių preparatų naudojimas, siekiant pagerinti fizinį pajėgumą. Dažniausiai tarp žaidėjų aptinkamas dopingo vartojimas. Taigi šiame skyriuje bus apžvelgiamos pagrindinės parolimpinių žaidynių problemos bei jų sprendimo būdai.

Dopingo vartojimas parolimpinių žaidynių metu

Dopingas – svetimų organizmui arba viršijančių normų kiekį fiziologinių medžiagų skyrimas, draudžiamų metodų taikymas sveikam žmogui, turint išskirtinį tikslą – dirbtinai ir negarbingai pagerinti sportinį rezultatą.

Dopingas organizmo fizinę ir psichinę veiklą skatinantys arba slopinantys preparatai vartojami sportininkų pajėgumui laikinai didinti. Vartodami dopingą, maksimaliai sutelkdami organizmo funkcines galės ir dirbtinai didindami darbingumą, kelia pavojų sveikatai ir griauja sportininko pasitikėjimą savimi. 1986m. Tarptautinio olimpinio komiteto medicinos komisija patvirtino dopingo kvalifikaciją. 1965m. Tarptautinė sporto medicinos konfederacija Strasbūre (Paryžiuje) uždraudė vartoti dopingą per visų sporto šakų varžybas ir pratybas, vėliau buvo įvesta dopingo kontrolė (Stonkus, 2002).

Pasak Stonkaus (2002), dopingas taip pat gali būti naudojimas kaip kraujo perpylimas, kas tai yra? Kraujo dopingas – tai vienas iš dopingo metodų. Kraujo arba jo pakaitalų, įskaitant eritropoetiną (raudonuosius kraujo kūnelius gaminantį hormoną), intraveninis naudojimas ne gydymo tikslais, o sportiniam rezultatui gerinti: prieš varžybas sportininkui perpilamas jo paties kraujas, kad kraujyje padaugėtų eritrocitų, o kartu padidėtų organizmo funkcinės galios, ištvermė. Kraujo dopingas prieš ir per sporto varžybas yra draudžiamas (Stonkus, 2002).

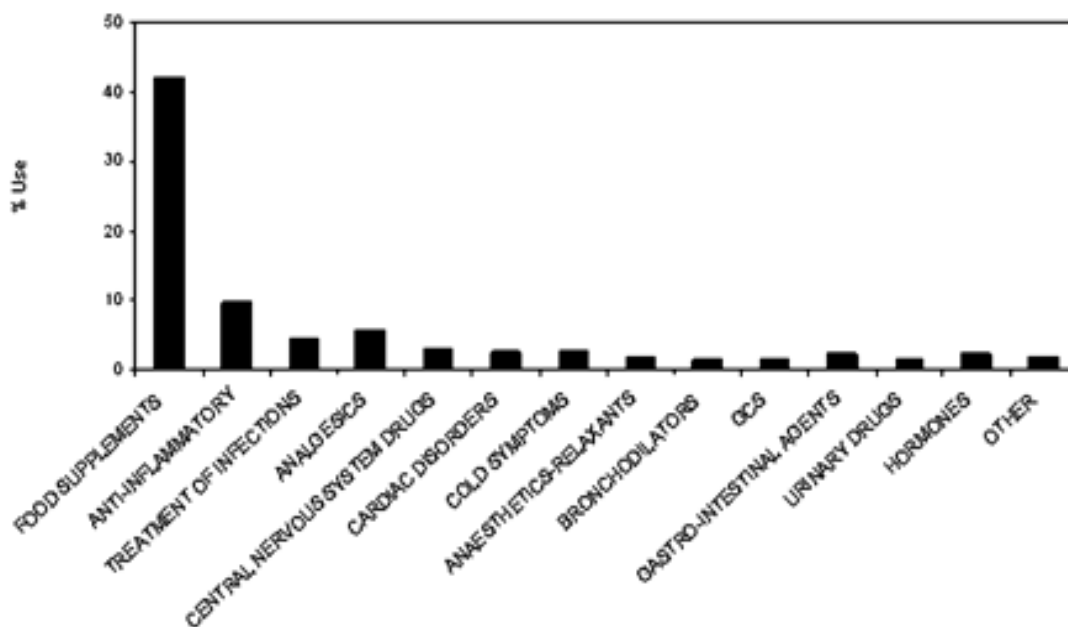
Tarptautinis parolimpinis komitetas yra atsakingas už visų parolimpinių žaidynių antidopingo programą. IPC bendradarbiaujant su tarptautine antidopingo organizacija WADA nustatė tarptautinius standartus ir apibūdino įvairius antidopingo taisyklių pažeidimus. Visi parolimpinių žaidynių dalyviai (sportininkai ir sportininkų pagalbinis personalas), turi priimti IPC nustatytus reikalavimus dėl dopingo vartojimo, visi sportininkai turi susipažinti su antidopingo taisyklėmis, kurios yra išverstos į beveik visas pasaulio kalbas ir pasirašyti sutikimą, kad prieš varžybas ir varžybų metu nenaudos draudžiamų preparatų. Norint patikrinti ar sportininkas nenaudoja draudžiamų medžiagų, antidopingo organizacija

WADA yra atsakinga už sterilų kraujo ir šlapimo tyrimų paėmimą. Kraujo tyrimo rezultatai yra pateikiami per 24 valandas, šlapimo tyrimai per 48 valandas, o baltymų tyrimų rezultatai pateikiami per 72 valandas nuo tyrimo paėmimo laiko (Doping Control Guide, 2012).

Dopingo taisyklių pažeidimas grindžiamas vienos ar kelių dopingo vartojimo taisyklių pažeidimu, kurios yra pateiktos IPC antidopingo nuostatuose:

- Draudžiamų medžiagų buvimas sportininko kūne,
- Naudojimas arba bandymas naudoti draudžiamas medžiagas,
- Atsisakymas atlikti antidopingo tyrimus,
- Įvairūs reikalavimų pažeidimai,
- Dopingo tyrimų klastojimas,
- Draudžiamų medžiagų laikymas,
- Prekyba draudžiamomis medžiagomis,
- Draudžiamų medžiagų slėpimas ar bet koks taisyklių pažeidimo būdas (Amerikas paralympic Committee, 2012).

Straipsnyje :Medication use by athletes during the Athens 2004 Paralympic Games, teigiama, kad 2004 m. vykusių Atėnų parolimpinių žaidynių metu buvo patikrinta 64,2% sportininkų, dopingo kontrolės organizacijos dėl vaistų ar maisto papildų naudojimo. Užfiksuoti 7 atvejai, kurių metu sportininkų organizme rastos draudžiamos medžiagos, iš viso buvo atlikti 529 testai.

3 pav. Vaistų ir (arba) maisto papildų, 2004 m. Atėnų parolimpinių žaidynių metu rasti preparatai sportininkų organizme (Jamurtas, 2009).

Draudžiamas preparatas gliukokortisteroidas metilprednisolonas buvo rastas 27 metų slovako Jurajaus Petrovičiaus organizme. Jis buvo laimėjęs sidabro medalį dviračių tandemų varžybose kartu su 35 metų Vladislavu Janovjaku, todėl jie už nesąžiningą poelgį turėjo gražinti laimėtus medalius. Iš kitų sportininkų, kurių organizme buvo rasta draudžiamų medžiagų taip pat buvo atimti medaliai bei skirta dviejų metų diskvalifikacija (Jamurtas, 2009).

Apibendrinimas: Dopingas, kaip ir kiti draudžiami preparatai yra kenksmingi medikamentai naudojami fiziniam pajėgumui gerinti, kuriuos naudoja nesąžiningi sportininkai, taip sukčiaudami prieš kitus dalyvius taip pakenkdami patys sau ir teršdami žaidynių vardą. Tačiau parolimpinis komitetas nuolatos kovoja su draudžiamų preparatų vartojimu taikydamas griežtas sankcijas bei nuolatinis patikrinimus taip siekiant išvengti nesąžiningo elgesio prieš kitus parolimpinių žaidynių dalyvius.

Mažo finansavimo problema rengiant parolimpines žaidynes

Pagrindinis ir svarbiausias faktorius nuo kurio priklauso ar kokios nors šalies atletai po parolimpinių žaidynių galės parsivežti aukso medalius namo yra pasaulinės klasės plėtra ir parama žaidynių atletams. Deja šios paramos didžioji dalis atitenka Olimpinėms žaidynėms ir jų sportininkams. Kaip rašoma Learning Legacies (2010), straipsnyje pavadinimu „Paralympic sport: are we equal yet? (parolimpinis sportas: ar mes esame lygūs dabar?)“ visas biudžetas skirtas žaidynėms yra £256,588,649, o tik ne didelė šios sumos dalis £47,085,250 yra skiriama parolimpinėms žaidynėms, tai reiškia, kad net 209,503,399 £ atitenka olimpinėms žaidynėms. Taigi vienos olimpinės šakos finansavimas gali prilygti visos parolimpijos finansavimui, todėl iškyla klausimas kodėl tai vyksta, ir kokios to pasekmės? Pagrindinė priežastis yra ta, kad vidutiniškai į parolimpines žaidynes suvažiuoja apie 4000 sportininkų (šis skaičius su kiekvienomis parolimpinėmis žaidynėmis didėja), o olimpinių žaidynių metu sulaukiama apie 10000 sportininkų. Šis skirtumas yra gan didelis, tačiau kaip bebūtų įgalieji sportininkai gauna didesnę finansavimą nei sportininkai turintys fizinę negalią. Visa tai labai priklauso nuo kiekvienos valstybės neįgaliųjų sporto politikos ir požiūrio į neįgaliuosius. Šalyse kuriose skiriamas mažas dėmesys neįgaliesiems sudaromos žymiai prastesnės sąlygos ruošimuisi parolimpinėms žaidynėms (neįgaliųjų sportininkų reikalingam inventoriui ir pasiruošimui skiriama mažiau dėmesio ir pasiruošimo laiko). Tai yra opi problema kurią reikia spręsti, tačiau kai visuomenėje vyrauja priešingos nuostatos apie neįgaliuosius tai padaryti yra itin sunku. Tačiau tokios organizacijos kaip, parolimpinis komitetas, lygių teisių centras, lygių galimybių įstatymas ir begalė kitų organizacijų kurios kovoja, kad tiek įgaliesiems tiek žmonėms su negalia būtų suteikiamos vienodos sąlygos tobulėti ir siekti gerų sportinių rezultatų (Learning Legacies, 2010).

Apibendrinimas: Per mažas finansavimas neįgaliųjų sportininkų varžyboms yra opi visuomenės problema, kurią stengiama kuo labiau sumažinti pasitelkiant informacines priemones kurios suteikia visuomenei daugiau žinių apie parolimpines žaidynes. Žmonės su fizine negalia skatina privačias įmones investuoti į parolimpinį sportą taip suteikiant geresnes sąlygas neįgaliesiems sportininkams. Daugumoje pasaulio valstybių neįgaliųjų sportinė padėtis sparčiai gerėja, tačiau posovietinėse šalyse ši problema vis didėja nes jei skiriama per mažai mūsų visuomenės dėmesio.

Socialinė integracija ir visuomenės požiūris į parolimpiją

Vakarų Europoje jau XXa. pradžioje pradėjo formotis psichosociologinis požiūris, kad negalia yra visuomenės problema, t.y. negalios vaizdinys formuojasi visuomenės narių masinėje ir individualioje sąmonėje. Meyerson (Miami, 1994) teigia, kad sutrikimas yra tik fizinės būsenos variacija, kuriai mes suteikiame neigiamą vertę. Ši neigiama vertė susidaro anot Meyerson, iš trijų dimensijų, ateinančių iš: 1) visuomenės, 2) pačios asmenybės, 3) netipiškos fizinės išvaizdos. Mokslinėje literatūroje, kurioje nagrinėjami nuostatų į neįgaliuosius klausimai, visų pirma yra apibrėžiamas nuostatų valentingumo (t.y. vertinimo pasiskirstymo tarp neigiamo ir teigiamo polių) problema. Tyrimų atliktų įvairiose kraštuose, duomenys byloja: ne tik įvairių visuomenės narių, bet ir pedagogų, nuostatos į neįgalius žmones dažnai būna neigiamos. Todėl yra išskiriamos kelios specialistų nuostatos, struktūros teoriniai modeliai dėl ko visuomenė vengia ar ignoruoja neįgaliuosius:

- Išsilavinimo stoka,
- Žinių apie negalią trūkumas,
- Bendravimo patyrimas,
- Kultūriniai apribojimai,
- Negalios vaizdinys,
- Autoritarizmas.

Nuostatos į neįgaliuosius, struktūrinių elementų pažinimas leidžia paaiškinti neįgaliųjų integracijos į visuomenę kliūtis, atsirandančios ne dėl vienos ar kitos žmogaus funkcijos sutrikimo fakto, bet dėl supančių žmonių nuostatų į neįgaliuosius specifikos (Ruškus, 1999).

Dėl tokios socialinės nuostatos į neįgaliuosius parolimpinės žaidynės nėra tokios populiarios kaip olimpinės žaidynės, kurios kas ketverius metus pritraukia vis daugiau sporto aštuolių. Tačiau parolimpines žaidynes stebi ne toks didelis aštuolių kiekis, kurį dažniausiai sudaro giminės, artimieji, draugai, artimiausia socialinė aplinka ir žmonės kurie turi kažką bendro su neįgaliaisiais. Dėl tokios

socialinės atskirties labiausiai kenčia neįgalieji, kurie yra dalinai atskirti nuo visuomenės ir nesulaukia visuomenės pripažinimo (Landry, 1995).

Apibendrinimas: Pasaulyje vis daugiau dėmesio skiriama neįgaliųjų socialiniai integracijai į visuomenę, tačiau vyraujančios neigiamos nuostatos prieš neįgaliuosius neleidžia tinkamai ir efektyviai tokias nuomones paneigti ir kiek įmanoma daugiau sumažinti vyraujančią diskriminaciją prieš žmones turinčius fizinę negalią. Taigi kol nepasikeis mūsų visuomenės požiūris į neįgaliuosius ir kol nebus suteikiama pakankamai informacijos apie negalią, tol dėmesys neįgaliesiems tik mažės, ir dėl to jausis tik dar didesnė šios socialinės grupės atskirtis. Kaip reikia pritraukti žmones domėtis parolimpiniu sportu ir nediskriminuoti žmonių turinčių negalią puikus pavyzdys yra Londono parolimpinės žaidynės, kada pritrūko bilietų norintiems pamatyti kaip dėl medalių varžosi patys stipriausi neįgalieji sportininkai.

Apgyvendinimo sąlygų ypatumai ir inventorių

Apgyvendinimas atletų, trenerių, padėjėjų ir visos sportininkų komandos bei žiūrovų yra esminis poreikis žmonių, kurie vienaip ar kitaip dalyvauja parolimpinėse žaidynėse. Tai be galo svarbu, nes mieste kuriame bus rengiamos tam tikros varžybos turi būti pakankamai apgyvendinimo paslaugas teikiančių įmonių, kad nei sportininkai, nei žiūrovai nepatirtų sunkumų ir nesusidurtų su tokiomis problemomis kaip kambarių stoka ar būtinybe apsistoti kitame mieste, kuris yra ganėtinai toli nuo žaidynių epicentro. Pagrindinė problema su kuria susiduria viešbučiai yra ta, kad ne visi viešbučiai yra pritaikyti neįgaliesiems, kuriems reikia specialių įvažiavimų, vonios kambarių bei kitų svarbių įrenginių skirtų kasdieniniai veiklai. Pripažįstama, kad ne visi apgyvendinimo poreikiai yra įgyvendinami dėl tam tikrų išlaidų apribojimų ar galimybių modifikuojant esamą pastatų struktūrą. Todėl norint išspręsti šią problemą viešbučiai stengiasi sukurti kuo universalesnę aplinką tiek sveikiems, tiek negalią turintiems svečiams, o reikiant yra pasiruošę suteikti tam tikras paslaugas ar parūpinti reikalingą inventorių reikalingą neįgaliesiems žmonėms. (IPC accessibility guide, 2009).

Norint sėkmingai vykdyti parolimpines žaidynes kiekvienas miestas įsipareigoja įgyvendinti visus pateiktus parolimpinių žaidynių reikalavimus, įskaitant ir techninius reikalavimus, kurie būtini laisvai judėti, orientuotis ir išlaikant visapusiškai pilnavertišką neįgaliųjų asmenų veiklą. Parolimpinių žaidynių metu turi būti atsižvengiama į kiekvieno atleto, komandos nario ar žiūrovo su negalia prieinamumo poreikius. Statybos reikalavimai pasiskirstę taip:

- Olimpiniis ir parolimpiniis kaimelis
- Konkurencinės vietos (vidaus, lauko, kelių)

- Nekonkurencinės vietos (viešbučiai, akreditavimo vietos, oro uostai ir t.t.)

Kiekvienų parolimpinių žaidynių metu turi būti įgyvendintos šios žemiau pateiktos sąlygos, todėl, kad žaidynės įvyktų sėkmingai būtina:

- Užtikrinti ne tolesnį nei 500m apgyvendinimą nuo parolimpinių žaidynių epicentro,
- Sėdimieji krėslo turi būti išardyti, kad varžybas galėtų stebėti asmenys su neįgalia vežimėliais,
- Žmonėms su negalia turi būti pritaikytas specialus transportas vežti į žaidynes (sužeminti autobusai ar golfo vežimėliai),
- Sutrikusio regėjimo ar visiško aklumo negalią turintiems žmonėms paskirtas lydintis asmuo ir nurodytas vienas ir tas pats pagrindinis įėjimas į pagrindines patalpas,
- Parkavimosi vietos skirtos neįgaliesiems,
- Liftai neįgaliesiems,
- Pritaikyti viešieji tualetai.

Taigi parolimpinių žaidynių reglamente pateikiami visi techniniai išmatavimai, kurių turi laikytis sporto arenos norėdamos atitikti visus reikalavimus ir gauti leidimus rengti olimpinės ir parolimpinės žaidynes. Neatitikus reikalavimų būtina juos įgyvendinti arba nebus suteiktas leidimas vykdyti žaidynes. Seniau pagrindinės problemos būdavo tai, kad parolimpinių žaidynių atletai ir dalyviai susidurdavo su įvairiomis techninėmis kliūtimis norėdami patekti į žaidynes: per siauros durys, nėra specialių laikymosi rankenėlių, daug slenksčių kurie trukdo pravažiuoti, prasta įrenginių kokybė, dėl kurių gali susižaloti tiek sportininkai tiek ir žiūrovai (IPC, accessibility guide, 2009). Dabar neįgalieji sportininkai su tokiomis problemomis susiduria tik savo šalyse besiruošiant parolimpiadai ar kituose čempionatuose, nes Pekino ir Londono parolimpinės žaidynės buvo puikus pavyzdys, kaip turi būti rengiami tokio lygio renginiai. Per šias žaidynes sportininkams nekilo jokių problemų su patalpų pritaikymu ar transportu. Parolimpinių žaidynių organizatoriai puikiai išsprendė visas galimas problemas.

Apibendrinimas: Apgyvendinimo problemos, tinkamo inventoriaus stoka ir supančios aplinkos pritaikymas neįgaliesiems yra svarbus veiksnys nejausti diskomforto ir būti savarankiškais. Tačiau dauguma apgyvendinimo ir kitos svarbios įstaigos nėra pritaikytos neįgaliesiems, o tai sudaro atskirtį nuo sveikųjų žmonių, todėl būna spręsti šias problemas ir pritaikyti aplinką žmonėms su negalia.

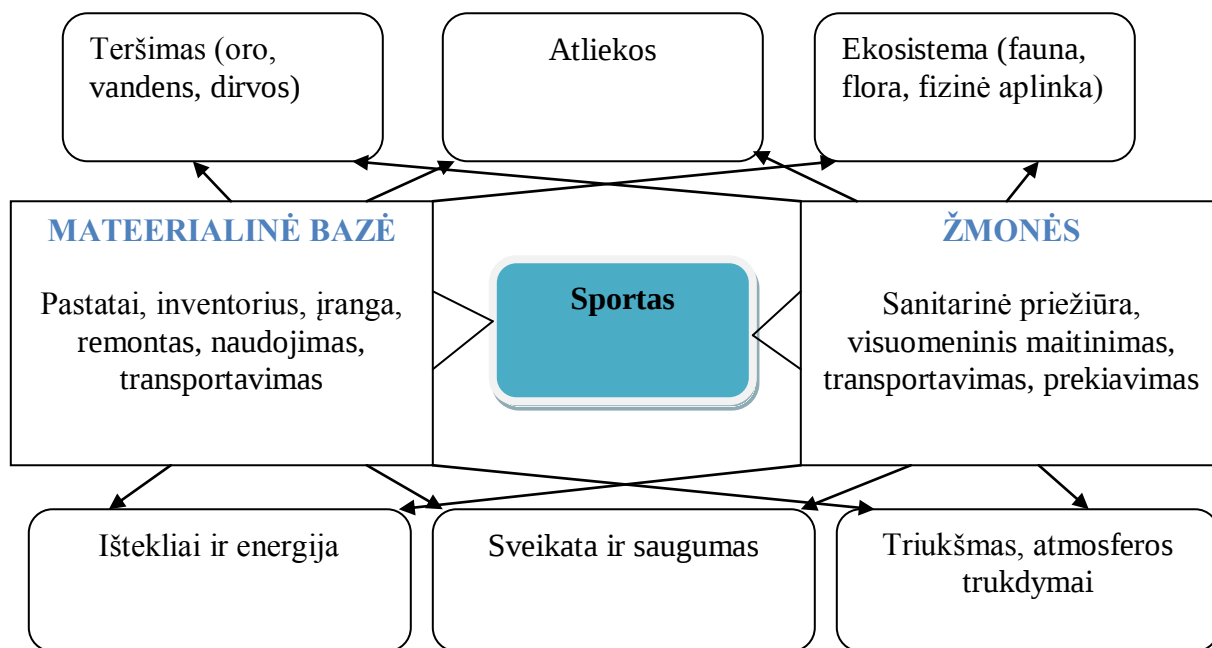
Parolimpinių žaidynių metu padaroma žala gamtai

Ne paslaptis, kad masinių renginių metu padidėja oro bei aplinkos tarša. Tai dar viena problema su kuria susiduria olimpinis komitetas, tačiau pastaruoju metu vis daugiau dėmesio skiriama aplinkosaugos išsaugojimui.

Aplinka – viskas, kas supa žmogų – natūralūs ir žmogaus sukurti elementai. Ji viena, nedaloma visuma, nepripažįstant sienų, ideologinių prieštaravimų, teritorinių apribojimų. Tai ekologinė sistema, su kuria žmogus bendrauja, vienaip ar kitaip ją veikia. Tai vyksta nuo senų laikų. Skirtumas tas, kad sparčiai didėjant gyventojų skaičiui mūsų planetoje, intensyvėjant industrializacijos vyksmams, poveikis aplinkai įgauna grėsmingą pobūdį. Štai kodėl sveikatos aplinkos išsaugojimas tapo ir kiekvieno žmogaus rūpesčiu ir pareiga (Stonkauskas, 2002).

Pasak Stonkauskas (2002) po didžiojo sporto, sporto visiems, neįgalųjų sporto skėčiu šiandien susibūrę milijonai įvairaus amžiaus, lyties žmonių.

Todėl kaip ir daugelio kitų veiklos sričių sportas, sportinė veikla ženkliai veikia aplinką. Savo ruožtu aplinka daro įtaką besimankštinantiems, sportuojantiems žmonėms. Juk sportininkams būtina švari aplinka: švarus oras, vanduo, sveikas maistas, žalios erdvės, ypač tankiai apgyvendintose vietovėse ir t.t. Du pagrindiniai veiksniai veikia aplinką: žmonės (sportininkai, žiūrovai ir t.t.) ir materialinė bazė.

4 pav. Galima sporto įtaka aplinkai (Stonkus, 2002)

TOK, TPK, NOK siekdami vieno iš pagrindinių olimpizmo tikslų – sportu ugdyti harmoningą žmogų, padėti kurti taikią visuomenę, besirūpinančią žmogaus orumo išsaugojimu – imasi konkrečių žygių, kad sportas, sporto varžybos ne tik nedarytų žalos aplinkai, bet ją tausotų, gražintų: rūpinasi, kad sporto įrenginiai būtų statomi nepakenkiant gamtai, visuminiam gamtovaizdžiui, išsaugant žaliuosius plotus, kad sporto reikmenys, inventorius būtų gaminami iš saugių ir sveikų (geriausiai vietinių) medžiagų, kad sporto įrenginiuose, rengiant varžybas ekonomiškai (kuo labiau išnaudojant natūralius) būtų naudojami energijos ištekliai, kad nebūtų išmetama į gamtą ją teršiančių medžiagų, atliekų, kad būtų išsaugomos ir puoselėjamos tradicinės sporto šakos, kurios nuo seno buvo pritaikytos vietos sąlygoms, tausoją gamtą, kad organizuojant ir rengiant varžybas būtų saugoma aplinka ir t.t. (Stonkus, 2002).

Apibendrinimas: Parolimpinės žaidynės pritraukia didelius žmonių srautus, kurie po savęs palieka nemažą šiukšlių kiekį, tai pat dėl mašinų eismo padidėjimo sukeliama oro tarša neigiamai veikia aplinką ir mūsų sveikatą, todėl nesumažinus gaunamos taršos kiekio tokių renginių kaip parolimpinių žaidynių metų kyla didelė grėsmė aplinkai, gyvūnijai, žmonėms bei ozono sluoksniui.

Funkcinio klasifikavimo problema parolimpinių žaidynių metu

Iki 1970 metų pabaigos neįgaliųjų sportininkų klasifikacija rėmėsi tik medicinos diagnoze ir neturėjo jokio ryšio su sporto specifika. Kiekvienas neįgalus sportininkas galėjo dalyvauti visų sporto šakų varžybose tik su tokia pačia medicininę diagnozę turinčiais sportininkais. Tai kėlė daug keblumų, nes besirūgiantčių sportininkų grupės buvo labai mažos ir rimtas varžybas organizuoti buvo labai sudėtinga. Todėl, kylant neįgaliųjų sporto meistriškumui, atsirado būtinybė pereiti prie funkcinės klasifikacijos priklausomai nuo sporto šakų specifikos, kur sportiniams rezultatams skirtinga reikšmę turi ištvermės, jėgos, greičio ir technikos bei taktikos rodikliai.

Todėl visos neįgaliųjų tarptautinės organizacijos pradėjo įgyvendinti funkcinės klasifikacijos vertinimo sistemą, taikydamos medicininius, funkcinis ir stebėjimo natūraliomis varžybų sąlygomis kriterijus. 1992 metų Barselonos parolimpinės žaidynės neįgaliųjų sportininkų klasifikacija buvo patvirtinta sutartyje tarp Tarptautinio parolimpinio komiteto ir Parolimpinio organizacinio komiteto.

Dėl integruotos klasifikacijos sumažėjo klausimų ir padaugėjo jose dalyvaujančių sportininkų įvairiose sporto šakose. Barselonoje, pritaikius integruotos klasifikacijos sistemą, kiekvienoje plaukimo klasėje dalyvavo vidutiniškai po šešis sportininkus. Jeigu būtų taikoma ankstesnė medicininė funkcinė klasifikacija, būtų buvę neįmanoma sukompleksuoti daugelio plaukimo rungčių varžybų, nes kiekvienos plaukimo rungties skirtingose klasėse vidutiniškai būtų rungsi po du sportininkus (Adomaitienė, 2003).

Klasifikacija yra procesas, kurio metu viena subjektų grupė arba vienetas suskirstyti į keletą mažesnių grupių arba klasių, kurios nurodo ką jos turi bendro. Atitikimas klasifikavimo kodekso yra privalomas visiems Parolimpinių žaidynių dalyviams. Dabartinė parolimpinių žaidynių klasifikavimo sistema yra plačiai naudojama, todėl parolimpinis sportas toliau sparčiai plėtojasi.

Adomaitienės (2003) teigimu kadangi yra pakankamai sunku suklasifikuoti sportininkus pagal jų gebėjimus, ši funkcinė klasifikavimo sistema yra kritikuojama. Funkcinė integruota sistema kritikuojama dėl to, kad ją taikant yra tam tikra galimybė bausti neįgalius sportininkus už tai, kad jie kompensuoja savo funkcijos sutrikimą kitais kompensuojamaisiais judesiais ar specialiomis kompensuojamosiomis priemonėmis, taip pat dėl didelių treniruočių krūvių, asmeninių pastangų ar išradingo trenerių darbo.

Kitu požiūriu, integruota funkcinė klasifikacija yra kritikuojama dėl to, kad ne visose sporto šakose yra taikomas kokybinis sportininkų vertinimas varžybinės veiklos metu. Šiais atvejais neįgaliesiems sportininkams sudaromos tam tikros galimybės apgauti klasifikatorius ir kiekybinių tyrimų metu neparodyti tikrų savo funkcinų galimybių ir kartu būti priskirtiems mažesnei klasifikacinei grupei, kur laimėti varžybas yra didesnė galimybė (Adomaitienė, 2003).

Panašių situacijų neina išvengti ir šių laikų parolimpinėse žaidynėse. Pasak Gintaro Zavadckio, mums stipriai pakenkė (iš Pekino parolimpinių žaidynių parsivežti daugiau negu du parolimpinius medalius) tai, kad organizatoriai, mažindami medalių komplektų skaičių, sujungė B1 ir B2 tai yra visiškai nematančių ir silpnaregių sportininkų grupes. Pekine šie sportininkai varžėsi vienoje grupėje. Pritaikius nematantiems sportininkams koeficientą, jų rezultatai buvo geresni nei silpnaregių. Jeigu grupės nebūtų sujungtos, Rolandas Urbonas būtų buvęs prizininkas (Žeimantas, 2012).

Apibendrinimas: Norint, kad nekiltų nepasitenkinimas tiek iš pačių parolimpiečių tiek iš žiūrovų ar kitų asmenų susijusių su parolimpiniu sportu reikėtų vengti skirtingų sportininkų grupių sujungimo, stengtis kuo tiksliau suskirstyti sportininkus į grupes ir kaip įmanoma griežčiau kontroliuoti visą šį procesą, kad išvengti galimo sukčiavimo.

2. TYRIMO METODIKA IR ORGANIZAVIMAS

Norint atskleisti kaip vystosi parolimpinis judėjimas Lietuvoje ir pasaulyje, buvo atliktas kokybinis tyrimas su šešiais ekspertais iš Vilniaus ir Kauno miestų. Tyrimu buvo siekiama nustatyti su kokiomis problemomis susiduria parolimpinis judėjimas.

2.1. Tyrimo metodai, organizavimas, tyrimo imtis

Tyrimo metodai. Mokslinis tyrimas – sistemingas ir kryptingas tikrovės objektų nagrinėjimas, taikant mokslinio pažinimo priemones ir metodus (Bitinas ir kt., 2008).

Siekiant išnagrinėti parolimpinio judėjimo Lietuvoje ir pasaulyje aspektus, buvo atliktas kokybinis tyrimas, duomenų rinkimo metodas: individualus giluminis interviu. Gauti rezultatai išanalizuoti ir atlikta kokybinė turinio analizė.

Norint išanalizuoti parolimpinį judėjimą sąlygojančius veiksnius buvo pasirinktas kokybinis tyrimas – giluminis interviu. Kardelis (2002) kokybinį tyrimą apibūdina taip: kokybinis tyrimas – tai sistemingas, nestruktūrizuotas atvejo ar individų grupės, situacijos ar įvykio tyrimas natūralioje aplinkoje, siekiant suprasti tiriamuosius reiškinius bei pateikti interpretacinį, holistinį jų paaiškinimą (Kardelis, 2002).

Mokslo metodologinėje literatūroje kokybiniai tyrimai neretai apibūdinami kaip natūralistiniai (Smith, Glass, 1987). Jie apima ilgalaikį objekto (asmens, grupės, organizacijos) tyrimą, kurio tikslas – suprasti asmenį, jo elgesį bei jautimus bei fizinės, socialinės ir psichologinės aplinkos poveikį jam (Kardelis, 2002).

Interviu – kaip duomenų rinkimo metodas, išpopuliarėjo devintajame XX amžiaus dešimtmetyje. Šiuo metu visuotinai pripažįstama, kad interviu – pagrindinis duomenų rinkimo metodas, nepaisant pasirinktos tyrimo strategijos. Interviu siekiama suvokti informantų patirtį, sužinoti nuomones tiriamuoju klausimu, kurias jie išsako savais žodžiais (Rupšienė, 2007)

Bitinas, Rupšienė ir Žydzūnaitė (2008) interviu kaip duomenų rinkimo metodą apibūdina taip: duomenų rinkimo metodas, apimantis informantų klausinėjimą ir aktyvų jų atsakymų klausimąsi, siekiant suvokti jų patirtį ir sužinoti nuomones tiriamu klausimu.

Visi tyrimo metu atlikti interviu buvo individualūs. Atliekant tyrimą buvo pasirinktas kryptingasis (dar kitaip vadinamas iš dalies struktūruotuoju) interviu. Šis metodas pasirinktas nes nebuvo griežtai laikomasi taisyklių kaip standartizuotuose interviu. Tyrėjas iš anksto numato temas arba problemas, kurias aptars interviu metu, bet „neprisiriša“ prie klausimų tvarkos ar numatytų

pasakyti žodžių, laisvai juos keičia vietomis, užduoda papildomų klausimų. Pagrindinis privalumas: interviu gaunama išsamesnių, susistemintų duomenų(Bitinas ir kt., 2008).

Kokybinį tyrimo metu buvo pasirinktas duomenų rinkimo metodas – giluminis interviu, kurį Lofland (1995) apibūdina taip– šis interviu apibrėžiamas kaip tyrėjo ir informanto dialogas, siekiant gauti svarbios ir detalios informacijos, kurią būtų galima nagrinėti. Tai geriausiai padaryti informantui ir tyrėjui tiesiogiai bendraujant susitikimo metu (Rupšienė, 2007). Berry (1999) individualų giluminį interviu apibrėžia kaip interviu, kurį tyrėjas pasitelkia siekdamas gauti informacijos, kuri padėtų jam visapusiškai suprasti informanto požiūrį arba situaciją ir rasti naujų įdomių tyrimų sričių (Rupšienė, 2007).

Duomenų analizės metodas. Tyrimo gautiems rezultatams apibendrinti buvo pasirinkta kokybinė turinio analizė. Kokybinės turinio analizės medžiagą sudaro tekstas, gautas naudojant giluminį interviu. Kokybinės turinio analizės metu buvo sudaroma lentelė, kurią sudaro keturi skirsniai: tema, įrodantis teiginys ir dvi subtemos.

Tyrimo organizavimas. Interviu buvo atliekamas Vilniaus ir Kauno miestuose, vasario ir kovo mėnesiais. Giluminį interviu sudarė šešios temos. Su ekspertais buvo susitinkama neformalioje aplinkoje, stengiantis, kad pašaliniai veiksmai turėtų kuo mažiau įtakos tyrimo rezultatams. Iš viso giluminiame interviu dalyvavo 5 vyrai ir viena moteris, Vieno atlikto interviu laikas apie 1 val. (60 min.) visų atliktų interviu laikas apie šešios valandos.

Tyrimo organizavimas vyko 4 etapais:

1. *Etapas:* Mokslinės literatūros analizė. Teoriškai nagrinėjamos iš parolimpinio judėjimo gaunamos naudos ir grėsmės. Pasirenkamas tyrimo metodas (kokybinis tyrimas – giluminis interviu). Sudaromos temos kurios buvo naudojamos atliekant kokybinį tyrimą. Temas sudarė šeši klausimai (žr. Priedas Nr. 1).
2. *Etapas:* tyrimo dalyvių pasirinkimas ir interviu vykdymas. Tyrimo dalyviai buvo pasirenkami pagal tai kaip jie yra susiję su parolimpiniu sportu ir kiek metų jie jau dalyvauja parolimpiniame judėjime, atsižvelgiant ir į tai kokias pareigas tyrimo dalyviai šiuo metu užima.

Tyrimo vykdymo eiga:

- *Interviu įžanga.* Tyrėjas interviu metu pasisveikina su ekspertu, prisistato, paaiškina kokių tikslu ir kokia tematika atliekamas interviu ir kam jis bus naudojamas. Paaiškinama ko tikimasi iš eksperto tyrimo metu.

- *Interviu dėstymas.* Interviu metu buvo užduodami aiškūs ir atviro tipo klausimai, kad pašnekovas galėtų savais žodžiais išdėstyti savo nuomonę pagal pateiktas temas. Klausimai buvo pateikti parolimpinio judėjimo tematika.
 - *Interviu pabaiga.* Giluminio interviu pabaigoje buvo klausiama apie galimus problemų sprendimo būdus. Atlikus interviu padėkota ir atsisveikinta su informantu. Atliktas interviu aprašomas.
3. *Etapas: tyrimo analizė.* Interviu metu gauta informacija kruopščiai analizuojama ir perrašoma iš įrašymo priemonės diktofono į Microsoft Word programą. Vėliau tyrimo metu gauta informacija analizuojama ir pateikiama į tyrimo rezultatai skyrelį.

Tyrimo instrumentas. Atliekant tyrimą buvo sudarytos šešios temos – klausimai, remiantis mokslinė literatūra. Kadangi kaip tyrimo metodas buvo pasirinktas interviu, todėl ir klausimai buvo atviro tipo, kad tyrimo dalyviai į klausimus galėtų atsakyti kuo plačiau ir savais žodžiais. Ekspertai buvo apklausti tiesiogiai susitikus su jais. Tyrimo metu buvo sudarytos temos - klausimai pagal kuriuos buvo siekiama išsiaiškinti šiuos pagrindinius dalykus:

- Veiksniai įtakoiantys neįgaliųjų sportą.
- Pagrindinės problemos neįgaliųjų sporte.
- Neįgaliųjų sporto plėtra.

Atlikus interviu visa gauta informacija buvo suvedama į Microsoft Word programą, o vėliau analizuojama.

Tyrimo imties dydis. Tyrimo metu buvo apklausti šeši ekspertai iš kurių penki vyrai ir viena moteris. Imtis reprezentuoja įvairių ekspertų amžių, kuris leidžia atskleisti įvairias nuomones į pateiktas šešias temas. Giluminis interviu buvo atliekamas Vasario - Kovo mėnesiai, Kauno ir Vilniaus miestuose. Visi tyrimo dalyviai turi aukštąjį išsilavinimą ir yra tiesiogiai susiję su parolimpiniu judėjimu: patys sportuoja, administruoja ar vadovauja, atlieka mokslinius tyrimus šioje srityje. Kai kurie ekspertai parolimpiniame judėjime dirba 15 metų, kiti ekspertai šiek tiek mažiau, jauniausias tyrimo dalyvis parolimpiniame judėjime dalyvauja trejus metus. Ekspertų amžius yra nuo 31 metų iki 61 metų. Atliekant tyrimą buvo atsižvelgiama į tai, kad ekspertų vienetai buvo įtraukiami į tyrimą tol kol pradėjo mažėti gaunamų duomenų informatyvumas.

Tyrimo etikos principas. Ekspertai buvo supažindinti su interviu eiga bei priemonėmis. Interviu metu pokalbis tarp tyrėjo ir eksperto buvo įrašomas į diktofoną, todėl prieš atliekant tyrimą buvo perspėjama, kad pokalbio metu gauta informacija bus naudojama tik moksliniais tikslais, nebus iškraipyta ir nebus pateikta prieš pačius ekspertus. Norint užtikrinti tyrimo dalyvių anonimiškumą

vietoj dalyvių vardų naudojami kodai: dalyvis A, dalyvis B, dalyvis C ir t.t. Tyrimas pradamas vykdyti tik gavus sutikimą iš eksperto.

3. TYRIMO REZULTATAI IR JŲ APTARIMAS

Atliekant tyrimą buvo siekiama įvertinti, bei atskleisti pagrindines problemas su kuriomis susiduria parolimpinis judėjimas.

Atlikus tyrimą gauti rezultatai buvo perrašyti į Microsoft Word programą. Tolimesnei tyrimo eigai duomenys buvo patalpinti į žemiau pateiktas lenteles (žr. lentelė 4, 5 ir t.t.), kurioje pateikiamos penkios temos kurios buvo nagrinėjamos atliekant tyrimą. Taip pat lentelėje išskiriamos dvi subtemos kurios pabrėžia esminius ir svarbiausius tyrimo rezultatus, paskutiniame lentelės stulpelyje pateiktos citatos įrodančios tyrimo dalyvių nuomonių pagrįstumą. Tyrimo metu gauta informacija iš ekspertų yra labai plati, todėl siekiant užimti mažiau vietos į kai kuriuos klausimus nėra pateiktos visų dalyvių nuomonės, platesni tyrimo rezultatai pateikti priedų skyriuje (žr. 9 Priedas). Tyrimo dalyvių išsakytų nuomonių tekstas pateiktas nepakeistas, nepagražintas ir ne koreguotas, siekiant išlaikyti originalo kalbą. Siekiant išsaugoti dalyvių konfidencialumą pateiktoje lentelėje dalyviai įvardijami pirmosiomis lietuviškos abėcėlės raidėmis. Lentelė buvo sudaroma siekiant kuo aiškiau ir suprantamiau pateikti gautus atlikto tyrimo rezultatus. Nagrinėjant pateiktos lentelės duomenis, kaip įrodantys faktai buvo pateikti įstatymai kurie pagrindžia, kad ekspertų išvardintos Lietuvos neįgaliųjų sportininkų problemos yra nustatytos ir Lietuvos vyriausybės, tačiau nėra tinkamai sprendžiamos.

Pirma tema. Temų pagalba buvo prašoma ekspertų išsakyti savo nuomonę apie veiksniai kurie turi įtakos neįgaliųjų sportui, pagrindines parolimpietiečių problemas, neįgaliųjų sporto plėtros galimybes ir kitą. Pagal atlikto tyrimo pirmąjį klausimą matyti, kad pagrindinius veiksniai kuriuos įvardino ekspertai yra: finansavimas, kvalifikuotų specialistų stoka, sportuojančių neįgaliųjų mažėjimas, visuomenės požiūris, motyvacija, sistemos nebuvimas, nepritaikomumas ir kita. Kitaip tariant šiuos veiksliai būtų galima įvardinti taip: prasta ekonominė padėtis, menkas visuomenės mentalitetas, įstatyminės bazės nebuvimas, stiprus atsilikimas nuo išsivysčiusių užsienio valstybių, neskiriamas dėmesys neįgaliųjų poreikiams patenkinti.

4 Lentelė. 1 Tema – veiksniai labiausiai įtakojantys neįgaliųjų sportą.

Subtema 1	Subtema 2	Teiginys
Neįgaliųjų segregacija	Nėra sudarytų vienodų sąlygų neįgaliesiems su įgaliaisiais.	Su integraciniu požiūriu mes niekur nueit negalim, o niekas keisti to nenori nes tai reikalauja tikrai daug lėšų.....(A)
Žmogiškieji ištekliai (vaikų, neįgaliųjų, sportininkų).	Nėra dirbama su neįgaliais vaikais, mažėja neįgalių sportininkų, sportininkų senėjimas.	Todėl mes šiuo metu nebeturim vidutinio sluoksnio sportininkų, mes turim tik vyresnio amžiaus sportininkus, kurie jau nebegali pakelti savo rezultatų ar net jų išlaikyti (A).
Prasta ekonominė padėtis, Finansavimas (sportininkų, klubų, trenerių atlyginimų.)	Sudarytos prastos sporto sąlygos, mažos stipendijos, maži atlyginimai.	Didžiausia problema tai yra finansavimas todėl, kad nėra pakankamai didelis, kad būtų organizuojamos tam tikro lygio varžybos (F).
Nevienodos sąlygos neįgaliesiems ir įgaliesiems	Dėl aplinkos nepritaikymo, mažo finansavimo ir valstybės požiūrio į neįgaliuosius.	Kada valstybėje bus pripažinta, kad neįgaliųjų sportas yra toks pats kaip įgaliųjų tada ir galės pajudėti visi reikalai. (C).
Techniniai įrenginiai (sporto bazės, klubai, stadionai, įvairūs kiti pastatai).	Dėl finansavimo trūkumo, neįgaliųjų diskriminacijos.	Nu apie rajonus tai išviso nėra nes aš dar nesu girdėjęs nė vieno rajono kuris turėtų savo sporto klubą. (E)
Nėra aiškos ir gerai veikiančios sporto sistemos, bei nėra tinkamai sutvarkyta neįgaliųjų įstatyminė bazė.	Valstybės abejingumas, diskriminacinis požiūris į neįgaliuosius.	Manau, kad pagrindinė priežastis yra sistemos nebuvimas... (B).
Kvalifikuotų specialistų stoka (trenerių, aptarnaujančio personalo).	Nėra specialių mokymų, motyvacijos, finansavimo.	Svarbūs veiksniai yra trenerių stoka, sporto bazių trūkumas, aišku ir finansavimas neįgaliesiems skiriamas labai mažas. (B)
Motyvacijos trūkumas (gydytojų, mokytojų, tėvų, neįgaliųjų)	Nėra motyvacijos dirbti ar sportuoti ten, kur nėra sistemos ir vyrauja maži atlyginimai.	Kada jie patampa suaugusiais tai vėl gi labai menka motyvacija jų pačių dalyvauti sportinėje veikloje... (E)
Požiūris į neįgaliuosius (valstybės, tėvų, pačių neįgaliųjų, gydytojų).	Susidariusios prastos, išankstinės nuostatos apie neįgaliuosius.	Didžiausia problema manau yra pinigai ir požiūris, aišku pirmiausia nuo požiūrio viskas...(C)

Apklaustieji išskyrė tris pagrindinius veiksniai kurie labiausiai turi įtakos neįgaliųjų sportą lyginant su įgaliaisiais:

- Finansavimas,
- Neįgaliųjų sporto sistemos nebuvimas,
- Visuomenės požiūris.

Visi tyrimo dalyviai, kaip pagrindinį veiksnį turintį įtakos neįgaliųjų sportui įvardino finansavimą, kuris jų manymu yra pats svarbiausias ir daro didžiulę įtaką turimai neįgaliųjų sporto situacijai. Finansavimas apsprendžia daug svarbių sričių tokių kaip: aplinkos pritaikymas, sporto bazių tinkamas įrengimas su specialia įranga, stipendijų skyrimo ir t.t. visų pirma reikėtų pradėti nuo to, kad būtų suvienodinamas finansavimas įgaliųjų ir neįgaliųjų sportui. Šiuo metu Lietuvoje vyrauja labai dideli skirtumai tarp neįgaliųjų ir įgaliųjų sporto finansavimo, tai įrodo ir stipendijų skirimas už pasiektus aukštus rezultatus: „Vis tiek yra olimpiečiai ir yra parolimpiečiai, dar nėra Lietuvoj lygu, ir kas liečia premijų dydžius tai pirma vieta olimpinėse žaidynėse yra 400 tūkst. litų, neįgaliųjų 60 tūkst.“(respondentas F). Žvelgiant į šiuos skaičius matomas ryškus skirtumas tarp įgaliųjų ir neįgaliųjų sporto finansavimo. Nors mūsų valstybė ir rengia įvairias programas kurios skirtos neįgaliųjų ir įgaliųjų sąlygoms suvienodinti tačiau šios programos veikia ne itin sėkmingai. Gerai yra tai, kad valstybė pripažįsta, kad dabartinė situacija su neįgaliųjų sportu yra ganėtinai prasta: „pajėgiausi Lietuvos sportininkai dalyvauja tarptautinių neįgaliųjų sporto organizacijų vykdomose varžybose. Didžiąja dalimi neįgaliųjų sporto programos ir projektai finansuojami iš valstybės biudžeto lėšų, tačiau skiriamų lėšų nepakanka, kad būtų galima plėtoti neįgaliųjų (ypač jaunimo) masinį užsiėmimą sportu ir skatinti kūno kultūrą bei pajėgiausių sportininkų sistemingą rengimą, nes trūksta sporto bazių, pritaikytų neįgaliesiems, neišspręsta trenerių, dirbančių su neįgaliaisiais, darbo apmokėjimo ir jų kvalifikacijos tobulinimo problemos“ (Nutarimas dėl nacionalinės neįgaliųjų socialinės integracijos 2013 – 2019 metų programos patvirtinimo. 2012m., 13 psl.). Dar vienas pavyzdys apie esamą situaciją: „Lėšos yra skiriamos kiekvienais metais ir pamažu finansavimas didėja, tačiau valstybės biudžeto skiriamų lėšų nuolat nepakanka didelio meistriskumo sportininkų sistemingam rengimui svarbiausioms varžyboms užtikrinti. Savivaldybės labai menkai remia sporto klubus ir beveik neremia didelio meistriskumo neįgaliųjų sportininkų pasirengimo“ (Nacionalinė žmonių su negalia socialinės integracijos 2010 – 2012 metų programa. 2009, 9 psl.). Esant tokiems rezultatams Lietuva negali parengti pakankamai aukšto meistriskumo neįgaliųjų sportininkų kurie galėtų atstovauti mūsų šalį. Todėl galima teigti, kad visa aukšto meistriskumo sportininkų rengimo programa priklauso nuo finansavimo. Lietuvoje, skirtingai negu užsienio valstybėse neįgaliesiems sportininkams ar visam parolimpiniam judėjimui yra labai sunku pritraukti privačių rėmėjų kurie galėtų bent kiek pagerinti esamą padėtį, todėl kol nepasikeis visuomenės požiūris apie neįgaliuosius tol situacija dėl neįgaliųjų sporto tik blogės.

Prasta ekonominė padėtis bei susidariusios išankstinės neigiamos nuomonės apie neįgaliuosius didina socialinę atskirtį, taip dar labiau atitolinama lygybė tarp įgaliųjų ir neįgaliųjų individų. Norint

sulaukti didesnio finansavimo neįgaliųjų sportui reikėtų pradėti nuo požiūrio apie neįgaliuosius gerinimo bei stengtis kuo labiau suvienodinti įgaliųjų ir neįgaliųjų sąlygas.

Antras labai svarbus veiksnys yra neįgaliųjų sporto rengimo sistemos nebuvimas, dėl šios priežasties kiekvienais metais vis mažėja neįgaliųjų sportininkų kurie galėtų atstovauti Lietuvai parolimpinėse žaidynėse. Taip yra ir dėl to, kad niekas nedarba su vaikais ar žmonėmis įgijusiais neįgalia tam tikrame gyvenimo periode. Priešingai negu su neįgaliaisiais yra įgaliųjų sporte, kur veikia tam tikros komisijos kurios keliauja po Lietuvos sporto mokyklas ir ieško perspektyvių sportininkų su kuriais būtų galima dirbti ir išugdyti aukšto meistriškumo sportininkus galėsiančius atstovauti Lietuvai, neįgaliųjų sporte viso to nėra. Į neįgaliųjų sportą žmonės patenka visiškai atsitiktinai, tai yra žmonės kurie prieš tampant neįgaliais sportavo ar tiesiog savo noru atėjo į neįgaliųjų sportą, tačiau nėra specialios komisijos kuri visos Lietuvos mastu ieškotų būsimų čempionų.

Remiantis šiais atsakymo duomenimis ir ekspertų nuomonėmis galima teigti, kad norint pagerinti šią susiklosčiusią situaciją pirmiausia reikėtų pradėti nuo sistemos sukūrimo ir aiškaus plano tai sistemai įgyvendinti. Pagal respondentus A ir E, visų pirma reikėtų pradėti dirbti su neįgalioju nuo pat pradžių, tai yra nuo traumos atsiradimo laikotarpio ar nuo pat vaikystės, priklausomai nuo to ar negalia yra įgimta ar įgyta. Pasak respondentų nėra sutvarkytos sveikatos ir švietimo sistemos kadangi neįgaliųjų niekas neskatina pradėti užsiiminėti sportu ir šiuo metu Lietuvoje sportuojančių neįgaliųjų skaičius vis mažėja. Norint, kad sistema atsirastų ir pradėtų sėkmingai veikti reikia pradėti ugdyti sportininkus nuo pat pradžių. Skatinti sportuoti, o ne atleidinėti nuo kūno kultūros pamokų, rengti specialistus kurie galėtų ir mokėtų tinkamai dirbti su neįgaliaisiais.

Trečiasis, bet ne mažiau svarbus yra visuomenės požiūris į neįgaliuosius veiksnys. Lietuvoje vis dar laikosi neigiami stereotipai apie neįgaliuosius, todėl neįgaliesiems be prieš tai išvardintų veiksnių, yra labai sunku įsitvirtinti ir pritapti prie visuomenės. Neįgalieji yra labai pažeidžiama žmonių grupė, kuriai reikia visuomenės pagalbos, kad būtų suteiktos kuo geresnės sąlygos jiems pilnavertiškai jaustis. Norint pakeisti neigiamą požiūrį apie neįgaliuosius reikėtų šviesti visuomenę apie negalia, padaryti ją prieinamą visai visuomenei, nes šiuo metu jaučiama didelė neįgaliųjų atskirtis, tai parodo ir Lietuvos televizija, kuri netransliuoja nei vieną aukšto meistriškumo neįgaliųjų varžybų. Todėl norint, kad neįgaliųjų sportas plėstųsi, o ne mažėtų reikia atkreipti visuomenės dėmesį į neįgaliuosius ir didinti žmonių mentalitetą: „visuomenės požiūris į neįgaliuosius parodo jos pilietinę brandą“ (Adamkus, 2006).

Nagrinėjant antrąją temą apie pagrindines problemas su kuriomis susiduria parolimpiečiai dauguma išvardintų problemų sutapo su prieš tai įvardintais veiksniais kurie labiausiai turi įtakos neįgaliųjų sportui lyginant jį su įgaliųjų. Ekspertai atsakant į antrąją klausimą išvardino šias pagrindines problemas: finansavimas, žmogiškieji ištekliai, valstybės požiūris, nelygios galimybės, segregacija, kvalifikuotų specialistų trūkumas, prieinamumas stoka, sporto sistemos nebuvimas ir kita. Kiekvieną šią problemą lemia tam tikri veiksniai, kurie yra pateikti 5 lentelės pirmoje subtemoje ir antroje subtema priežastys dėl ko atsiranda šios problemos.

5 lentelė. 2 Tema- pagrindinės problemos su kuriomis susiduria neįgalieji.

Subtema 1	Subtema 2	Teiginys
Žmogiškieji ištekliai (mažėja sportuojančių neįgaliųjų skaičius).	Nėra sistemos kuri prirauktų ir skatintų sportuoti neįgaliuosius.	Pagrindė sportuoja tik vyresnio amžiaus žmonės [...]vis mažiau sportuojančio jaunimo.(D).
Prasta ekonominė padėtis, neįgaliųjų sporto finansavimas (sportininkų, federacijų, klubų, trenerių atlyginimų ir kt.)	Dėl mažo biudžeto, ekonominės krizės ir neigiamo valstybės požiūrio į neįgaliuosius.	Tai vienintelės problemos tokios truputėlį vėl tas pats finansavimas ...(F).
Galimybės (sportininkų trenerių, federacijų, valstybės darbuotojų).	Aukštų kainų sistema, prastos sąlygos, darbo jėgos trūkumas.	Neįgaliųjų sportas reikalauja žymiai didesnių iššūkių tačiau turi žymiai mažesnes galimybes. (A).
Požiūris į neįgaliuosius (valstybės, tėvų, trenerių, mokytojų).	Susidarę išankstiniai stereotipai apie neįgaliuosius kuriuos sunku pakeisti, išsilavinimo stoka.	Vėlgi kaip minėjau turėti visa tai mums trukdo visuomenės požiūris ir mažas finansavimas.(B)
Neįgaliųjų segregacija	Netinkamas požiūris į neįgaliuosius.	...jeigu jie mokosi integruotoje mokykloje automatiškai jie yra atleidžiami nuo kūno kultūros.... (A)
Įstatyminės bazės nebuvimas, Sistemos nebuvimas.	Nėra sukurtos aiškos ir veikiančios neįgaliųjų sporto sistemos.	Pas mus yra tokia sistema, kad norint pasiekti sportinių rezultatų tu turi labai daug įdėti pinigų iš savo kišenės, kas galiausiai atsipirks tik po 10 metų... (A)
Kvalifikuotų specialistų stoka (trenerių, aptarnaujančio personalo, gydytojų).	Nėra specialių mokymų, motyvacijos, sporto sistemos, finansavimo.	Bet galima būtų pradėti nuo trenerių įdarbinimo, tada atsirastų žmonės kurie realiai dirbtų, tada gal atsirastų sportininkų tarp neįgaliųjų...(C)
Neįgaliųjų prieinamumas visuomenei.	Nėra poreikio iš visuomenės domėtis neįgaliųjų sportu.	Padaryti šį sportą labiau prieinamą visai visuomenei, tai galėtų padaryti mūsų televizija, kuri deja nenori mūsų įsileisti į televizijos eterį...(B)
Sporto bazių trūkumas	Dėl mažo finansavimo ir neįgaliųjų poreikių nepaisymo.	Sportinės bazės yra nepritaikytos, bet pagrindinė problema yra ta, kad sportininkas paliekamas likimo valei... (C).

Norint išvengti informacijos kartojimosi finansavimo, sistemos nebuvimo ir valstybės požiūrio problemos nebus per naują nagrinėjamos. Nagrinėjant neįgaliųjų problemas, svarbiausias iš jų būtų galima išskirti šias:

- Mažėjantis sportuojančių žmonių skaičius
- Kvalifikuotų specialistų trūkumas
- Pritaikytų sporto bazių trūkumas
- Integracija.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis (2011), Lietuvoje nuolatos gyvenančių žmonių skaičius yra 2 mln. 970 tūkstančiai iš jų 264,632 neįgalieji. Lietuvoje kaip ir Europoje neįgaliųjų skaičius sudaro apie 10 procentų, tačiau sportuojančių neįgaliųjų yra vos 1 procentas, iš šio vieno procento sportuojančių neįgaliųjų yra dar mažiau kurie užsiiminėja profesionaliu sportu. Lietuvoje šiuo metu veikia 32 žmonių su įvairiomis negaliomis sporto klubai, kuriuose dalyvauja apie 3000 asmenų su negalia. Tad nesunku apskaičiuoti, kad sporto veikloje dalyvavo vos vienas procentas visų neįgaliųjų asmenų Lietuvoje. O kaip kiti likę 260 000 asmenys?“ (Panavas, 2012). Šią problemą labai svarbu išspręsti nes kiekvienais metais į parolimpines žaidynes Lietuva deleguoja vis mažiau aukšto meistriškumo sportininkų, kurie dėl savo amžiaus negali pasiekti aukštų rezultatų ir iškovoti medalių. Taip yra dėl to, kad nėra sukurtos aiškos sistemos kuri ieškotų naujų, jaunų, gabių sportininkų kurie galėtų pakeisti dabartinius parolimpiečius ir atstovauti mūsų šaliai. Šiuometinė Lietuvos parolimpiečių delegacija buvo sudaryta iš vienuolikos sportininkų. Lengvoji atletika: R. Urbonas (40m.), M. Bilius (31m.), I. Perminienė (54m.), R. Adomaitienė (45m.); plaukimas: K. Skučas (45m.). Kaip matome lengvosios atletikos ir plaukimo atstovai yra vidutinio amžiaus, sporte šis amžius gana didelis nes dažniausiai sportuojama profesionaliame sporte iki 40 – 48 metų. Lietuvos golbolo komandos narių amžius yra pakankamai jaunas, jauniausias sportininkas 23 metų, vyriausias 45 metų. Tačiau bendrai žvelgiant į šiuos rezultatus galima spėti, kad į 2016 metų parolimpines žaidynes važiuos dar mažiau sportininkų, vienintelė to išeitis pritraukti naujų, daug žadančių sportininkų: „Kasmet, prasidėjus mokslo metams, įvairių sporto šakų treneriai lankosi mokyklose, ieško gabių vaikų, ugdo juos kaip aukštos klasės sportininkus. O neįgaliųjų sportininkų niekas neieško (Žeimantas, 2012, 198 psl.)“. Lietuvoje yra 15667 neįgalūs vaikai, tai sudaro 2,7 proc. visų Lietuvos vaikų, pagal gyvenamąją vietą: 59 proc. neįgaliųjų vaikų gyvena mieste, 41 proc. kaime (Neįgalių vaikų situacija ir problemos Lietuvoje. 2011, 2psl.). Tai reiškia, kad net 41 proc. vaikų turi menkas galimybes sportuoti, dėl sportų klubų ar sporto bazių pasiskirstymo pagal gyvenamąją vietą.

Kita svarbi problema yra kvalifikuotų specialistų stoka. Lietuvoje yra vos vienas procentas sportuojančių neįgaliųjų, o kvalifikuotų neįgaliųjų trenerių dar mažiau, todėl galima sakyti, kad nesant paklausos nėra ir pasiūlos. Lietuvoje veikia tik vienas universitetas kuris rengia būsimus trenerius, tai yra Lietuvos sporto universitetas, kiekvienais metais šias studijas baigia apie šimtas studentų, bet kiek iš jų yra pasirengę dirbti su neįgaliaisiais niekas nežino. Dažniausiai neįgaliuosius treniruoja treneriai kurie nėra anksčiau susidūrę su neįgaliaisiais ir nežino neįgaliųjų poreikių, neturi tam tikrų medicininių žinių. Dauguma trenerių kurie treniruoja aukšto lygio sportininkus negauna už tai jokio darbo užmokesčio, o norint važiuoti į čempionatus turi aukoti savo atostogų laiką iš kitų darbų. Todėl daugumai trenerių nėra motyvacijos ir pelno dirbti su neįgaliaisiais sportininkais: „Kiekybiniu požiūriu aukštąjį išsilavinimą įgyjančių specialistų poreikio problemų lyg ir neturėtų būti. Tačiau yra jų įdarbinimo problemų. Vėlgį ne tiek dėl darbo vietų, kiek dėl darbo užmokesčio. Dėl mažų atlyginimų nemaža dalis mums reikalingų gabių specialistų išvyksta į užsienį (Nėnius, 2005, 6 psl.)“. Pagal Lietuvos sporto statistikos metraštį (Laurutėnaitė, ir kt., 2012), Lietuvoje dirba apie 1980 trenerių - sporto mokytojų iš kurių dvidešimt keturi neįgaliųjų treneriai trys iš jų neturi kvalifikacijos.

6 lentelė. Duomenys apie neįgaliųjų trenerius. Neįgaliųjų sportas (Laurutėnaitė ir kt., 2012).

Eil. nr.	Sporto šaka	Dirba trenerių - sporto mokytojų									
		Iš viso:	Iš jų moterų	Neturi kvalifikacinės kategorijos	Turi kvalifikaciją kategoriją				Dirba 18 val. ir daugiau per savaitę.		
					Sporto trenerio	Lietuvos sporto trenerio	Nacionalinio sporto trenerio	Lietuvos nusipelnusio sporto trenerio	Iš viso:	Turi aukštąjį kūno kultūros išsilavinimą	Turi licenciją
1.	Regėjimo neįgaliųjų	7	2	1	2	2	1	1	4	4	0
2.	Judėjimo neįgaliųjų	8	1	1	5	2	0	0	1	1	0
Iš viso neįgaliųjų:		15	3	2	7	4	1	1	5	5	0

Penktoje lentelėje pateikti duomenys tik regėjimo ir judėjimo negalių turinčių žmonių srityje dirbantys treneriai į lentelę neįtraukti su klausos ir intelekto negalių turinčiais asmenimis dirbantys treneriai. Todėl su neįgaliaisiais dirba tik penkiolika trenerių visos Lietuvos mastu, o sportuojančių yra 3000 neįgaliųjų. Šis skaičius yra stebėtinai mažas, ir norint pagerinti Lietuvos neįgaliųjų sporto

situaciją reikėtų pirmiausia atsižvelgti į kvalifikuotų specialistų motyvacijos didinimą bei atsižvelgti į trenerių darbo užmokesčio.

Pritaikytų sporto bazių trūkumas. Lietuvoje veikia tik 32 neįgaliųjų sporto klubai, dauguma šių sporto klubų yra įsikūrę didžiuosiuose Lietuvos miestuose, todėl dauguma neįgaliųjų išvis neturi galimybės sportuoti. Taip yra ir dėl to, kad dauguma neįgaliųjų nedirba (2012 metų pradžioje dirbo 46,66 tūkst. neįgaliųjų arba 17,6 procentų visų neįgaliųjų (Nutarimas dėl nacionalinės neįgaliųjų socialinės integracijos 2013 – 2019 metų programos patvirtinimo. 2012, 12 psl.)), jų pagrindinis pragyvenimo šaltinis yra gaunamos pašalpos už neįgalumo lygį, todėl jie linkę išleisti pinigus pirmo būtinumo prekėms, o ne sportui. Tai, kad Lietuvoje labai trūksta sporto bazių patvirtina ir Lietuvos kūno kultūros ir sporto strategija 2005 – 2015 metams: „Neįgaliųjų sporto klubų Lietuvoje dar akivaizdžiai per mažai, o geresnes sąlygas užsiiminti sportu neįgalieji turi tik didžiuosiuose šalies miestuose. Nors finansavimas iš valstybės biudžeto didėja, tačiau neįgaliųjų integraciją per sportą stabdo pasyvi savivaldybių pozicija sprendžiant opiausius neįgaliųjų sporto klausimus – neįgaliųjų sporto klubų skaičiaus didinimą, jų vykdomų programų finansavimą, darbuotojų darbo užmokesčio reikalus. Šalies sporto bazių būklė ir jų skaičius netenkina nei Lietuvos gyventojų, nei didelio meistriško sportininkų poreikių. Trūksta specializuotų sporto bazių, kuriose pagal šiuolaikinius reikalavimus būtų sudarytos sąlygos didelio meistriško sportininkams rengtis atsakingiems startams įvairaus rango tarptautinėse varžybose (Nėnius, 2005, 5 psl.). Nors Lietuvos vyriausybė ir pripažįsta šias problemas, bet jų sprendimo būdai dar nėra pakankami išplėtoti ir įgyvendinami.

Neįgaliųjų integracija per sportą. Sportas – viena svarbiausių žmonių su negalia reabilitacijos ir integracijos proceso dalių. Europos valstybių sporto apžvalgos rodo, kad tik 3 procentai žmonių su negalia dalyvauja sporto veikloje. Žmonės su negalia turi mažiau galimybių sportuoti ir sportuoja ne nuolat, tačiau jiems turi būti užtikrintos tokios pat teisės sportuoti kaip ir kitiems visuomenės nariams. Žmonių su negalia sportinė veikla įvairi: sveikatingumo sportas (dėl medicininių priežasčių arba sveikatos būklės), rekreacinis sportas (savo malonumui), reguliarus dalyvavimas organizuotoje sporto veikloje (klubų lygis), aukščiausiojo lygio sportas didelio meistriško sportininkams (Dėl nacionalinės žmonių su negalia socialinės integracijos 2003 – 2012 metų programos tvirtinimo. 2003, 3psl.).

Neįgaliųjų integracija per sportą davė ir plusų ir minusų. Tačiau Lietuvos vyriausybės seimas išleisdamas nacionalinę neįgaliųjų integracijos įstatymą per sportą nepagalvojo apie specialistų trūkumą kurie galėtų dirbti su neįgaliaisiais (pvz.: neįgalieji vaikai integruoti į Lietuvos mokyklas dažniausiai yra atleidžiami nuo sportinių užsiėmimų nes nėra pakankamai kvalifikuotų specialistų kurie galėtų

dirbti su neįgaliais vaikais). Dėl šios priežasties dar labiau sumažėjo neįgalių sportuojančių vaikų. Tačiau Lietuvos vyriausybė pripažįsta, kad neturi pakankamai žinių apie neįgaliuosius ir tai jiems trukdo parengti be priekaištų veikiančias vyriausybės programas: „Planuojant neįgaliųjų socialinės integracijos politikos pokyčius dažnai trūksta administracinių duomenų ir sisteminės informacijos apie neįgaliuosius, jiems teikiamas paslaugas, integracijos pokyčius įvairiose srityse (Nutarimas dėl nacionalinės neįgaliųjų socialinės integracijos 2013 – 2019 metų programos patvirtinimo. 2012, 15 psl.). Norint pagerinti neįgaliųjų sąlygas, pirmiausia reikėtų jas suvienodinti su įgaliaisiais, atsižvelgti į jų poreikius ir galimybes.

Trečioji tema, su kokiomis problemomis susiduria parolimpinių žaidynių organizatoriai? Nagrinėjant šią temą dauguma ekspertų teigė, kad per parolimpines žaidynes jie nesusidūrė su jokiais problemomis, o jei tokių ir būdavo jos būdavo labai greitai išsprendžiamos. Vis dėl to keli respondentai įvardino porą problemų, tai yra, kad parolimpinių žaidynių organizatoriams rengiant žaidynes yra sunkiausia išsiaiškinti neįgaliųjų poreikius, kita problema kuri labiau atspindi Lietuvos situaciją yra žiniasklaidos pritraukimas į parolimpines žaidynes.

7 lentelė. 3 Tema - Problemos sukuriomis susiduria parolimpinių žaidynių organizatoriai.

Subtema 1	Subtema 2	Teiginys
Žiniasklaidos abejingumas neįgaliųjų požiūriu.	Žiniasklaida orientuota tik į tai kas yra populiari ir gražu.	Tačiau aš esu nekartą stengęsis iš Lietuvos nuvežti bent vieną žurnalistą į parolimpines žaidynes ir nė vienas žurnalistas nesutiko...(A)
Neįgaliųjų poreikių nustatymas	Neįgaliųjų sporto populiarėjimas.	Pagrindinė problema: išsiaiškinti neįgaliųjų poreikius...(D)

Taigi išskiriamos dvi pagrindinės problemos:

- Neįgaliųjų poreikių nustatymas
- Žiniasklaidos pritraukimas.

Pirmiausia nagrinėsiu neįgaliųjų poreikių nustatymo problemą. Kiekvieną renginį galima suplanuoti labai gerai, tačiau kiekvieno renginio metu gali iškilti nenumatytų problemų, kurios duos neigiamų atsiliepimų apie renginį. Kad taip nebūtų renginių organizatoriai turi numatyti, visas galimas problemas ir išlanksto pasirūpinti, kad jos būtų išspręstos arba, kad joms būtų pasiruošta. Todėl prieš rengiant parolimpines žaidynes visi organizaciniai reikalai yra derinami su parolimpiniu komitetu, kad parolimpinių žaidynių metu nekiltų jokių problemų. Stengiamasi kad neįgaliesiems būtų suteikti visi patogumai, kad nekiltų neprieinamumo ar kitokių problemų. Parolimpinis komitetas parolimpinių žaidynių metu pasirūpina, kad visa infrastruktūra būtų pritaikyta neįgaliesiems.

Kita labai svarbi problema yra žiniasklaidos pritraukimas. Nors ši problema yra labiau susijusi su Lietuvos parolimpinio komiteto problemomis, o ne su parolimpinių žaidynių organizatorių, bet ji yra labai svarbi norint neįgaliųjų sportą padaryti labiau prieinamą visai visuomenei. Lietuvoje dar labai mažai skiriama eterio laiko neįgaliųjų sportui nors tai ir yra antras pagal dydį pasaulio renginys. Tačiau Lietuvos piliečiams neįgaliųjų sportas vis dar yra nepatrauklus ir neįdomus: „Neįgaliųjų sportas turi labai mažai privačių rėmėjų, nes nėra toks patrauklus ar profesionalus kaip sveikųjų sportas. Komercinės struktūros nėra suinteresuotos neįgaliųjų sportu reklamos prasme (Nacionalinė žmonių su negalia socialinės integracijos 2010 – 2012 metų programa. 2009. 8 psl.). Lietuvoje olimpinėms žaidynėms skiriama labai daug dėmesio, spauda, televizija, radijas olimpinių žaidynių metų yra užpildytas pranešimais apie šias vykstančias žaidynes, tačiau kai ateina metas parolimpinėms žaidynėms visas šis dėmesys išnyksta ir žiniasklaidoje pasirodo vos vienas kitas straipsnis apie parolimpiją: „Televizijų programų tinklo analizė rodo, jog olimpinėms žaidynėms skiriamas dėmesys auga. 2004 m. žiūrovams LTV kanalu buvo pateiktos 196 val. 36 min. trukmės varžybų transliacijos, o 2008 m. – 206 val. 27 min. Po 6 val. eterio kiekvienais metais dar buvo skirta žaidynių atidarymo ir uždarymo ceremonijoms“ (Vainauskaitė, 2012). Pagal Vainauskaitės straipsnį „Olimpinių žaidynių informacinės sklaidos ypatumai Lietuvos žiniasklaidoje“ matyti, kad olimpinių žaidynių transliacijai skiriama ištis nemažai laiko. Nors neturima televizijos duomenų kiek trunka parolimpinių žaidynių transliacija, tačiau iš pokalbio su ekspertais matyti, kad parolimpinėms žaidynėms skiriamas laikas yra labai mažas, ką jau kalbėti apie laidas skirtas parolimpijai, kurių išvis nėra: „Vyksta parolimpinės žaidynės o Lietuvoj per televiziją nei pusės žodžio neparodo net kokios ištraukos apie parolimpines“ (Informantas F).

Ketvirta tema, kokios pagrindinės priežastys turi įtakos neįgaliųjų sporto plėtrai? Šis klausimas buvo užduotas norint išsiaiškinti dėl kokių priežasčių neįgaliųjų sportas nejuda į priekį ir kodėl iš 2012 metų vykusių parolimpinių žaidynių mūsų parolimpinė delegacija neparsivežė nė vieno medalio. Ekspertai pripažino, kad jei nebus imtasi konkrečių veiksmų neįgaliųjų sportas gali greitai sunykti ir parolimpinis komitetas tik egzistuos, o ne pilnai funkcionuos. Todėl šia tema buvo norima išsiaiškinti dėl kokios priežasties visa tai vyksta.

8 lentelė. 4 Tema – Pagrindinės priežastys darančios įtaką neįgaliųjų sporto plėtrai.

Subtema 1	Subtema 2	Teiginys
Nėra aiškios ir gerai veikiančios sporto sistemos, bei nėra tinkamai sutvarkyta neįgaliųjų įstatyminė bazė.	Valstybės abejingumas, diskriminacinis požiūris į neįgaliuosius.	Tai aišku menedžmentas arba kitaip vadybos neturėjimas.... Tai nieiško, nėra atitinkamos įstatyminės bazės kuri turėtų būti labai aiškiai apibrėžta...(E)
Prasta ekonominė padėtis, neįgaliųjų sporto finansavimas (sportininkų, federacijų, klubų, trenerių atlyginimų ir kt.)	Dėl mažo biudžeto, ekonominės krizės ir neigiamo valstybės požiūrio į neįgaliuosius.	Nu ir vėl vat sakau, kad Lietuvoj su finansavimu yra blogai... (F)
Požiūris į neįgaliuosius (valstybės, tėvų, trenerių, mokytojų).	Susidarę išankstiniai stereotipai apie neįgaliuosius kuriuos sunku pakeisti, išsilavinimo stoka.	Pagrindinė priežastis yra visuomenės supratimas ir pats požiūris į neįgaliuosius...(C)
Motyvacijos trūkumas (gydytojų, mokytojų, tėvų, neįgaliųjų)	Nėra motyvacijos dirbti ar sportuoti ten, kur nėra sistemos ir vyrauja maži atlyginimai. Nėra skatinamas sportas.	Tiesiog nėra pakankamai žmonių kurie norėtų prisijungti prie neįgaliųjų sporto ir kartu jį plėtoti. O kadangi nėra finansavimo niekas dirbti už dyką nenori...(B)

Ekspertai į šią temą atsakė nurodydami šias jų manymu pagrindines priežastis kurios turi įtakos neįgaliųjų sporto plėtrai:

- Motyvacija
- Visuomenės požiūris
- Sistemos nebuvimas
- Finansavimas.

Kaip ir buvo minėta anksčiau pasikartojančios problemos nebus iš naujo nagrinėjamos, todėl atsakant į šį klausimą plačiau bus nagrinėjama tik motyvacijos problema. Esant diskriminuojamam požiūriui į neįgaliuosius ir vyraujant labai mažiems atlyginimams sumažėja ir motyvacija dalyvauti neįgaliųjų sporte. Visi asmenys susiję su neįgaliųjų sportu dirba tik iš pašaukimo, jiems nėra skiriamų premijų, motyvuojančių atlyginimų, niekas jų neskatina tuo užsiiminėti. Patys neįgalieji nenori sportuoti dėl asmeninių priežasčių ir dėl to, kad neįgaliųjų sportas dar nėra toks populiarus ir pripažintas Lietuvoje, kaip įgaliųjų. Nesant motyvacijos sportuoti Lietuvoje mažėja sportuojančių neįgaliųjų skaičius.

Penkta tema. Mažos valstybės stereotipas parolimpinėse žaidynėse. Tyrimo metu buvo siekiama sužinoti ar turi įtakos tai, kad Lietuva yra maža valstybė ir ar jei yra sunkiau kovoti parolimpinėse žaidynėse ir pasiekti aukštus rezultatus. Tyrimo metu gauti rezultatai, parodė, kad mažai valstybei ištis sunkiau konkuruoti, dėl mažo finansavimo, mažesnio delegacijos dalyvių skaičiaus ir prastesnių pasiruošimo sąlygų.

9 lentelė. 5 Tema – Mažos valstybės stereotipas parolimpinėse žaidynėse.

Subtema 1	Subtema 2	Teiginys
Tyrimų ir literatūros nebuvimas	Nėra su kuo atlikti ir kam pritaikyti tyrimus, dėl mažo finansavimo.	Didelėm šalis kurios turi daug žmonių joms žymiai lengviau padaryti ir tyrimus... Iš kitos pusės yra labai mažai mokslinių darbų, literatūros apie neįgaliuosius.(A)
Valstybių ir sportininkų konkurencija	Kuo ekonomiškai stipresnė valstybė tuo ji gali geriau pasirūpinti savo sportininkais.	Mažai valstybei yra žymiai sunkiau konkuruoti, nes pasižiūrint į didžiąsias valstybes galim matyti, kad jos dažniausiai pasiima visą grietinėlę, nes jos turi ir pakankamai žmonių ir gerą finansavimą.(A)
Žmogiškieji ištekliai (mažėja sportuojančių neįgaliųjų skaičius).	Mažas finansavimas, prastos sąlygos, motyvacijos nebuvimas.	tas teiginys mes niekada neturėsime tokios komandos kuri būtų pavyzdžiui sudaryta iš šimto asmenų , kaip kitos valstybės galbūt gali tai turėti...(E)
Prasta ekonominė padėtis, neįgaliųjų sporto finansavimas (sportininkų, federacijų, klubų, trenerių atlyginimų)	Dėl mažo biudžeto, ekonominės krizės ir neigiamo valstybės požiūrio į neįgaliuosius.	supranti Rusija, Amerika beveik visos šalys, ir ta pati Lenkija skiria daug daugiau investicijų į parolimpinį judėjimą...(F)

Ekspertai atsakydami į penktąją temą nurodė tokias pagrindines priežastis dėl kurių mažai valstybei sunkiau varžytis parolimpinėse žaidynėse:

- Finansavimas
- Žmogiškieji ištekliai
- Konkurencija
- Tyrimai ir literatūra.

Parolimpinių žaidynių metu visada būna labai didelė konkurencija, juk čia susirenka geriausi pasaulio sportininkai. Tačiau atliekant tyrimą Lietuvoje paaiškėjo, kad konkuruoti mažai valstybei yra sunkiau nes mes negalim į parolimpines žaidynes išsiųsti delegacijos sudarytos iš šimto žmonių, kaip tai gali padaryti JAV, Kinija ar kitos didelės valstybės. Taip šios valstybės turėdamos daugiau sportininkų gali iškovoti daugiau medalių. Užsienio valstybės turi geresnes sąlygas ruošti parolimpinėms žaidynėms, o tai irgi turi labai daug įtakos mūsų pasirodymams parolimpinėse žaidynėse. Turint mažai aukšto meistriškumo sportininkų, prastas pasiruošimo sąlygas bei mažai kvalifikuotų specialistų, tampa vis sunkiau konkuruoti parolimpinėse žaidynėse: „Neįgaliųjų sportas pasaulyje profesionalėja, vis labiau didėja konkurencija. Todėl šiandien, atsižvelgdami į realius mūsų išteklius, turime labai atsakingai subalansuoti veiksmus, skirtus neįgaliųjų integracijai ir nedidelės grupės sportininkų pageidaujamai profesionaliai sportinei veiklai. Stiprėjanti konkurencinei kova pasaulyje, vis aktyviau į ją įsitraukiančios iki tol mažai sporto pasaulyje žinomos Azijos ir Afrikos

šalys verčia ieškoti išteklių, kurie padėtų geriau atsiskleisti visam mūsų sportininkų potencialui jau šiandien. Suprasdami, kad mūsų valstybėje labai riboti žmonių ir finansiniai ištekliai, ypač turime gerinti sportininkų atrankos efektyvumą, tam pasitelkti, kaip rodo pasaulinė praktika, naujausias technologijas (Nėnius, 2005, 5 psl.).

Tyrimai ir literatūra. Pasak ekspertų, tai kad Lietuvoje nėra daromi, o jei ir daromi tyrimai jų nėra kam pritaikyti: „Dažnai girdime, kad moksliniams tyrimams ir atradimams realizuoti nėra pakankamai lėšų, Lietuvos aukštosios mokyklos yra skurdžios. Taip, su investicijomis mokslo plėtotei ne tik sporte, bet ir mūsų valstybėje dėl bendro ekonomikos lygio yra nemažai problemų (Nėnius, 2005, 7 psl.). Kaip matome visa to problema yra finansavimas, kuris neįgaliųjų sporte apsprendžia daugelį svarbių sričių, dėl kurių negali gerėti parolimpiniai rezultatai ir negalima judėti į priekį. Turint didesnę finansavimą būtų galima atlikti specialiojo parengimo, norminius, standartinius ir kitus testus, kurie leistų treneriams tinkamiau prognozuoti sportininkų galimybes. Esant tokiai galimybei neįgalūs sportininkai galėtų geriau pasiruošti parolimpinėms žaidynėms. Lietuvoje taip pat nėra pakankamai literatūros apie neįgaliuosius, o ypač apie neįgaliųjų sporą, jų pasiekimus. Šiandien Lietuvos viešosiose bibliotekose galima rasti vos kelias tokios knygas, tačiau norint plačiau pasidomėti apie neįgaliuosius reikėtų ieškoti informacijos užsienio kalba. Taip yra dėl to, kad trūksta specialistų kurie galėtų domėtis neįgalių sportininkų gyvenimu, atlikti įvairius tyrimus ir šviesti valstybę apie žmones turinčius negalią.

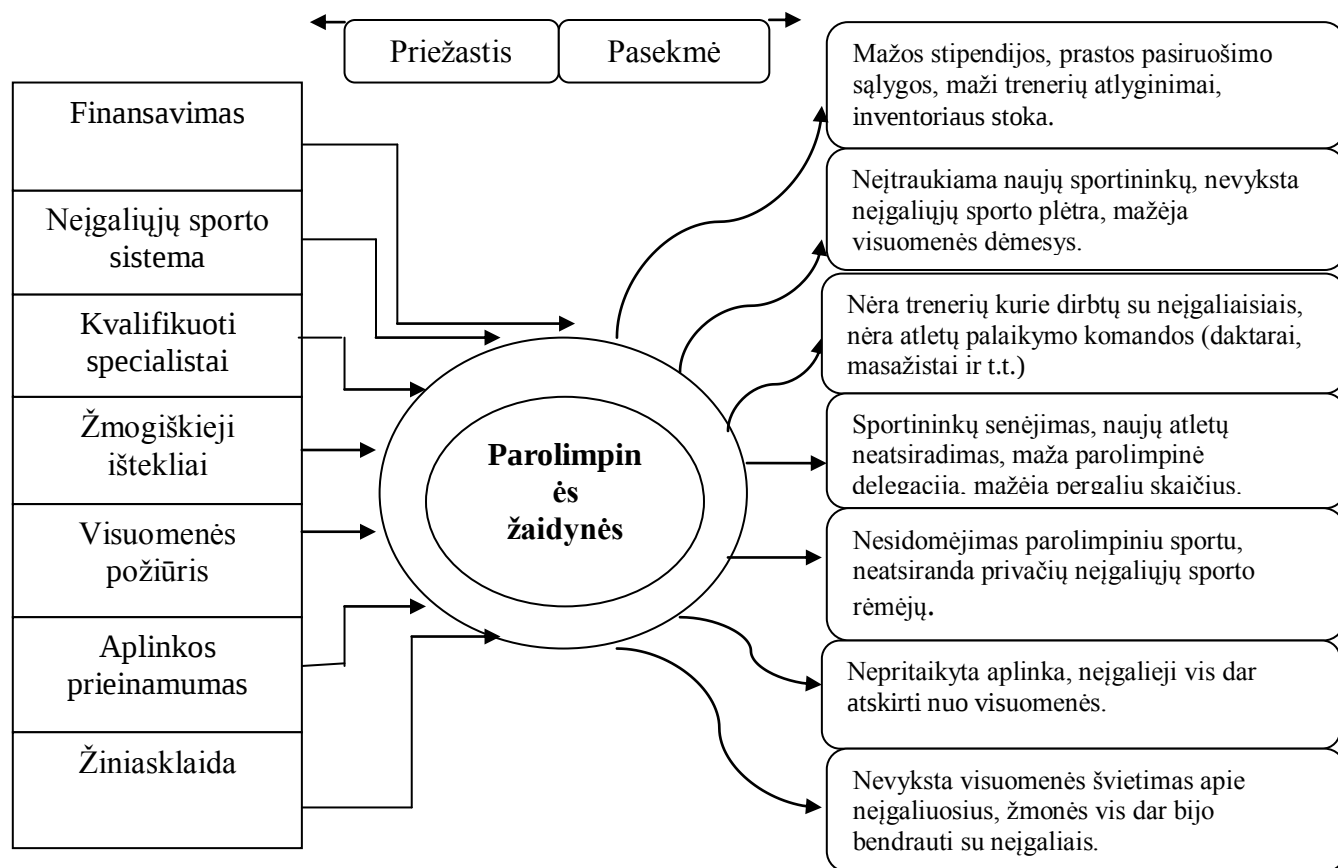
Šeštoji tema. Ar Lietuvos sportininkai turi galimybes sportuoti užsienio bazėse? Tyrimo metu informantai į šį klausimą atsakė labai įvairiai. Vieni tvirtino, kad sportininkai turi šiek tiek tokias galimybes sportuoti užsienyje, kiti sakė, kad tokių galimybių išvis nėra. Tačiau galiausiai buvo prieita prie išvados, kad Lietuvos parolimpiečiai turi menkas galimybes ruoštis parolimpinėms žaidynėms. Dažniausiai būna parenkamos arčiausiai esamos užsienio valstybių sportinės bazės į kurias siunčiant atletus būtų galima išleisti kuo mažiau pinigų. Dažnai parolimpiečiai patys organizuojasi keliones į kitas šalis, kad galėtų tinkamai pasiruošti žaidynėms. Kaip matome vienas ir svarbiausias veiksnys turintis daugiausiai įtakos parolimpiniam sportui yra finansavimas.

Ašinis kodavimas – ryšių tarp kategorijų nustatymas. Šis kodavimas reiškia duomenų sujungimą kategorijomis, kurios buvo suformuotos atviru kodavimu. Jei tyrėjas nusprendžia tik išnagrinėti ir aprašyti tiriamą fenomeną, tuomet ašiniu kodavimu analizė ir baigiama. ašinio kodavimo rezultatas – suformuota induktyviai grindžiamoji teorija, kuri apima konkrečias dimensijas (Bitinas ir kt., 2008).

Norint aiškiau pateikti gautus tyrimo rezultatus ir apjungti tyrimo metu suformuotas temas su gautais tyrimo rezultatais į pagalbą buvo pasitelktas induktyviai grindžiamos teorijos kokybinių

duomenų analizės metodas. Naudojant šį analizės metodą buvo sukurta ašinio kodavimo schema (žr. 5 pav.).

Šis ašinis tinklas buvo sudarytas tam, kad būtų galima išskirti pagrindines ir labiausiai veikiančias neįgaliųjų sportą problemas. Išskyrus pagrindines problemas buvo suformuotos šių problemų pasekmės, kurios atsirado dėl šių išvardintų problemų ir stipriai veikia neįgaliųjų sporto plėtrą.

5 pav. Ašinio kodavimo schema, iliustruojanti ryšius tarp parolimpinių žaidynių ir problemų ir jų pasekmių (sudaryta autorės).

Tyrimo rezultatai parodė, kad visos problemos atsiranda dėl mažo neįgaliųjų sporto finansavimo ir diskriminuojančio požiūrio į juos. Mažas finansavimas sukelia visas išvardintas problemas (žr. 5 pav.) tai yra: neįgaliųjų sporto sistemos nebuvimas, kvalifikuotų specialistų stoka, žmogiškųjų išteklių stoka, neigiamas požiūris į neįgaliuosius, aplinkos nepritaikymas neįgaliesiems, abejingumas iš žiniasklaidos kaip visuomenės informavimo priemonė. Šios dvi svarbiausios problemos labiausiai priklauso nuo Lietuvos vyriausybės ir Lietuvos ekonominės padėties, esant mažam valstybės

biudžetui mažiau lėšų skiriama ir neįgaliųjų sportui, mažesnes pajamas nei įgaliųjų sportininkų lemia ir tai, kad Lietuvoje nėra suteiktų vienodų sąlygų neįgaliesiems ir įgaliesiems sportininkams. Neįgaliųjų ir įgaliųjų sportininkų finansavimas skiriasi labai ženkliai, o valstybė nedaro nieko, kad būtų suvienodintos sąlygos visiems sportininkams. Esant tokiai diskriminacijai neįgalieji neturi tinkamų sąlygų gerai pasiruošti parolimpinėms žaidynėms, jie turi dirbti prasčiausiomis sąlygomis ir vien dėl, to kad jie turi tam tikrus sveikatos sutrikimus. Dauguma profesionaliai sportuojančių neįgaliųjų negali pragyventi vien iš sportinių pasiekimų, todėl šalia profesionalaus sporto dažnas parolimpietis turi dirbti ir stengtis save išlaikyti. Kaip žinia darbas užima nemažai laiko todėl daugumai neįgaliųjų sportininkų lieka dar mažiau laiko ruošti parolimpinėms žaidynėms. Dėl šios priežasties neįgalieji negali parodyti aukštų rezultatų. Pasiruošti parolimpinėms žaidynėms neįgaliesiems yra žymiai sunkiau negu įgaliesiems sportininkams, tačiau neįgaliųjų sporto sąlygos yra kur kas prastesnės nei įgaliųjų, vien sportiniai protezai ar sportiniai neįgaliųjų vežimėliai reikalauja labai didelių lėšų kurių nėra. Todėl neįgalieji sportininkai yra priversti sportuoti ir siekti aukštų rezultatų prasčiausiomis sąlygomis ir už savo pinigus.

Aukštas pareigas užimančių valdininkų požiūris į neįgaliuosius yra pakankamai prastas, ir dėl to jie nesirūpina neįgaliųjų poreikiais ir nesistengia neįgaliesiems suteikti vienodų sąlygų su įgaliais sportininkais. Šie pareigūnai daro neigiamą poveikį ir visai visuomenei kurios požiūris į neįgaliuosius vis dar nėra tinkamas.

Kiekvieną dieną kiekvieno iš mūsų tyko nauji pavojai ir nė vienas iš mūsų negali numatyti to kas gali nutikti, todėl kiekvienas žmogus prieš diskriminuodamas ar kitaip vengdamas neįgalaus žmogaus turėtų susimastyti apie tai kas mums gali nutikti sekančią dieną ir bendrauti su neįgaliais žmonėmis kaip lygus su lygiu.

IŠVADOS

1. Parolimpinės žaidynės yra kiekvieno neįgalaus sportininko aukščiausia siekiamybė, kuri turi svarų vaidmenį sportininko gyvenime. Visame pasaulyje didėja neįgalių sportininkų meistriškumas, nors neįgaliųjų sportas dar nėra toks populiarus kaip įgaliųjų, tačiau susidomėjimas šiuo sportu vis auga. Parolimpinės žaidynės yra antras pagal dydį pasaulio renginys, kuris pritraukia vis daugiau žiūrovų, todėl galima sakyti, kad pasitelkus įvairias žiniasklaidos priemones, žmogiškuosius išteklius ir naujausias technologijas neįgaliųjų sportas tampa vis labiau prieinamas visam pasauliui.
2. Lietuva neįgaliųjų atžvilgiu dar labai atsilieka nuo išsivysčiusių pasaulio šalių. Lietuvoje neįgalieji yra atskirti nuo visuomenės ir yra viena iš labiausiai pažeidžiamų visuomenės grupių. Mūsų šalyje nėra aiškos neįgaliųjų įstatyminės bazės, aplinka neįgaliesiems nepritaikyta, nesudarytos sąlygos treniruotis aukšto meistriškumo sportininkams, nėra kvalifikuotų specialistų, kurie galėtų dirbti su žmonėmis turinčiais negalią. Todėl šiuo metu neįgaliųjų sportas Lietuvoje yra sunkiai plėtojamas, o norint pagerinti šią padėtį būtina gerinti neįgaliųjų sąlygas, didinti finansavimą, sukurti gerai funkcionuojančią neįgaliųjų sporto vystymo programą ir skatinti žmones su negalia sportuoti. Daugumoje išsivysčiusių pasaulio valstybių į neįgaliuosius yra žiūrima kaip į pilnaverčius visuomenės dalyvius, kuriems yra suteiktos vienodos sąlygos su įgaliaisiais, todėl Lietuva turėtų eiti pasaulio link ir suteikti neįgaliesiems vienodas galimybes sportuoti.
3. Gauti tyrimo rezultatai parodė, kad neįgaliųjų sportas Lietuvoje susiduria su daug labai rimtų problemų, kurių pagrindinė priežastis yra nepakankamas finansavimas ir diskriminuojantis nusistatymas prieš neįgaliuosius. Dėl šių priežasčių neįgalieji turi prastesnes sporto bazes, mažesnes stipendijas, neturi aptarnaujančio personalo, prasta turima įranga. Gauti rezultatai parodė, kad yra nepakankamas žiniasklaidos dėmesys neįgaliesiems, kaip visuomenės informavimo ir nuomonės formavimo priemonė. Dėl šios priežasties dauguma neįgaliųjų yra atskirti nuo visuomenės, o didžioji dalis įgalių žmonių bijo arba vengia bendrauti su neįgaliaisiais. Tyrimo rezultatai parodė, kad dauguma neįgalių Lietuvos aukšto meistriškumo sportininkų neturi galimybės gerai pasiruošti parolimpinėms žaidynėms ir pelnyti Lietuvai medalius.

PASIŪLYMAI IR REKOMENDACIJOS

Atsižvelgiant į gautus tyrimo rezultatus būtų galima parolimpiniam judėjimui ir institucijoms susijusioms su neįgaliųjų sportu pateikti keletą pasiūlymų ir rekomendacijų, kurios galėtų pagelbėti vykdant neįgaliųjų sporto plėtrą.

Visų pirma neįgaliųjų federacijos, sporto klubai ir kitos institucijos, norėdamos pagerinti savo finansinę situaciją galėtų rengti susitikimus su privačiomis įmonėmis, šviesti įmonių vadovus apie savo veiklą ir prašyti paremti neįgaliųjų organizacijas taip pagerinant žmonių su negalia sporto sąlygas. Neįgalieji taip pat turėtų būti aktyvesni ir domėtis visomis galimybėmis kurios galėtų suteikti geresnes sąlygas neįgaliųjų sporto plėtrai. Viena iš tokių galimybių yra įvairių projektų rašymas ir pateikimas, tereikia tik domėtis skelbiamais konkursais ir siųsti savo projektus tiek Lietuvoje tiek ir užsienyje. Neįgaliųjų organizacijos taip pat galėtų skųstis aukščiausios institucijoms dėl prastai vykdomos neįgaliųjų teisės konvencijos ir prašyti, kad būtų suteiktos visos būtiniausios priemonės, kurios užtikrintų aplinkos pritaikymą ir kitas būtinas sąlygas neįgaliesiems. Taip pat būtų galima paraginti neįgaliųjų reikalų departamentą, kad būtų sukurta neįgaliųjų sporto plėtros programa, kuri galėtų atgaivinti žmonių turinčių negalią sportinę veiklą į ją įtraukiant kuo daugiau neįgaliųjų, šitaip atsirastų ir galinčių siekti aukštų rezultatų sportininkų.

Norint pasiekti norimų rezultatų reikia ne tik reikalauti, bet ir patiems būti aktyviais ir siekti savo užsibrėžtų tikslų.

NAUDOTA LITERATŪRA

1. Adamkus, V. (2006). Neigaliųjų socializacija ir visuomenės pilietinių vertybių sklaida: prezidentūros konferencija (Vilnius, 2006m. gruodžio 7d.) pranešimo medžiaga. Vilnius.
2. Adomaitienė, R. (Red.) (2003). *Taikomoji neigaliųjų fizinė veikla*. Kaunas: LKKA
3. Amerikas paralympic Committee (2012) *Anti – doping*. Peržiūrėta, 2012 balandžio 11, adresu: http://www.americasparalympic.org/apc/opencms/en/Anti_Doping/
4. Bitinas, B., Rupšienė, L., Žydžiūnaitė, V. (2008). *Kokybinių tyrimų metodologija*. Klaipėda: S. Jokužio leidykla – spaustuvė.
5. British Embassy (2012) *Tarptautinis parolimpinis komitetas*. Peržiūrėta, 2012 balandžio 22, adresu: [http://ukinlithuania.fco.gov.uk/lt/visiting-uk/london 2012/paralympic/international-paralympic-committee](http://ukinlithuania.fco.gov.uk/lt/visiting-uk/london%202012/paralympic/international-paralympic-committee)
6. Germanavičius A. (2007) *Teoriniai negalios sampratos aspektai, neįgalumo rūšys ir pobūdis*. Peržiūrėta, 2012 sausio 12, adresu: http://www.teo.lt/sites/default/files/APIE_TEO/Paveiksliukai/2012/mokymai.pdf
7. House of Commons Culture, Media and Sport Committee (2007) *London 2012 Olympic Games and Paralympic Games: funding and legacy*. London.
8. International Paralympic Committee (2012) *Doping Control Guide*. London.
9. International Paralympic Committee (2006) *The Paralympic Scholl day*. Peržiūrėta, 2012 balandžio 2, adresu: http://oldwebsite.paralympic.org/export/sites/default/Science_Education/Education/Paralympic_School_Day/2011_04_PSD_Manual.pdf
10. International Paralympic Committee (2004) *Paralympic games*. London.
11. International Paralympic Committee (2009) *Position stand—background and scientific principles of classification in Paralympic sport*. Peržiūrėta, 2012 balandžio 14, adresu: <http://bjsm.bmj.com/content/45/4/259.full>
12. International Paralympic Committee (2012) *Games Qualification Guide*. London
13. International Paralympic Committee (2010) *Singapore 2010 candidature File*. Peržiūrėta, 2012 balandžio 22, adresu: http://www.singapore2010.sg/public/sg2010/en/en_about_us/en_about_syogoc/en_bid_info.html
14. International Paralympic Committee (2010) *IPC annual report 2010m*. London.

15. International Paralympic Committee (2008) *Volunteer Positions and requirements, volunteer positions in beijing olimpic and paralympic games*. London.
16. Jamurtas A.Z. (2009) *Medication use by athletes during the Athens 2004 Paralympic Games*. Peržiūrėta 2012 balandžio 11, adresu: <http://bjsm.bmj.com/content/43/13/1062.full>
17. Kardelis K. (2002) *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Kaunas: Judex.
18. Landry F. (1995) *Paralympic Games and social integration*. Bercelona.
19. Laurutėnaitė, M., ir kt. (2012) Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos vyriausybės. *Lietuvos sporto statistikos metraštis 2011m*. Vilnius: Lietuvos sporto informacijos centras. Peržiūrėta: 2013 balandžio 8, adresu: http://www.sportinfo.lt/dokumentai/leidiniai/sp_statistikos_metrastis/2011_Lietuvos_sporto_statistikos_metrastis.pdf
20. Learning Legacies (2010) *Paralympic sport: are we equal yet?* London.
21. Lietuvos Respublikos seimas. (2007) *Lietuvos Respublikos Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas* Nr.IX – 2228, Vilnius.
22. Lietuvos Respublikos seimas (2003). *Dėl nacionalinės žmonių su negalia socialinės integracijos 2003 – 2012 metų programos tvirtinimo*. Peržiūrėta 2013 balandžio 20, adresu: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=168312&p_query=&p_tr2=
23. Lietuvos Respublikos seimas (2011). *Neįgalių vaikų situacija ir problemos Lietuvoje*. Vilnius. Peržiūrėta: 2013 balandžio 20, adresu: <http://www.viltis.lt/wp-content/uploads/2013/04/Kontrolieres-ataskaita.pdf>
24. Lietuvos Respublikos vyriausybė (2009). *Nacionalinė žmonių su negalia socialinės integracijos 2010 – 2012 metų programa*. Vilnius. Peržiūrėta: 2013 balandžio 16, adresu: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=372729&p_query=&p_tr2=2
25. Lietuvos Respublikos vyriausybė (2012). *Nutarimas dėl nacionalinės neįgaliųjų socialinės integracijos 2013 – 2019 metų programos tvirtinimo*. Vilnius. Peržiūrėta: 2013 balandžio 14, adresu: http://www.lrv.lt/Posed_medz/2012/121121/06.pdf
26. Merkevičiūtė, A. (2004) *Kultūros vadyba, profesionalaus meno teorija ir praktika*. Vilnius: Tylo alba.
27. Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. (2007) peržiūrėta 2012 gruodžio 5, adresu: <http://www.ndnt.lt/neigaliesiems/topmenuresult.php?id=16&subcatID=35&puslapis=1>

28. Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (2012) *Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo pagrindinės nuostatos*. Peržiūrėta, 2013 sausio 12, adresu: <http://www.socmin.lt/index.php?-2088422846>
29. Nepelno siekianti organizacija „Lietuvos neįgaliųjų forumas“ (2011) *Pasaulyje – daugiau kaip milijardas neįgaliųjų*. Vilnius. Peržiūrėta 2013 sausio 14, adresu: http://www.lnf.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=633%3A%20Pasaulyje-daugiau-kaip-milijardas-neigaliuj-ncatid=52%3A%20Lietuvos-negaliuj-forumo-naujienos&Itemid=77&lang=lt
30. Nėnius, V. (2005). *Lietuvos kūno kultūra ir sportas nuo kongreso iki kongreso ir strategija 2005 – 2015 metams*. Vilnius. Peržiūrėta: 2013 balandžio 12, adresu: <http://www.kksd.lt/kongresas/dok/Nenias%20kalba.pdf>
31. Panavas, M. (2012). *Kodėl Lietuvoje sportuoja tik 1 proc. neįgaliųjų?* Sportin. Peržiūrėta 2013, balandžio 5, adresu: <http://sportin.lt/nuomones/mantas-panavas/kodel-lietuvoje-sportuoja-tik-1-proc-neigaliuju/>.
32. Paralympic Channel (2012) *Paralympic Games history: part one*. Peržiūrėta, 2012 sausio 12, adresu: <http://paralympics.channel4.com/inside-stories/newsid=1228572/index.html>
33. Rupšienė L. (2007). *Kokybinio tyrimo duomenų rinkimo metodologija*. Klaipėda: Klaipėdos universitetas.
34. Ruškus J. (1999) *Negalė kaip socialinis – kultūrinis konstruktas: nuostatų problema*. Kaunas: Šviesa.
35. Sabaitė, B. S., Karpavičius K. (2003). *Neįgaliųjų kūno kultūros ir sporto istorijos Lietuvoje bruožai 1990 – 2002m*. Kaunas: Šviesa.
36. Stonkus S. (2000). *Olimpinis sportas, Olimpijos ir Olimpinės žaidynės*. Kaunas: Šviesa.
37. Stonkus S. (2002). *Olimpija*. Kaunas: Šviesa.
38. Tarptautinis olimpinis komitetas (1998). *Olimpinė Chartija*. Vilnius.
39. Teišerskis A. (2006) *Neįgaliųjų sportas Lietuvoje*. XXI amžiaus priedas apie gyvybės apsaugą Nr.11
40. Žeimantas V. (2012) *Lietuvos parolimpinis sportas 1991 – 2011m*. Vilnius: Trys žvaigždės.
41. Vainauskaitė, R. (2012) *Olimpinių žaidynių informacinės sklaidos ypatumai Lietuvos žiniasklaidoje*. Sporto mokslas, Vilnius.
42. Wiki žodynas (2012) *Parolimpinės žaidynės*. Peržiūrėta 2012 gegužės 5, adresu: http://lt.wikipedia.org/wiki/Parolimpin%C4%97s_%C5%BEaidyn%C4%97s

PRIEDAI

1 Priedas. Interviu temos - klausimai

1. Kaip manote kokie veiksniai labiausiai įtakoja neįgaliųjų sportą lyginant jį su įgaliųjų?
2. Su kokiomis pagrindinėmis problemomis susiduria parolimpiečiai? Kokius galėtumėte pasiūlyti sprendimo būdus?
3. Kaip manote kokios yra pagrindinės problemos su kuriomis susiduria parolimpinių žaidynių organizatoriai, ar pakankamai pritaikytos sportinės bazės parolimpinių žaidynių metu?
4. Kokios yra pagrindinės priežastys labiausiai įtakančios neįgaliųjų sporto plėtrą? Ar sudarytos lygios galimybės neįgaliųjų sporto plėtrai?
5. Ką manote apie teiginį „maža valstybė parolimpinėse žaidynėse“? Ar iš tiesų mažai valstybei sunkiau konkuruoti parolimpinėse žaidynėse?
6. Kaip manote ar Lietuvos parolimpiečiai taip pat kaip įgalieji sportininkai turi galimybes rinktis sportines bazes užsienyje?

2 Priedas. 2011 – 2020 metų valstybinės sporto plėtros strategijos dalis

I.Degutienė, 2011 m. Vilnius.

Rezultato kriterijai:

1. Sporto specialistų darbo vietų skaičius:

dabartinė reikšmė (2007 m.) – 8 759;

siektina reikšmė (2015 m.) – 15 000;

siektina reikšmė (2020 m.) – 20 000.

2. Etatinių sporto mokslininkų skaičius:

dabartinė reikšmė (2006 m.) – 3;

siektina reikšmė (2015 m.) – 20;

siektina reikšmė (2020 m.) – 30.

3. Sporto specialistų, turinčių sporto veiklos leidimus, skaičius:

dabartinė reikšmė (2006 m.) – 507;

siektina reikšmė (2015 m.) – 10 000;

siektina reikšmė (2020 m.) – 20 000.

4. Sporto medicinos specialistų skaičius:

dabartinė reikšmė (2007 m.) – 27;

siektina reikšmė (2020 m.) – 1 000.

5. Didelio meistriškumo sportininkų skaičius:

dabartinė reikšmė (2006 m.) – 7 432;

siektina reikšmė (2015 m.) – 15 000;

siektina reikšmė (2020 m.) – 20 000.

6. Miestų ir rajonų savivaldybių sveikatingumo ir sporto bazių (centrų), pritaikytų neįgaliesiems, skaičius:

dabartinė reikšmė (2007 m.) – nematuojama;

siektina reikšmė (2020 m.) – 100 proc.

3Priedas. Premijos 1- 8 vietas užėmusiems olimpiečiams.
(Kasdien.lt, Olimpiečių pasiekimai, 2012)

Sportininkas	Premija sportininkui	Premija treneriams	Premija aptarnaujančiam personalui	Viso litais
I vieta				
Rūta Meilutytė	400 000	200 000	100 000	700 000
Laura Asadauskaitė	400 000	200 000	100 000	700 000
Viso				1 400 000
II vieta				
Jevgenij Suklin	200 000	100 000	50 000	350 000
Viso				350 000
III vieta				
Aleksandr Kazakevič	150 000	75 000	37 500	262 500
Evaldas Petrauskas	150 000	75 000	37 500	262 500
Viso				525 000
IV vieta				
Virgilijus Alekna	80 000	40 000	20 000	140 000
Viso				140 000
V vieta				
Austra Skujytė	60 000	30 000	15 000	105 000
Simona Krupeckaitė	60 000	30 000	15 000	105 000
Edgaras Venckaitis	60 000	30 000	15 000	105 000
Viso				315 000
VI vieta				
Gintarė Scheidt	40 000	20 000	10 000	70 000
Saulius Ritter Rolandas Maščinskas	80 000*	*	*	80 000 *
Viso				150 000
VII vieta				
Simona Krupeckaitė	30 000	15 000	7 500	52 500
Viso				52 500
VIII vieta				
Mindaugas Griškonis	20 000	10 000	5 000	35 000
Donata Vištartaitė	20 000	10 000	5 000	35 000
Giedrius Titenis	20 000	10 000	5 000	35 000
Justinas Kinderis	20 000	10 000	5 000	35 000
Vyrų krepšinio rinktinė	240 000*	*	*	240 000*
Viso				380 000
Bendrai				3 312 500

* - sportinių žaidimų ir komandinių rungčių nariai (sportininkai, treneriai ir kiti rinktinės nariai) premiją pasiskirsto atsižvelgiant į tai, koks kiekvieno jų indėlis į pergalę (šią informaciją pateikia atitinkama sporto šakos federacija).

4. Priedas. Parolimpiečiams įteiktos premijos.

(Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2008

<http://www.kksd.lt/index.php?3730432315>)

Sportininkas	Premija sportininkui	Premija treneriams	Premija aptarnaujančiam personalui	Viso litais
II vieta				
Aldona Grigaliūnienė	30 000	15 000	-	45 000
II vieta				
Golbolo komanda (6)	180 000	-	-	180 000
V		-	-	
Andrius Bičkauskas	-	-	-	-
VI		-	-	
Irena Perminienė	-	-	-	-
VII		-	-	
Rolandas Urbonas	-	-	-	-
Viso:				225000

5 Priedas. Lietuvos parolimpiečių iškovoti medaliai parolimpinių žaidynių metu

(wiki žodynas, 2012m)

Metai	Auksas	Sidabras	Bronza	Viso	Pozicija
1992	0	4	3	7	42
1996	3	2	6	11	34
2000	0	2	1	3	56
2004	1	1	5	7	50
2008	0	2	0	2	56

Lietuvos parolimpiečių iškovoti medaliai pagal sporto šaką.

(wiki žodynas, 2012m)

Sportas	Auksas	Sidabras	Bronza	Viso
Lengvoji atletika	4	8	13	25
Aklųjų riedulys (golbolas)	0	2	0	2
Plaukimas	0	1	0	1
Dziudo	0	0	2	2
Viso	4	11	15	30

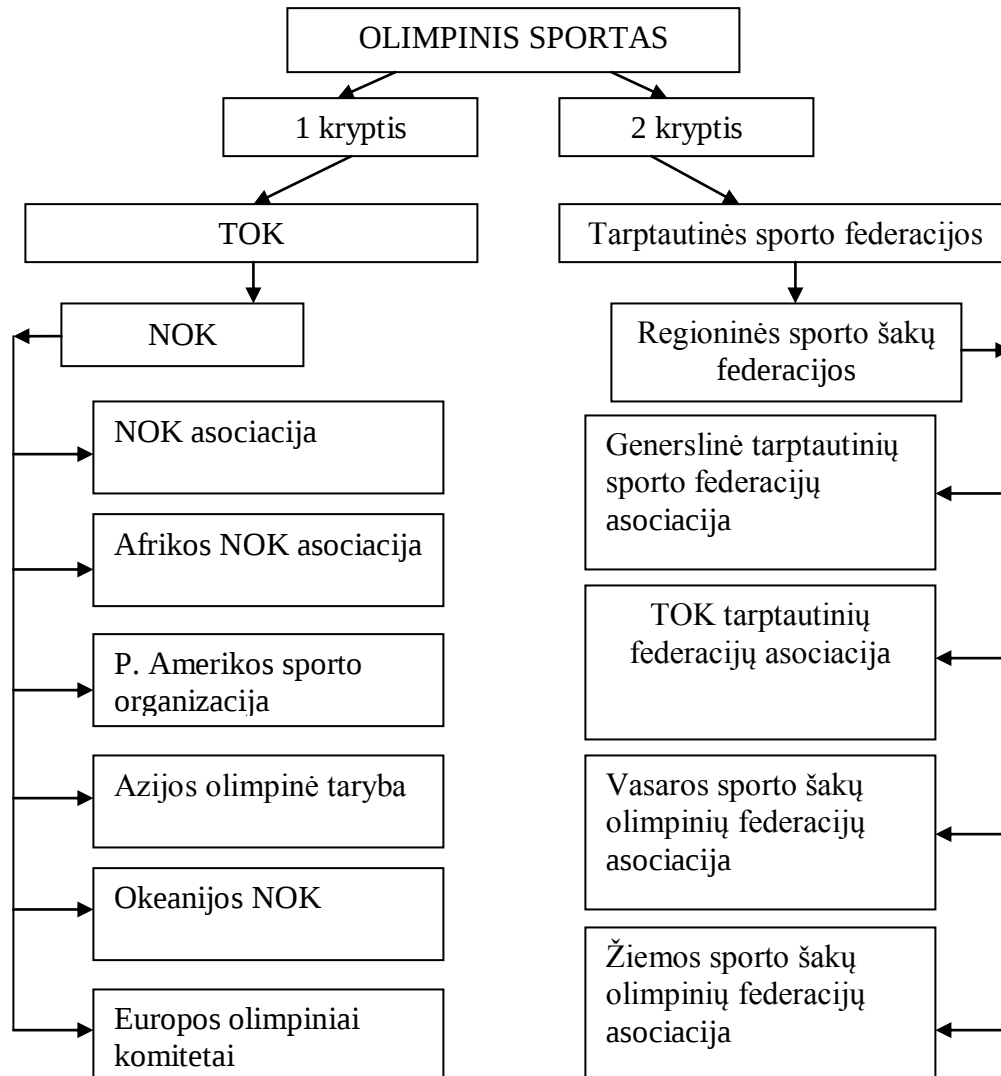
6 Priedas. Lietuvos parolimpiečių iškovoti medaliai parolimpinių žaidynių metu

(wiki žodynas, 2012m)

Metai	Medalis	Sportininkas	Sporto šaka	Rungtis
1992	2 Sidabras	Vytautas Girnius	Lengvoji atletika	Penkiakovė B1
1992	2 Sidabras	Sigita Kriaučiūnienė	Lengvoji atletika	800 m B1
1992	2 Sidabras	Sigita Kriaučiūnienė	Lengvoji atletika	1500 m B1
1992	2 Sidabras	Sigita Kriaučiūnienė	Lengvoji atletika	3000 m B1
1992	3 Bronza	Sigita Kriaučiūnienė	Lengvoji atletika	400 m B1
1992	3 Bronza	Danutė Smidek	Lengvoji atletika	800 m B2
1992	3 Bronza	Malda Baumgartė	Lengvoji atletika	Penkiakovė PW3–4
1996	1 Auksas	Aldona Grigaliūnienė	Lengvoji atletika	Šuolis į tolį F34-37
1996	1 Auksas	Malda Baumgartė	Lengvoji atletika	Disko metimas F41
1996	1 Auksas	Malda Baumgartė	Lengvoji atletika	Rutulio stūmimas F41
1996	2 Sidabras	Kęstutis Bartkėnas	Lengvoji atletika	5000 m T11
1996	2 Sidabras	Vytautas Girnius	Lengvoji atletika	Ieties metimas F10
1996	3 Bronza	Saulius Leonavičius	Lengvoji atletika	1500 m T11
1996	3 Bronza	Kęstutis Bartkėnas	Lengvoji atletika	10000 m T11
1996	3 Bronza	Rolandas Urbonas	Lengvoji atletika	Rutulio stūmimas F12
1996	3 Bronza	Sigita Markevičienė	Lengvoji atletika	800 m T10-11
1996	3 Bronza	Sigita Markevičienė	Lengvoji atletika	1500 m T10-11
1996	3 Bronza	Jonas Stoskus	Dziudo	-78 kg
2000	2 Sidabras	Rolandas Urbonas	Lengvoji atletika	Disko metimas F12
2000	2 Sidabras	Lietuvos rinktinė	Golbolas	Vyrų komanda
2000	3 Bronza	Kęstutis Bartkėnas	Lengvoji atletika	5000 m T13
2004	1 Auksas	Aldona Grigaliūnienė	Lengvoji atletika	Rutulio stūmimas F37/38
2004	2 Sidabras	Kestutis Skucas	Plaukimas	50 m nugara S4
2004	3 Bronza	Kęstutis Bartkėnas	Lengvoji atletika	10000 m T13
2004	3 Bronza	Linas Balsys	Lengvoji atletika	Maratonas T13
2004	3 Bronza	Rolandas Urbonas	Lengvoji atletika	Disko metimas F12
2004	3 Bronza	Algirdas Tatulis	Lengvoji atletika	Disko metimas F42
2004	3 Bronza	Jonas Stoskus	Dziudo	-90 kg
2008	2 Sidabras	Aldona Grigaliūnienė	Lengvoji atletika	Rutulio stūmimas F37/38
2008	2 Sidabras	Lietuvos rinktinė	Golbolas	Vyrų komanda

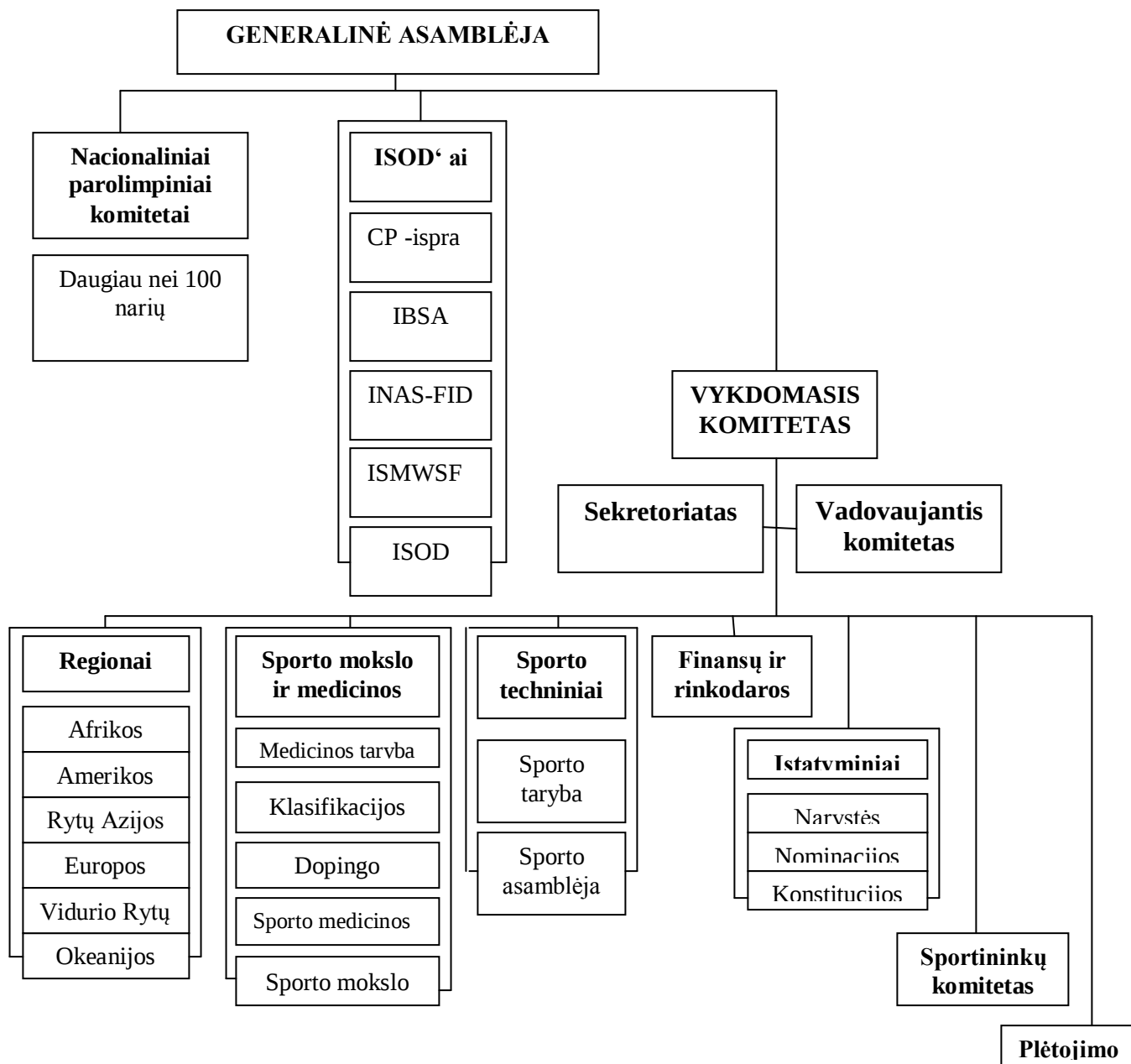
7 Priedas. Tarptautinio olimpinio sporto struktūra

(S. Stonkus, 2000m).

8 Priedas. Tarptautinis olimpinis komitetas.

(B.S. Sabaitė, K. Karpavičius, 2003m.)

9Priedas. Tyrimo duomenų analizės pristatymas.

TEMA	SUBTEMA 1	SUBTEMA 2	TEIGINYS
Veiksniai labiausiai įtakojantys neįgaliųjų sportą	Neįgaliųjų segregacija	Nėra sudarytų vienodų sąlygų neįgaliesiems su įgaliaisiais.	Su integraciniu požiūriu mes niekur nueit negalim, o niekas keisti to nenori nes tai reikalauja tikrai daug lėšų Deja yra taip, kad skiriasi visa neįgaliųjų sporto koncepcija, kad neįgaliųjų sportas yra integracija į visuomenę (A).
	Žmogiškieji ištekliai (vaikų, neįgaliųjų, sportininkų).	Nėra dirbama su neįgaliais vaikais, mažėja neįgalių sportininkų, sportininkų senėjimas.	Todėl mes šiuo metu nebeturim vidutinio sluoksnio sportininkų, mes turim tik vyresnio amžiaus sportininkus, kurie jau nebegali pakelti savo rezultatų ar net jų išlaikyti (A).
	Prasta ekonominė padėtis, Finansavimas (sportininkų, klubų, trenerių atlyginimų ir kt.)	Dėl prastos valstybės ekonominės padėties ir požiūrio į neįgaliuosius.	Pas mus nėra finansuojami net treneriai. Todėl kaip mes galim išugdyti kokį nors sportininką tik integracinėmis priemonėmis? (A)Tai mes dabar ir sakom kiek valstybė duoda tiek mes ir turim. (A). Didžiausia problema tai yra finansavimas todėl, kad nėra pakankamai didelis, kad būtų organizuojamos tam tikro lygio varžybos (F).
	Nevienodos sąlygos neįgaliesiems ir sveikiesiems	Dėl aplinkos nepritaikymo, mažo finansavimo ir valstybės požiūrio į neįgaliuosius.	Kada valstybėje bus pripažinta, kad neįgaliųjų sportas yra toks pats kaip įgaliųjų tada ir galės pajudėti visi reikalai. (C). „Rusijos neįgaliųjų sportininkų sąlygos yra tokios pačios kaip ir įgaliųjų sportininkų, jie net gauna tokias pačias stipendijas“. (C)...mes šiuo metu turim tai, kad iš mūsų sportininkų stipendijas gauna tik golbolo komanda ir keli lengvaatlečiai, o visi kiti daugiau nieko negauna. Tai aš neįsivaizduoju, kaip mes galėtume kažką išugdyti jei niekas neskiria pinigų“. (A)... „Sako sveiki vaikai nukentės, o neįgalūs gali kentėti nes jie neįgalūs“. (A)
	Techniniai įrenginiai (sporto	Dėl finansavimo	Nu apie rajonus tai išviso nėra nes aš dar nesu girdėjęs nė vieno rajono kuris turėtų savo sporto klubą. (E) Klubai regioniniu požiūriu yra išsidėstę

	bazės, klubai, stadionai, įvairūs kiti pastatai).	trūkumo, neįgaliųjų diskriminacijos.	labai koncentruotai, daugiausiai klubų yra Kaune ir Vilniuje, bet yra regionų kur nėra nei vieno klubo. (A)
	Nėra aiškios ir gerai veikiančios sporto sistemos, strategijos, bei nėra tinkamai sutvarkyta neįgaliųjų įstatyminė bazė.	Valstybės abejingumas, diskriminacinis požiūris į neįgaliuosius.	Pasigendu visame tame tai labiausiai sistemos neįgaliųjų sporte nes kaip ir bandau kalbėt apie struktūrą, ta struktūra tokia, lyg jinai yra veikianti, bet iš esmės jinai neveikia. (C) Manau, kad pagrindinė priežastis yra sistemos nebuvimas... (B). Tačiau neįgaliųjų sporto sistema yra visiškai nepatraukli.... (A)
	Kvalifikuotų specialistų stoka (trenerių, aptarnaujančio personalo, gydytojų).	Nėra specialių mokymų, motyvacijos, finansavimo.	Svarbūs veiksniai yra trenerių stoka, sporto bazių trūkumas, aišku ir finansavimas neįgaliesiems skiriamas labai mažas. (B)...nes nėra žmonių kurie su užsidegimu norėtų sportuoti, ateiti į sportą ir siektų aukštų rezultatų. Ir nėra kam tokius sportininkus išugdyti... (A).
	Motyvacijos trūkumas (gydytojų, mokytojų, tėvų, neįgaliųjų)	Nėra motyvacijos dirbti ar sportuoti ten, kur nėra sistemos ir vyrauja maži atlyginimai. Nėra skatinamas sportas.	Na turbūt visų pirma tai yra žmogaus užimtumas, tai yra vienas iš tokių veiksmų kuris aktyvus žmogus sakykim, kad neužsidarytų kažkur namuose tai jis bando save išreikšti per sportą. (D)...tada jiems (tėvams) atrodo, kad sportas su vaiku yra nu kažkas tai nerealaus ir jisai (neįgalus vaikas) neturėtų dalyvauti... (E). Kada jie patampa suaugusiais tai vėl gi labai menka motyvacija jų pačių dalyvauti sportinėje veikloje... (E) Misią yra neįmanomas, nes nėra žmonių kurie su užsidegimu norėtų sportuoti.. (A)
	Požiūris į neįgaliuosius (valstybės, tėvų, pačių neįgaliųjų, gydytojų).	Susidariusios prastos, išankstinės nuostatos apie neįgaliuosius.	Didžiausia problema manau yra pinigai ir požiūris, aišku pirmiausia nuo požiūrio viskas.[...]Net ir tose mažiau išsivysčiusiose valstybėse tokiose kaip Rusija, aišku Rusija yra labai didelė valstybė, bet tokios kaip Ukraina, Baltarusija matosi, kad tas požiūrio klausimas geriau sprendžiasi negu pas mus. (C)
	Prieinamumas (aplinkos, sporto bazių, įvairių pastatų, tam tikrų paslaugų).	Dėl finansavimo, mažų neįgaliųjų pajamų, neigiamo	Ir aišku prieinamumas sporto, sporto mokyklos orientuotos į aukšto meistriškumo sportininkus tai aišku neįgalieji negali į jas patekti nes vėl gi privažiavimai, atitinkamai spintelės, tualetai ir visos kitos priemonės tai šitas viskas yra. Ir aišku transportavimas iš namų į fizinės veiklos vietą nes

		valstybės požiūrio. .	ne visi moka vairuoti automobilius ir net nevisi ir turi šiai dienai galimybes pasinaudoti kažkokiais tais keltuvais ar liftais, jeigu jisai ten gyvena kokiam trečiam aukšte tai paprastai jį kažkas užnešti ir nunešti. (E)
Pagrindinės problemos su kuriomis susiduria neįgalieji	Žmogiškieji ištekliai (mažėja sportuojančių neįgaliųjų skaičius).	Nėra sistemos kuri prirauktų ir skatintų sportuoti jaunos neįgaliuosius.	Vis mažiau mūsų sportininkų važiuoja į parolimpines žaidynes, vis mažiau mes parsivežame medalių nes mes tiesiog negalim pritraukti naujų, jaunų žmonių, nes mes nesugebam negalim ir neturim jokių finansinių galimybių, mes turim tikrai nueinančius sportininkus kurių amžius jau nelabai leidžia pasiekti aukštus rezultatus. (A)... nėra galimybės pritraukti jaunų sportininkų ir tiesiog nėra specializuotų žmonių kas galėtų dirbti su žmonėmis turinčiais negalią“. (B) Pagrindė sportuoja tik vyresnio amžiaus žmonės [...]vis mažiau sportuojančio jaunimo.(D)
	Prasta ekonominė padėtis, neįgaliųjų sporto finansavimas (sportininkų, federacijų, klubų, trenerių atlyginimų ir kt.)	Dėl mažo biudžeto, ekonominės krizės ir neigiamo valstybės požiūrio į neįgaliuosius.	Tai tas finansavimas, aišku požiūris nu ir kitas dalykas, kad nėra parengtų neįgaliųjų sporto trenerių, tai yra, dažniausiai neįgaliuosius treniruoja tikrai treneriai mėgėjai jeigu taip galima juos įvertinti. (E). Tai vienintelės problemos tokios truputėlį vėl tas pats finansavimas ...(F).
	Galimybės (sportininkų trenerių, federacijų, valstybės darbuotojų).	Aukštų kainų sistema, prastos sąlygos, darbo jėgos trūkumas.	Neįgaliesiems sportininkams reikia ir specialaus inventoriaus, kuris kainuoja tikrai labai brangiai [...]Neįgaliųjų sportas reikalauja žymiai didesnių iššūkių tačiau turi žymiai mažesnes galimybes. (A). Kitas dalykas, kad prie dabartinių kainų žmonės neturi galimybių susimokėti už sporto klubą ar kaip atvažiuot sportuoti jie neturi galimybės. (A) Aišku tai galima suprasti ir todėl, kad parolimpiniame komitete dirba labai mažai žmonių. (C).
	Požiūris į neįgaliuosius (valstybės, tėvų, trenerių, mokytojų).	Susidarę išankstiniai stereotipai apie neįgaliuosius kuriuos sunku pakeisti, išsilavinimo stoka.	Paskui aišku požiūris, turėtų būti bent jau visų, visos sporto visuomenės ir ypatingai kuri yra aukštai esanti, pradedant nuo įvairių funkcionierių, direktorių ir t.t. kad jiems irgi reikia daugiau mažiau panašių sąlygų kaip įgaliesiems sportininkams ir jas reikėtų sudaryti. (E) Vėlgi kaip minėjau turėti visa tai mums trukdo visuomenės požiūris ir mažas finansavimas.(B)
	Neįgaliųjų segregacija	Netinkamas požiūris	...jeigu jie mokosi integruotoje mokykloje automatiškai jie yra atleidžiami

		į neįgaliosius.	nuo kūno kultūros. (A)
	Įstatyminės bazės nebuvimas	Nėra sukurtos aiškos ir veikiančios neįgalųjų sporto sistemos.	Neįvykdytas pagrindinis sporto įstatymas kuris reglamentuoja, kad mokyklos privalo turėti dvi sporto sales, tačiau to nėra. (A) Tiesiog nėra koordinavimo ir federacijų ir parolimpinio komiteto, kad būtų paprasčiausias išsiaiškinimas ar būtų galima ten siųsti sportininką sportuoti į tam tikrą bazę ar ne ar ji pritaikyta neįgaliesiems ar ne. (C).
	Kvalifikuotų specialistų stoka (trenerių, aptarnaujančio personalo, gydytojų).	Nėra specialių mokymų, motyvacijos, sporto sistemos, finansavimo.	Tiesiog nėra žmonių kad galėtų pradėti užsiimti tuo jaunu žmogumi ir galėtų jį įtraukti į sportą. (A) Bet galima būtų pradėti nuo trenerių įdarbinimo, tada atsirastų žmonės kurie realiai dirbtų, tada gal atsirastų sportininkų tarp neįgalųjų, turėtų motyvuoti sportuoti ir pritraukti kuo daugiau sportuoti.(c) Specialistų taip pat yra nepakankamai, jų yra tik pavieniai ir likę nuo senesnių laikų, todėl reikia naujų, jaunų žmonių. Tačiau kai nėra pakankamai sportininkų tai pernelyg ir nėra poreikių kvalifikuotiems specialistams, todėl pirmiausia reikia pritraukti kuo daugiau žmonių sportuoti. (C).
	Sistemos nebuvimas	Nėra sukurtos strategijos, kuri galėtų gerai funkcionuoti.	Pas mus yra tokia sistema, kad norint pasiekti sportinių rezultatų tu turi labai daug įdėti pinigų iš savo kišenės, kas galiausiai atsipirks tik po 10 metų... (A) Kaip ir minėjau pagrindinės problemos yra: sistemos neturėjimas, trenerių stoka, sportinių bazių nepritaikymas neįgaliesiems... (B).
	Neįgalųjų prieinamumas visuomenei.	Nėra poreikio iš visuomenės domėtis neįgalųjų sportu.	Padaryti šį sportą labiau prieinamą visai visuomenei, tai galėtų padaryti mūsų televizija, kuri deja nenori mūsų įsileisti į televizijos eterį... (B) Sporto bazių trūkumas, kvalifikuotų trenerių, strategijos nebuvimas, bazių pritaikymas neįgaliesiems, aplinkos pritaikymas neįgaliesiems, inventoriaus trūkumas, nėra dedama didelių pastangų į neįgalųjų sportą... (D) Pasitaiko ir tokių atvejų kai būna užsakomi viešbučiai, o ten nėra užvažiavimo neįgaliesiems ar nėra pritaikyti tualetai ir t.t... (C).
	Sporto bazių trūkumas	Dėl mažo finansavimo ir neįgalųjų poreikių nepaisymo.	Sportinės bazės yra nepritaikytos, bet pagrindinė problema yra ta, kad sportininkas paliekamas likimo valei... (C). Kaip ir minėjau pagrindinės problemos yra: sistemos neturėjimas, trenerių stoka, sportinių bazių nepritaikymas neįgaliesiems... (B). Labai minimaliai. Tai yra atskiri atvejai, kuriuos yra labai sunku suorganizuoti, bet tai yra tikrai atskiri epizodai...(A) Pagrinde Lietuvos sportininkai sportuoja Lietuvoje, tačiau

			pasitaiko ir tokių atvejų kai mūsų sportininkai gali rinktis ir užsienio sporto bazines...(B) ...bet visas pagrindas kur vyksta pasiruošimas tai yra Lietuva nes viskas atsiremia į lėšas, tačiau būna variantų kada galime išvežti kelis sportininkus ir į užsienį ruošti parolimpinėms žaidynėms...(D)
Problemų su kuriomis susiduria parolimpinė žaidynių organizatoriai	Žiniasklaidos abejingumas neįgaliųjų požiūriu.	Žiniasklaida orientuota tik į tai kas yra populiari ir graži.	Tačiau aš esu ne kartą stengęsis iš Lietuvos nuvežti bent vieną žurnalistą į parolimpines žaidynes ir nė vienas žurnalistas nesutiko... o per parolimpines žaidynes buvo akredituota virš 6 tūkst. žurnalistų, o Lietuva nesugebėjo išsiųsti nors vieno žurnalisto... (A)
	Neįgaliųjų poreikių nustatymas	Neįgaliųjų sporto populiarėjimas.	Pagrindinė problema: išsiaiškinti neįgaliųjų poreikius...(D)
Pagrindinės priežastys įtakojančios neįgaliųjų sporto plėtrą	Nėra aiškios ir gerai veikiančios sporto sistemos, strategijos, bei nėra tinkamai sutvarkyta neįgaliųjų įstatyminė bazė.	Valstybės abejingumas, diskriminacinis požiūris į neįgaliuosius.	Visų pirma tai nėra sistemos...(A) O dėl finansavimo tai šiais metais neįgaliesiems skyrė 2 mln. Litų [...] didžioji pinigų suma nueina tiems sportininkams kurie gauna stipendijas, o didžioji dalis sportininkų nieko negauna...(A) Tai aišku menedžmentas arba kitaip vadybos neturėjimas.... Tai nieiško, nėra atitinkamos įstatyminės bazės kuri turėtų būti labai aiškiai apibrėžta ...(E)
	Prasta ekonominė padėtis, neįgaliųjų sporto finansavimas (sportininkų, federacijų, klubų, trenerių atlyginimų ir kt.)	Dėl mažo biudžeto, ekonominės krizės ir neigiamo valstybės požiūrio į neįgaliuosius.	O finansavimas kaip ir anksčiau minėjau yra labai mažas, atrodo numeta kelis tūkstančius bet ir jų neužtenka. (C) Finansavimas tikrai ...Yra nepakankamas, tai čia ir yra viena iš pagrindinių problemų, o kita problema turbūt būtų tai, kad visuomenės požiūris į neįgaliuosius dar vis yra neigiamas...(D) Nu ir vėl vat sakau, kad Lietuvoje su finansavimu yra blogai... (F)
	Požiūris į neįgaliuosius (valstybės, tėvų, trenerių, mokytojų).	Susidarę išankstiniai stereotipai apie neįgaliuosius kuriuos sunku pakeisti, išsilavinimo stoka.	Manau pagrindinė priežastis yra vyriausybės ir kitų aukštų institucijų atsainumas neįgaliųjų požiūriu, bei visuomenės požiūris į neįgaliuosius... (B) Pagrindinė priežastis yra visuomenės supratimas ir pats požiūris į neįgaliuosius...(C) Ir antras dalykas nu aišku tos pačios nu kaip pasakyt galbūt ir visuomenės požiūris, visuomenės švietimas, tam kad turėtų jie žinoti kad tai yra, tas turi būti, bet iš kitos pusės tyrimai rodo, kad žurnalistams ir plačiai visuomenei, kai kuriais atvejais neįgaliųjų sportas

			yra neįdomus, dėl to, kad sukelia gailestį... (E)
	Motyvacijos trūkumas (gydytojų, mokytojų, tėvų, neįgaliųjų)	Nėra motyvacijos dirbti ar sportuoti ten, kur nėra sistemos ir vyrauja maži atlyginimai. Nėra skatinamas sportas.	Tiesiog nėra pakankamai žmonių kurie norėtų prisijungti prie neįgaliųjų sporto ir kartu jį plėtoti. O kadangi nėra finansavimo niekas dirbti už dyką nenori...(B)
Mažos valstybės stereotipas parolimpinėse žaidynėse	Tyrimų ir literatūros nebuvimas	Nėra su kuo atlikti ir kam pritaikyti tyrimus, dėl mažo finansavimo.	Aišku, kad turi. Didelėm šalim kurios turi daug žmonių joms žymiai lengviau padaryti ir tyrimus, ir formuoti grupes kurios palaiko komandas: psichologai, konsultantai ir t.t... Iš kitos pusės yra labai mažai mokslinių darbų, literatūros apie neįgaliuosius.(A)
	Valstybių ir sportininkų konkurencija	Kuo ekonomiškai stipresnė valstybė tuo ji gali geriau pasirūpinti savo sportininkais.	Mažai valstybei yra žymiai sunkiau konkuruoti, nes pasižiūrint į didžiąsias valstybes galim matyti, kad jos dažniausiai pasiima visą grietinėlę, nes jos turi ir pakankamai žmonių ir gerą finansavimą, lėšų resursus, ir didesnę potencialą pasirinkimo prasme. Ir sportininką išugdyti yra lengviau, kai yra pasirinkimas iš milijono žmonių, o kur iš kelių šimtų...(A) Taip turi. Nes kuo mažesnė valstybė tuo sunkiau paruošti kuo daugiau aukšto lygio sportininkų, gauti kuo daugiau kvotų ir išleisti sportininkus į parolimpines žaidynes, o kuo daugiau sportininkų tuo didesnė tikimybė iškovoti daugiau medalių...(D) Sunku yra konkuruoti bet įmanoma...(F)
	Žmogiškieji ištekliai (mažėja sportuojančių neįgaliųjų skaičius).	Mažas finansavimas, prastos sąlygos, motyvacijos nebuvimas.	Lietuvoje vienas žmogus visai sistemai vieno impulso padaryti negali... (A) Manau parolimpinėse žaidynėse visoms valstybėms yra suteiktos vienodos sąlygos, tik nebent Lietuvai yra sunkiau vien dėl to, kad mes negalim į žaidynes išleisti delegacijų kurias sudaro keli šimtai sportininkų, kaip kad JAV, Kinija ir t.t. (B) Sunkiau tik dėl pačių problemų kurios yra Lietuvos neįgaliųjų sporte ir kad nėra sistemos ir nėra pakankamai sportininkų kurių vis mažėja tai rodo ir tai, kad i Pekiną važiavo 26 sportininkai, o į Londoną tik 11...(c) Mano manymu tai parolimpinio komiteto vadovai šioje vietoje galėjo būti aktyvesni nes buvo daugiau sportininkų kurie galėjo pretenduoti į parolimpines žaidynes, ir pas mus yra susidaręs požiūris, kad mums reikia medalių ir tikrai jų, bet tai nėra geras požiūris ir visada reikia stengtis išvežti kuo daugiau žmonių į tas parolimpines žaidynes ir tada bus didesnė motyvacija ir gal pavyktų išvežti daugiau jaunimo į parolimpines

			žaidynes...(C)
	Prasta ekonominė padėtis, neįgaliųjų sporto finansavimas (sportininkų, federacijų, klubų, trenerių atlyginimų ir kt.)	Dėl mažo biudžeto, ekonominės krizės ir neigiamo valstybės požiūrio į neįgaliuosius.	... kitoms delegacijoms skiriamas didesnis finansavimas todėl kitos valstybės turi geresnes galimybes pasiruošti pačioms žaidynėms negu mes.(B) aišku, tas teiginys mes niekada neturėsime tokios komandos kuri būtų pavyzdžiui sudaryta iš šimto asmenų , kaip kitos valstybės galbūt gali tai turėti, dėl to, kad nu mes esame maži ir ir tai yra tai yra natūralu, o be to dar vienas dalykas, kad aišku turėtų būti atitinkamai vystomas neįgaliųjų sportas...(E) Ir vėl tas pats, suprantu Rusija, Amerika beveik visos šalys, ir ta pati Lenkija skiria daug daugiau investicijų į parolimpinį judėjimą...(F)